

زنگنه

ارجمند

Ketabton.com

(د جبران خلیل جبران ادبی هڅې)

امېد حیران

۱۳۹۴ لمریز کال

زهر او اوپه

امېد حيران

۱۳۹۴ ل کال

کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم:	زهر او اوبه
ليکوال:	امېد حيران
خپرونډی:	د افغانستان ملي تحريک، فرهنگي خانگه
وېبپاڼه:	www.melitahrik.com
کمپوزگر:	خپله ليکوال
ډيزاينگر:	ضياء ساپی
پښتۍ ډيزاين:	فياض حميد
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال:	۱۳۹۴ ل کال / ۲۰۱۵ م
د تحريک د خپرونو لړۍ:	(۳۹)

يادونه: د چاپ حقوق له ملي تحريک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسوليت ليکوال پورې اړه لري.

لړلیک

مخ	سرلیک	گڼه
۱	د سر خبرې	۱
۴	ژوند لیک	۲
۱۴	د جبران خلیل اثار د منځپانگې له پلوه	۳
۱۶	هنري نثرونه، لنډې کیسې او ادبي ټوټې	۴
۱۸	جبران او گوهر	۵
۲۳	د جبران خلیل ویناوې	۶
۲۴	د گل سندرې	۷
۲۷	د جبران خلیل ځینې غوره هنري.....	۸
۳۵	څلور شاعران	۹
۵۷	مورې	۱۰
۶۶	دوه ماشومان	۱۱
۷۰	لومړی نظر	۱۲

۷۱	د واك تېري	۱۳
۷۲	د قبرونو كړيكي	۱۴
۸۷	زهر او اوبه	۱۵
۹۴	لنډه كيسه	۱۶
۱۱۲	جبران؛ د لبنان وياړ	۱۷
۱۲۰	د شاعر ژوند	۱۸
۱۲۳	قانون	۱۹
۱۲۵	انصاف	۲۰
۱۲۷	خپلواكي	۲۱
۱۲۹	ژوند او بڼځه	۲۲
۱۳۱	ماخذونه	۲۳

د سر خبرې

جبران خلیل په شرقي ليکوالو او شاعرانو کې يو پېژندل شوی نوم دی او د عربي هېوادونو د هنر، فلسفې، نقاشۍ، نظم او نثر په ډگر کې يو ټاکنده او رغنده رول لري، ما ځکه (د جبران خلیل جبران ادبي هڅې) د مونوگراف موضوع په توگه وټاکله چې زده کړيالان پدې ويوهرې چې نړۍ ادبيات هم يو مهم مضمون دی او په راتلونکې کې د مونوگرافونو موضوعگانې ترې چمتو کړي.

او زموږ فکري او ذهني پراختيا بايد يوازې د خپلو ادیبانو په پېژندنه، څېړنه او سپړنه کې محدود پاتې نشي، موږ بايد د نورو تجربو، فکر او خیال څخه خبر شو، رينستيا ووايم زه ددې مونوگراف په ليکلو، ترتيب، سمونه او راټولونه کې زښت زيات ستړی شوم، علت يې داوه چې ما د نورو ژبو لکه اردو، پارسي او انگليسي نه ځينې مواد راواخيستل، ځکه پښتو کې دا مواد کم او په ځينو برخو کې نه وه، خو دې کار ماته يو ډول ځواک او قوت راکړ، چې زه بايد دده او نورو په اړه خپله ژباړه وکړم، ځکه نورو ملتونو پدې برخه کې ډېر کار کړی، موږ بايد د نړۍ د نورو ملتونو غونډې په هره برخه کې هر اړخيز او جامع اثار ولرو لکه په دين، سياست، حقوقو، روغتيا، ارواپوهنه، نړۍ ادبيات، کولتور، هنر او نورو برخو کې، که ډېر لوی کارونه نه وي نو لږ تر لږه بايد هغه هم معاصر ژوند د اړتيا وړ اثار خو بايد خپلې ژبې ته وژباړو.

زه پخپله ډېر وگرځېدم، خو زموږ په ژبه کې د جبران خلیل پشان د يوه ليکوال چې په نړۍ کې پرې لسگونه کتابونه ليکل شوي خو زموږ په ژبو کې يې اثار په نشت حساب دي، حامل دا چې، د انټرنېټ يوازې په You Tube پاڼه کې شل ويډيوگانې په ايراني ژبه وې چې هره ويډيو نژدې نيم ساعت راتله، خو په پښتو او دري کې داسې څه نه و. زما د ټولو ليکوالو او ژباړونکو څخه دا هيله ده، چې د نړۍ ادبياتو لپاره ډېر کار وکړي، ژباړې وکړي، لږ تر لږه د ختيځ او عربي خليج د هېوادونو ليکوالان او شاعران او نورې ادبي څټې د لومړيتوب حق لري، ځکه ما په سترگو دغه تشه وليده، زه پخپله هوډ لرم چې پدې برخه کې کار وکړم، نو تاسې درنو نه هم ورته هيله لرم.

له مودو راهيسې مې د جبران خلیل جبران د ادبي پنځونو ځينې غوره بېلگې لوستې، د نوموړي د شهکاري لنډې کيسې په نوم مې پښتو ته يو ژباړل شوی کتاب ولوست، د نشر له خوړلنيو څخه مې يې خوند واخيست، لېوال او مينه وال يې شوم، هوډ مې وکړ چې د جبران په اړه به نور څه لولم، په پښتو کې مې يې د نوموړي د اثارو يوازې دوه ژباړې پيدا کړې، هوډ مې وکړ چې نور به يې په اړه هم پلټنه کوم، لولم به او پخپله به يې ژباړم، نو ددې لپاره مې د لورپو زده کړو وزارت د لايحې سره سم ما هم وغوښتل چې د پوهنتون پای سمستر کې د مونوگراف موضوع وټاکم، نو هماغه و چې ما د لارښوود استاد سره په مشورې د جبران خلیل د ادبي هڅو تر نوم لاندې د مونوگراف موضوع واخيسته، ما مخکې د تېرو فارغينو د دفاع په سيمينارونو کې برخه اخيستې وه.

تر ډېره پکې د مونوگرافونو موضوعات کليشه يي وو او ډېرې يې د محلي شاعرانو د ژوند او فن په اړه و، ډېر کم پکې څېړنيز مونوگرافونه وه، په نړۍ ادبياتو کې خو بېخي چا نه اخيسته او نه څوک ورسره بلد وه حال دا چې

نړۍ ادبيات هم يو معتبر مضمون دی، نو ما هم دغه تشه احساس کړه او ومې غوښتل چې تر يوه حده يو نادر مونوگراف وليکم..

همدا وه چې ما د جبران خليل جبران په اړه چې د عربي خليج يو ستر مفکر، فيلسوف، شاعر او ليکوال دی، مونوگراف واخيست، نو دروند استاد ولي الله فاضل ته مې دا نوم وړاندیز کړ، استاد په دې اړه ځانگړې لېوالتيا وښوده او هوکړه يې راسره وکړه، ما هم په ډېره مينه کار پرې وکړ، پدې مونوگراف کې ماله بېلابېلو اثارو، انټرنېټ پاڼو، مجلو او خورو ورو ليکنو څخه گټه اخيستې او دغه مونوگراف مې تيار کړ، چې بېلابېل موضوعات لري، لکه د جبران خليل ژوند ليک، دنوموړي، د نظم او نثر منځپانگه، زده کړې، دندې، د ليکوال سفرونه، اثار يې، په فکري لحاظ د ليکوال ځانگړنې او د ادبي پنځونو بېلگې د مونوگراف موضوعگانې دي، زه پدې برخه کې د خپل لارښوود استاد، د بې درېغه مرستې او په ورين تندي لارښوونو نه يوه نړۍ مندوی يم. چې د ښه بخته ياده هڅه دادی تاسې په کتابي بڼه لولئ.

په درنښت

امېد حيران

ل ۱۳۹۱

ژوند لیک

جبران خلیل جبران وتلی شاعر، لیکوال او د ادبي نړۍ پېژندل شوی څېره ده، چې په ۱۸۸۳م کال کې د لبنان په بشره ښار کې زېږېدلی دی. په ملت عرب او په مذهب عیشوی و، د فلسفې، تاریخ، هنر او ادبیاتو په برخه کې د زیاتې مطالعې او تجربې څښتن و.

د خپل ۴۸ کلن عمر په موده کې یې ډېر قېمتي اثار لیکلي چې د نړۍ په نوموتو ژبو ژباړل شوي، د ژور استعداد، نوښت، حوصلې او نه سترې کېدونکې جذبې څخه برخمن و، که زما په نظر د مندېلا، گاندهي او باچاخان غوندې جبران خلیل هم د خلیج په هېوادونو کې د عدم تشدد یو فعال لاروی پاتې شوی. نو ځکه یې په ادبي پنځونو کې عدم تشدد او نه زورزیاتې ډېر ښه لیدل کېږي.

جبران خلیل جبران د لبنان په شمالي غرنۍ او ښکلې سیمه (البشري) کې نړۍ ته د (ماروني) په نوم مسیحي کورنۍ کې سترگې وغړولې، چې په خلیل جبران سره مشهوره وه. دهغه مور کامله رحمه نومېده، په هنر او انځورگرۍ کې یې لوی لاس درلود. دوو خاوندانو یې لاره بېله کړې وه او د جبران پلار خلیل جبران دهغې درېیم خاوند و.

دجبران پلار يو مست او بي مشووليتته انسان و ، چې ټوله كورنۍ يې خپله په لوى لاس ، دستونزو گردابونو ته ورتپل وهلې وه ، ده يو بل ورور هم لرلو ، چې پيتر نومېده او شپږ كاله له ده نه مشر و ، د ماريانه او سلطانه په نوم يې تر ده دوې كشرانې خویندې وې ، چې ټول ژوند يې يو له بل سره تړلى و .

دجبران ژوند له ډېرو لوړو ژور او ستونزو ډك دى او په يوه اغزن چارپيريال كې رالوى شوى دى . دى له رسمي زده كړو پاتې شو او په يوه لرې پراته كلي كې ديوه كشيې سره اوسېده ، له دغه كشيې سره يې منظمې ليدنې كتنې درلودې ، د مذهب اصول ، انجيل ، شوري او عربي ژبې يې ترې زده كړې .

دى لاته كلن و ، چې پلار يې جبران خليل د مالياتو د نه وركړې په سبب په زندان كې ولوېد او عثماني حكومت يې ټوله شتمني ترې واخيسته ، له خپل هېواد نه يې كډوالۍ ته مجبور كړ ، چې بالاخره دهغه مور مجبوره شوه ، خو خپل اولادونه او كورنۍ امريكا ته بوزي .

دامريكا په لور :

همغه و چې د ۱۸۹۵ كال دجون په مياشت كې چې جبران لا دوولس كلن و له مور ، ورور او دوو خویندو سره يې له خپل پلارني وطن لبنان نه مخه ښه وكړه ، هلته لرې دامريكا په باسټن كې يې ژوند پيل كړ .

دده بد خويه پلار چې په همغه مهال له زندان نه خوشى شوى و ، ددغه سفر سره مخالفت درلود او نه يې غوښتل ، چې كورنۍ يې امريكا ته لاړه شي . همغه و چې له كورنۍ نه يوازې په لبنان كې پاتې شو .

جبران په باسټين کې بنوونځي ته لار او ډېر زړ يې خپله پوهه او ذکاوت څرگند کړ ، هلته يې په دوولس کلنۍ دانگليسي ژبې په زده کړه پيل وکړ .

د ۱۸۹۶ کال په وروستيو کې د باسټين هنري مرکز بنسټگر دینوسن هاوس دخپل يوه ملگري په مرسته له جبران سره آشنا شو او له هغه يې وغوښتل ، چې دده هنري مرکز ته ور شامل شي . جبران يې خبره ومنله ، خو يو کال وروسته هلته زړه تنگی او خپل ټاټوبي ته راستون شو ، خو په عربي ژبه خپلو زده کړو ته دوام ورکړي ، دی هلته يوې مدرسې ته لار ، اخلاقو او مذهب په زده کړه يې پيل وکړ .

جبران په امريکا کې انځورگری ته مخه کړه او په ۱۹۰۸ کال کې يې په پاریس کې فرهنگي کړيو او محفلونو کې گډون وکړ او د (اگوست رودن) تر روزنه لاندې يې درشونه وويل ، رودن ان هغه مهال د جبران لپاره ديو ښه او ځلانده راتلونکې وړاندوينه کړې وه .

که څه هم گڼې ښځې دهغه ژوند ته راغلي ، خو تر ټولو نه دمهمې هسکل او شارلوت تيلر نوم اخیستلای شو ، دغه دوې ښځې په ځانگړي ډول (هسکل) شايد له هغه مهمو ښځو نه وي ، چې د جبران په ژوند کې يې مهم رول درلود او دهغه دفرهنگي ، هنري او حتی اقتصادي ژوند گڼې چارې يې مخ ته وړي دي . جبران په ۱۸۹۸ زيږدیز کال کې بېروت ته راستون شو او د (مدرسه الحکمه) په نامه مدرسې ته ولاړ ، ده په دغه دوره کې انجيل په عربي ژبه ولوست او دخپل نږدې ملگري يوسف

حواییک سره په گډه یې د (المنار) په نوم خپرونه پیل کړه ، چې د دواړو لیکنې او د جبران نقاشۍ یې خپرولې .

دی په نولس کلنۍ کې یو ځل بیا باسټین ته روان شو او دا ځل نو ناڅاپه له (جوزفین پی بادي) نومې نجلی سره دهغه د اړیکو کیسې هم خورې شوې ، دغه نجلی په پوهه ، هنر او فرهنگي ذوق سمبال نجلی وه او له زړه نه یې ورسره عاطفي پیوند واخیست . خو دا هغه مهال و ، چې دده مور ، خور او ورور د سل (توبرکلوز) ناروغۍ په سبب له دې نړۍ نه سترگې پټې کړې . ماری هسکل د باسټین د بنوونځیو مدیره وه ، چې د جبران د ساتنې او روزنې مشورولیت یې په غاړه واخیست او دی یې دویم ځل بنوونځي ته روان کړ .

لومړۍ خپرې شوې لیکنې:

جبران هماغه د ځوانۍ له مهاله دشعر ، هنر او لیکوالۍ ډگر ته راوتی و ، په پنځلس کلنۍ کې د الحقیقه په نوم مهالنۍ خپرونې مدیر شو او په شپاړلس کلنۍ کې یې لومړۍ سندره د (جبل) په نوم ورځپاڼه کې خپره شوه او په اولس کلنۍ کې یې دخپل نقاشي هنر په مرسته د څو پوهانو لکه عطار ، ابن سینا ، ابن خلدون او نورو لیکوالو او حکمبانو خپرې وکښلې .

دی دخپلو رسمي زده کړو له پای ته رسولو نه وروسته دنقاشۍ په برخه کې دخپلو زده کړو د بشپړولو لپاره پاریس ته لاړ او په فرانسه کې یې دخپل دوه کلن ژوند په جریان کې دنقاشۍ دبلابلو هنرونو له مکتبونو سره اشنایي پیدا کړه او د (الارواح المتمرده) یا سرکي اروا په نوم کتاب یې ولیکه چې له بیروت نه خپور شو .

جبران په ۱۹۰۵ زیږدیز کال کې دخپلو لیکنو یو غورچان ،چې د موسیقۍ په اړه یې کړې وې ، په (المهاجیر) ورځپاڼه کې خپرې کړې او له دې نه وروسته یې دخپلو لیکلو سندرو یوه برخه په عربه ژبه په (ژړا ، خندا او توپانونه) کتاب کې خپرې کړې ، چې دا کتاب بیا انگلیسي ژبې ته د (خوب ، توپان او محبوب) په نامه وژباړل شو .

جبران دخپلو لنډو داستانونو لومړۍ ټولگه په ۱۹۰۶ کال کې د "spirit Brides" یا ددبنتې ناوې گانې په نامه خپره کړه او له دې نه یو کال وروسته یې بیا ددغه ټولگې دویم ټوک د "spirits" "Rebellious" په نامه خپور کړ ، چې دلوستونکو له تاوده هر کلي سره مخ شوه .دی په همدې مهال په پاریس کې دنقاشۍ دزده کړې سره لېونۍ مېنه کې ډوب و او په فرانسه کې دخو کلنوزده کړو نه وروسته بېرته باسټین ته راستون شو .

جبران په پنځه دېرش کلنۍ کې په انگلیسي ژبه خپل لومړی کتاب (The mad man) یانې لېونۍ سپری پای ته ورساوه او دده دمېنه والو لاس ته ورسید .

هغه وخت چې دخپلې خور ، ورور او دمور دناروغۍ نه خبر شو ، خپل وطن ته راستون شو او په خپل وطن کې له دوو کلونو تېرولو وروسته ، دنقاشۍ سره لېونۍ مینې بېرته دپاریس په لور تگ ته اړ کړ ، خو دهغه ټاټوبي له هنرمندانو په ځانگړي ډول له رودن نه دانځورگړۍ لطیفه فون او نور تخنیکونه زده کړي .رودن چې دجبران په وجود کې دسرود او نقاشۍ پیاوړی ځواک حس کړ ؛ نو ده ته یې داتلسمې پېړۍ انگلیسي نقاش ویلیام

بليک ور ياد کړې ، له هغه سره اشنا شو او په جبران يې (دپېړۍ ويليام بليک) نوم کېښود .

دا ځل په دغه سفر کې جبران د روستاند ، دبوسې او مترلينگ په نامه لويو پوهانو سره اشنا شو ، دهغوی له ذوق او اندونو يې پوره گټه واخيسته .

امريکا ته دويم سفر :

جبران په ۱۹۱۰ زيږديز کال کې يو ځل بيا امريکا ته لاړ او د نيويارک ښار په لسمه کوڅه کې يې يو دفتر پرانست ، چې دکلونو کلونو لپاره دليکوالو ، دده د عرب ملگرو هنرمندانو او امريکايي مينه والو د راټولېدو او مجلسونو بڼه ځای و .

ده په امريکا کې ددغه يو ويشت کلن ژوند په بهير کې دخپل ژوند تر ټولو غښتلې او پخې سندرې او نقاشۍ وپنځولې او نړيوالو ته يې دکتابونو او بېلا بېلو نندارتونونو په بڼه وړاندې کړې ، چې دی يې په خورا کم وخت کې دشهرت اوج ته ورساوه .

ده په دغه کلونو کې د (دخيال ها خوا) ټولگه خپره کړه او په ۱۹۱۲ زيږديز کال کې يې دمېنې په اړه تر ټولو لوړ داستان (مات وزرونه) په عربي ژبه له نيويارک نه خپور کړ .

خو ددې ټولو ليکنو او هنري هڅو سره سره لاجبران په ټولنه کې ديوه اغېزمن ليکوال په توگه خپل موقعيت او مقام نه و موندلی ؛ تر څو چې په ۱۹۲۳ کال کې د (پيغمبر) کتاب په خپرولو سره په ټوله نړۍ کې دشهرت لوړو پوړيو ته ورسيد ، دلته يې خپل هنري او ادبي موقف تر لاسه کړ .

د مېرمن هسکل او جبران بېلتون :

په همدې کال کې مېرمن مری هسکل ، چې له جبران سره يې ژور عاطفي تړاو درلود ، له ده څخه دامريکا د جورجيا په لور سفر وکړ ، خو په بشپړه توگه د جبران له ژوند نه ووځي ، وروسته له دې نه د خلیل جبران نوم په ټوله نړۍ کې وپېژندل شو ، د شهرت او ازې يې خورې شوې او ليکنو يې همغسې دوام درلود .

د جبران خپاره شوي اثار :

له جبران نه په انگليسي او عربي ژبو کې شپاړلس کتابونه راپاتې دي ، چې د خپرنيز کمال په ترتيب په لاندې ډول دي :

الف - په عربي ژبه:

۱. موسيقي
۲. د دښت ناوې گانې
۳. سر کښه اروا
۴. اوښکې او موسکا
۵. مات وزرونه
۶. کاروانونه او توپانونه
۷. تازه خبرې او تازه ټکې
- ب - په انگليسي ژبه
۸. لېونې
۹. ليکونه
۱۰. شگې او ځگونه
۱۱. مخکښ
۱۲. د ځمکې خدايان

۱۳. سرگردان
۱۴. مسیح، دانسان زوی
۱۵. پیغمبر
۱۶. دیپغمبرین

دغه ستر لیکوال په ۱۹۳۱ کې د ۴۸ کلنۍ په عمر له نړۍ نه سترگې پټې کړې ، دی په امریکا کې د سرطان ناروغۍ له امله ومړ او جسد یې په یوه بېړۍ کې دهغه د وصیت سره سم پلارني هېواد لبنان ته راوړل شو او دخپل مېنه ناک ټاټوبي د البشري کلي په گلورینو غونډیو کې خاورو ته وسپارل شو . خو لیکنې یې تر ننه په سراسر نړۍ کې د اوچت شعر ، فلسفي ، حکومت او هنر مېنانونو ته په مېراث وریاتې دي .

ده ته د اروپا او منځني ختیځ په ادبیاتو او شعر دیوه اغېزمن لیکوال په سترگه کتل کېږي ، دی خپله عیشوی دی او په ماشومتوب کې یې په کلک مذهبي چارپیریال کې ژوند کړی . دده لیکنې دهغو ټکو مذهبي مشرانو له غندنې ډکې دي ، چې خپل ناوړه کارونه د مذهبي مشرۍ تر چپنه لاندې پټوي ؛ خو یوه ته هم په ذات کې سپکاوی نه کوي .

دهغه دنثر یوه بېلگه:

دوه قفشونه:

زما د پلار په بڼې کې دوه قفشونه وو ، د یوه قفس په منځ کې یو زمری و ، چې د پلار غلامانو مې د نیننوا له صحراگانو نه

راوړی و او په دویم قفس کې د یوه خواږه غږ لرونکی مرغه
اوسېده چې هېڅکله له نغمو ویلو نه ستړی کېده .

الوتونکې به هره ورځ سهار په زمري غږ کاوه او هغه ته به یې په
سلام ویلو ویل:

"سهار پخیر زما زنداني ملگریه!

(۳، م ۱۳۷۹)

زده کړې یې:

جبران خلیل لومړنی، منځنی ښوونځی او لېسه د لبنان
په بشره ښار کې ولوسته او لوړې زده کړې یې د ښکلو هنرونو،
نقاشۍ او مجسمه جوړونې په برخه کې په پاریس کې وکړې.

جبران په ادبیاتو، سیاست، فلسفې او نقاشۍ کې ډېره ژوره،
پراخه او هر اړخیزه مطالعه درلوده.

د جبران خلیل اثار:

د جبران خلیل اثار په عربي او انگلیسي ژبو لیکل شوي خو د
نړۍ په ډېرو ژبو ژباړل شوي دي.

د جبران خلیل ځینې اثار په اردو، پښتو، پارسي، هندکو،
فرانسوي، پرتگالي، جاپاني، هندي او دري ژبو ژباړل شوي. په
اصغر احساس، حمیدالله بهیجد، انعام الله گوهر، گل رحمان
رحماني او نورو ژباړلي دي.

د جبران خلیل پښتو ژبې ته ژباړل شوي اثار:

• زېره پانه

- خُك او اوبه
- بنځه او ژوند
- د جبران خليل شهكاري لنډې كيسې
- باد او باران
- دوه بنارونه
- د انسان بچي
- پيغمبر
- د موسيقي رساله
- او بنكه او موسكا
- مات وزر

د جبران خلیل اثر د منځپانگې له پلوه

جبران خلیل ډېر نظمونه، غزلې، ادبي ټوټې او لنډې کیسې لیکلي.

لیکنې یې یوازې د لیکنې له اړخه نه، بلکې د موضوع له اړخه هم ممتازې دي.

که یو ځای د شونډو، رخسار او زلفو خبرې کوي، بل خوا بیا د انساني همدردۍ جذبې راوینسوي، د ظالمانو تېري د انسانیت لار په گوته کوي.

او د نېکۍ او بدۍ پایلې منعکسوي، د عدم تشدد په لارویانو کې د منډېلا، گاندي او پاچا خان نومونو تر څنګ د جبران خلیل نوم هم یادولای شو نو ځکه یې په نظم او نثر کې عدم تشدد ډېر ښه ښکاري.

د جبران خلیل آثار انقادي، عاطفي، اخلاقي، سیاسي، اصلاحي، عشقي، رومانتيکې او ټولنيزې برخې لري. نظم او نثر یې ساده، روان او بې غوټې دی او په لنډو کیسو کې یې په حکومت نیوکه کړې او د هغوي ظلمونه، ستمونه او بې انصافی یې غندلي دي.

دده په آثارو کې بغاوت ډېر لیدل کېږي او په یوه دیکتاتور نظام کې د غریب او بېچاره ترڅنګ ودرېږي، خو په شعرونو کې یې عشقي او رومانتيکې برخې هم ډېرې قوي دي، لکه د مات وزر په اثر کې.

سفر ونه او دندي:

جبران خليل د ځوانۍ عمر په لبنان کې او نور ټول عمر يې په بهر هېوادونو کې تېر کړيدي. نوموړي د بنوونځي د فراغت نه وروسته امريکا ته ځي، بيا پاریس، مصر، ترکيې او فرانسې ته سفر ونه کوي او هلته نوې تجربې حاصلوي او د خپلې نقاشۍ او هنر د ځلا لپاره نندارتونونه جوړوي، جبران خليل سربېره د منځنۍ اسيا هېوادونو او امريکا سربېره ټوله اروپا هم ليدلې او بېلابېلو هېوادونو ته يې سفر ونه کړيدي. دده نظم، نثر او نقاشي د ټولې نړۍ د پام وړ وگرځېد، په ځانکړي ډول امريکا کې يې ډېر شهرت وموند.

هنري نثرونه، لنډې کيسې او ادبي ټوټې

د جبران خليل د ادبي پنځونو ځينې بېلگې:

د مور په نوم د ليکوال يوه ليکنه

مور:

د نړۍ د جنت په خوبونو ترانو کې هغه رابنګون نشته او نه له ربابه څخه وتونکې نغمې هغه خوږوالی لري. د غريزو ابشارونو اواز دومره خوبوونکی نه دی او نه سمندري بادونو کې هغه نرمې شته، د څوارلسمې سپوږمۍ ځلا دومره زړه رابنګون شته.

دې مينه گر کې نوم سره د کایناتو ناز او اداگانو نه پرته کېږي او ټوله جادو يې د مور د سپېڅلې موسکا په وړاندې داسې ده لکه يوه وزه چې د لمر په مخ کې هېڅ ښکاري، د نړۍ ټوله خوشي په هم دې يوه کلیمه کې راغونډه شوې او ټوله مهرباني په همدې تورو کې رانغښتل شوې ده.

د ټولو نېکيو غونډ همدا سپېڅلې هستي ده او د ژوند په مجلس کې يې شتون له هغې نغمې څخه کم ندی، چې په خاموشه او تيارو شپو کې د هر چا پام د ځان په لور اړوي او له سره يو نوی ژوند وربښي.

مور نعمت دی، کم پیدا کیدوونکی نعمت! بیا بیا موندل یې
امکان نه لري. د ځمکې غږ د داسې غميو د بیا موندنې څخه
بې وسه ده او اسمان هم داسې پرېنتې بیا نه رالېږي، هغه خلك
ډېر بختور دي چې د داسې نعمت لرونکې دي، په سرونو یې د
مور سپېڅلی سیوری او د هغې په خوږو خوږو ساگانو کې
رانغښتل شوی جنت ورته یوه لویه پېرزوینه ده.

خو د هغه بد نصیبه به څه یادونه وکړم، چې د مور له مهربانۍ
څخه بې برخې وي او د ژوند په پسرلي یې له وخته مخکې خزان
تېری کړی وي.

(۱، م ۲۴)

جبران او گوهر

جبران خلیل جبران هغه څوک و، چې د ټولنیزو دردونو تر څنګ شخصي ژوند هم ډېر دردونه ورکړل، د هغه ژوند د اقتصادي کمزورۍ له کبله له ستونزو سره مل پیل شو، د کورنۍ څو غړي یې ترې ناروغیو د تل لپاره بېل کړل، مسافری یې په نصیب شوې، زده کړې یې په غیر منظم ډول وکړې... پلار یې له کوره بې پروا و، مور خور او ورور یې ناروغیو ترې بېل کړل، عثمانی حکومت زندان ته د ننه کړ، امریکا ته وکوچېد... او د ژوند په دوره کې ډېر ودرېد.

د جبران نغمې په ټول عالم خپرې شوې، په ټوله نړۍ یې د هغه فریادونه وپېشل، د هغه درد د ټول بشر درد و، د هغه پیغام د ټول بشر لپاره و؛

د نغمو غونډې خپاره شوو، په عالم د بې دردی کې یو څه وخته خو زموږ هم د احساس کوڅه کې کور و استاد پسرلی

دې دردونو او ستونزو د جبران هنر او تخلیق ته اوږد او داسې ژوند ورکړ، چې د نړۍ په څنډه، څنډه یې خلك له نوم سره بلد شول.

هغه زمانه چې جبران پکې اوسېده، داسې وه، چې د نړۍ نفوس شا و خوا شپږ میلیارده و، په هره برخه او هر ځای کې د عالمانو شمېر زیات وو، په ځانګړي ډول دې زمانې څو ادب و هنر ته داسې څېرې ورکړې، چې په تېر تاریخ کې کمې وې.

جبران چې په عربي او انگلیسي ژبه لیکل کړي دي، دا وخت يې
اثر د نړۍ گڼو ژبو ته اړول شوي، چې په دې کې له نیکه مرغه
پښتو هم شامله شوي، ډاکتر خالق زیار، زیبر شفیقي، زینب
سالك، ډاکتر عبدالحمید بهیج، عصمت الله زهیر او نورو درنو
لیکوالانو او ژباړنو پښتو ژبه د جبران په مرغلرو هم پسې بنکلي
کړه، او زموږ ملگري شاعر انعام الله گوهر د ژباړې پیل د نړۍ د
دې ستر لیکوال د لیکنو په ژباړه وکړ.

جبران له ژوند سره په تړاو را ته ډېر څه وايي، په دې نثري ټوټو
او تاثراتو کې يې هم د ژوند سره تړلي مسایل را اخیستي، په
دې اثر کې د جبران کپسه ییز نثرونه لولو، چې د ژوند یو اړخ به
راته بیانوي او دا بیان په داسې ډول دی، چې انسان ستړیا ته نه
ورکوي، په زړه پورې تصویرونه، بنکلي تشبیهه گانې، بنکلي
پیغامونه، روانې خبرې لکه شعرونه، فلسفیانه تصورات،
عاطفي او مېنه ناک خیالونه، د انسان دوستۍ بېلابېل اړخونه
او نور ډېر داسې څه را اخلي، چې د ډېرو انسانانو د ژوند
مشترکات يې بللای شو.

د دې اثر په ژباړه هم ډېره خواري شوې، انعام الله گوهر چې د
لومړي ځل لپاره ما ته وویل ((د جبران اثر مي نیمایي ژباړلی،
هیله من یم، چې ژر يې پای ته ورشوم)) هغه وخت يې نیمایي
راته وسپاره، بیا له هغه وروسته زه یو څه وخت غم ترې پیل
کړم، بیا يې یوه مېاشت وروسته بشپړ کتاب راته وسپاره، چې
نوم يې په ((هندارو کې ارواوي)) ورته اېښی و.

د دې اثر د لیکوال او ژباړن تر منځ یو مشترک ټکی چې زه يې
باید دلته یاد کړم، هغه ستونزمن ژوند دی، جبران هم له

ستونزو سره غاړه، غړۍ ژوند کړی او گوهر هم چې زه خومره پېژنم، ډېر درد بدلی.

اوس چې دا لیکل کوم، یوه خاطره یې راته یادېږي، یوه ورځ د گردېز ښار په یو دوکان کې ناست وم، گوهر مې له لږې ولید، زنگ مې پسې وکړ، راته ویې ویل؛ زما خواته راشه، ضرور کار درسره لرم، په بېړه ورغلم، ستړي مه شي یې په چوپه خوله را سره وکړه، لومړۍ خبره یې دا راته وکړه، ورور مې مړ شوی، زه ځم، یوازې مې ته خبرولې.

د گوهر په خېره د غم خړه پرده غوړېدلې وه، تر ډېره چوپه خوله سره روان وو، ورور یې په ځوانۍ کې ترې بېل شو، کورنۍ یې اوس هم د مهاجرت په دېار ډېره ده، دی چې کله چېرته، کله چېرته د مسافری شپې سبا کوي او د کور دروند پېټی یې په اوږو دی، ما ته د جبران ژوند را یادوي، هغه هم خپل پلرنی ټاټوبی بېروت پرېښود، په امریکا او نوره نړۍ را وگرځېد او د ژوند پېټی یې چېرته، چېرته یووړ، گوهر هم تر دمه را ته داسې ستړی مسافر ښکاري، الله ج دې نور زموږ دا دوست د اښوده او شوکاله ژوند څښتن کړي.

زموږ نسل ته هم روانو حالتو او ستونزو په ادب کې لوړ هنرونه ورکړل، الله ج خو مهربانه دی، دا ستونزې به په نړۍ کې زموږ د نیکنامۍ او ویاړ داستانونه وغږوي، گوهر غوندې ملگري به په نړۍ کې یو وخت د جبران په څېر د نوم څښتنان وي، الله ج دې وکړي.

په دې کتاب کې مې هم ډېر داسې څه ولوستل، چې خپلې ټولني ته یې په زړه پورې پیغامونه بللای شو، د لیک په نوم

لومړۍ کپسه چې د انسانانو د بېل مخلوق په ژبه د انسان د چلندونو په اړه شوې، موږ ته له جنگه نفرت راکوي، موږ ته د يو شوله بيز ژوند بلنه راکوي او دا پيغام راکوي، چې د انسانانو له جنگه نور مخلوقات هم تنگ شوي، نور مخلوقات هم بد پرې وايي.

په ليک کې بناپېری د يو ځوان سرتېري د جسد ننداره کوي، د هغه په جیب کې ليک را اخلي، هغه لولي، بېرته يې په جیب کې ورته ږدي... او وروستی برخه يې په دې ډول ده:»

بناپېری هغه ليک بېرته د ځوان په جیب کې لکه څنگه چې ايښی و، کېښود. او بيا ټولې په ډېره خواشيني او پټه خوله د ځوان سرتېري له جسده روانې شوې، دوی تپت سر روانې وې، له لږ مزل وروسته يوې ووييل:

«دا د انسان زړه خو تر ډېرې او زموږ تر هغه دپوتا هم سخت دی.»»

د گوهر د ژباړې په اړه بايد دا ووايم، چې د دې کتاب مفاهيم تر ډېره په سم ډول پښتو شوي، دا چې گوهر صاحب، په انگليسي او اردو دواړو ژبو حاکميت لري، نو دا اثر يې هم له انگليسي را ژباړلی او له اردو ژباړې سره يې پرتله کړې، چې دې کار يې د مفاهيمو له سمې رسېدا سره مرسته کړې، بل دا چې د دې اثر ژباړه په ساده او روان ډول شوې، زه خو يې له لوستو سره ستړی نه شوم، بلکې خوند مې ترې اخيست، بل دا چې د جبران ليکل شاعرانه او عاطفي دي، گوهر هم شاعر دی او هم عاطفي انسان دی، نو کوم کلمات چې جبران په اصلي ژبه

کې ورته لري، گوهر يې په پښتو کې ورته پيدا کوي، دا ژباړل شوی اثر به ځينې نیمگړتیاوې او خامۍ هم ولري، خو ما به نه وي لیدلې، نور گوهر صاحب! ته د نورو داسې ژباړو، بنسټو شعرونو لیکلو او بڼه ژوند هیله، تاشو ته دې دا کتاب مبارک وي، الله ج دې وکړي، چې زموږ د نیکمرغیو پیل د دې کتاب له چاپ سره وشي!

د جبران خليل جبران ويناوي

د هغه امت په حال افشوس دی چې ...
د هغه امت په حال افشوس دی چې له دین څخه مذهب، له
بیدیا څخه کوڅې او له حکمت څخه منطق ته رجوع وکړي.
د هغه امت په حال افشوس دی چې هغه جامې چې د دوی په
لاشونو نه وي اوبدل شوي، اغوندي او هغه خواړه خوري چې
دوی نه وي کرلي.
د هغه مغلوب امت په حال افشوس دی چې د خپل قاتل
ورېښمینی جامې کمال او د هغه توندي ښکلا وگني.
د هغه امت په حال افشوس دی چې په خوب کې له ظلم څخه
بېزار او په وینښه ورته تسلیم وي.
د هغه امت په حال افشوس دی چې د جنازو تر شا خپل غږ پورته
کوي او د هدیرې په مینځ کې ویاري او یوازې هغه مهال
سرغړاوی کوي چې غاړې یې د تورې لاندې او د دار په سر
باندي راشي.
د هغه امت په حال افشوس دی چې خپلو اتلانو ته په سازونو او
سندرو هر کلی وایي او په نارو شورو یې بدرگه کوي ترڅو په
همدې ډول د بل اتل هرکلي ته ولاړ شي.
د هغه امت په حال افشوس دی چې عقلمن یې گونگی، ځواکمن
یې پوند او مشکلکشا یې زیاتې خبرې کوونکی او اپلتي
ویونکی وي. د هغه امت په حال افشوس دی چې هره کورنۍ یې
امت وي.

د گل سندرہ

(ادبي ټوټه)

زه هغه کلمه يم چې فطرت پخپله ژبه وويله، بېرته يې واخيسته،
د زړه په تل کې يې پټه کړه او بيا يې وويله.
زه هغه ستوری يم چې د هسک له ځنډو د ځمکې پر شين څادر
رانبښته شوم، زه د عناصرو د سترگو نور يم چې نطفه يې د
ژمې په رحم کې منځ ته راغله، د پسرلي له گېډې راووته، د
دوبي گرميو يې روزنه وکړه او د خزان لاس ویده کړه.

زه د ميينانو ډالۍ يم

زه د خوبنيو و تاج يم

زه مړي ته د ژوندي له لوري اخري ډالۍ يم
زه سبا يې وخته د نورو راتگ د خبرتيا پر وخت د نسيم
مرستيال يم او ما بنام يې د مخه بنسې پر وخت د الوتونکو
ملگرې، زه په ميدانونو کې پخپلو خوځېدو سره هغوی ته بنکلا
ورېښم او په هوا کې د ساه پر اخيستلو هغه خوشبويه کوم.

زه له خوب سره نښتې يم د شپې بې شماره سترگې پر ما
خوږېږي او د وينتيا به غوښتنه کوم چې د ورځې د سترگو
سره خپلې سترگې وچنگوم.

زه د پرځې شراب څښم، د بلبل نغمې اورم او د شنو وښو پر
چکچکو نڅېرم، د نور د ليدو لپاره مې تل سترگې د هسک په
لور نيولې وي، زه خپل سيوري ته هېڅ نه گورم او دا هغه
حکمت دی چې تر دې دمه د انسان زده کړي نه دي.
(۱، م ۸۲)

د متلونو هنر

راز ساتنه د مصريانو هنر دی

هوډ د کلدانیانو هنر دی

نظم او همغږي د یونانیانو هنر دی

درناوی کول د چینایانو هنر دی

ستونزې زغمل د یهودانو هنر دی

ځان بنودنه او مبالغه د عربانو هنر دی

سینکار او شیک پوښي د ایرانیانو هنر دی

دقت او ظرافت د فرانشویانو هنر دی

بنکلا د ایتالیویانو هنر دی

لوړ پروازي د جرمنیانو هنر دی

د خلکو په مینځ کې:

د خلکو په مینځ کې داسې قاتلان شته چې هېڅکله یې یو

څاڅکی وینه هم نه ده توی کړې، داسې لوتماران او غله شته

چې هېڅکله یې غلا نه ده کړې او داسې دروغجن شته چې تل

یې رینستیا ویلي دي.

د دروازې د سر لیکنه

د کور د دروازې پر سر مې ولیکل تقلید بهر پرېږده او بیا دننه

راشه! نو پس له هغه مې پوښتنې او لیدنې ته هېڅوک رانغلل

(۵، م ۱۳۹)

د جبران خلیل ځینې غوره هنري نثرونه او ادبي ټوټې

غم او بنیادي:

ستاسې بنیادي ستاسې غمونه دي. هغه چپنه چې تاسې ترې د
خندا اوبه څښی، ستاسې له گرمو اوبښکو نه ده ډکه شوې، ایا
له دې پرته نور څه هم شته؟

کله چې د غم تېره غابښونه ستاسې په بدن را کوزېږي، ورسره
مو د زړونو په تل کې خوښې دوه چنده کېږي. ایا ستاسې د
شرابو جام هم یوه ورځ د اور په بټۍ کې نه و ویلې شوی؟

هغه نغمه چې ستاسې روح ته آرامې وربښي، هماغه لرگی نه
دی چې یوه ورځ د تېشې په وسیله له ونې راپرې شو؟ نو هر
وخت چې خوښ شوی، د خپل زړه ژورو ته بنکته شی، هلته به
وگورئ، څه چې تاسې خپه کړي یاست، اوس به تاسې ته خوښي
درکوي.

هر وخت چې د غم لښکري درنه تاو شوې، یو ځل بیا مو د
زړه تل ته بنکته شی، درته معلومه به شي، چې تاسې د هغه څه
لپاره ژاړې چې تاسې یې په ځمکه کې د خپلې خوښۍ پیدا
کوونکي بولی.

ستاسې له منځه ځینې وایي چې بنیادي له غم نه غوره ده. بله
ډله دا خبرې نه مني او وایي چې هېڅکله هم نه، غم هېڅکله له
بنیادي نه غوره نه دی.

خوزه تاسې ته وایم چې غم او بنادي رښتیا هم یو له بل سره تړلي دي، جوړه راځي او جوړه بېرته ځي او که چېرته له دې دواړو یو ستاسې د د دسترخوان څنگ ته راځي، نو دا د حیرانتیا خبره نه ده، تاسې پوه شئ چې بل یار یې هلته ستاسې پر بستر پروت دی.

هو! په رښتیا چې تاسې د غم او بنادي د تلې دوې خواوې یاست، تل لاندې او باندې کېږی، له حرکت نه، نه لوپړی، خو هغه وخت چې خالي او سپک شی.

که چېرته د ژوند خزانه دار تاسې د سیم او زرد تلو لپاره په کار وگوماري، نو ستاسې د غم او خوښۍ پیمانې په یوه حالت نه پاتې کېږي.

مرگ:

د کاروان د اوبسانو د گونگړیو غږ شوکه شوکه لري کیږي. کړی ورځ گرجېدلې توتکی سترې ستومانه د خپلې ځالي په لوري و خوځيږي.

او د سمندر له څپو سره په جگړه بوخته کښتی هم بالاخر تر غاړې پورې راورسیږي خو...

خو اې مرگه !! ته په وخت لاسبری یې او د راتگ لپاره دې هیڅ یوه گړی نه ده ځانگړې.

د پسرلي رنگین سهار وي او که د مني سپېره غرمه وي ، ته یې هیڅ پروا نه لري او پخپلو کارونو بوخت یې!

مړاوی برېڅر، سترې ماښام او خاموشه شپه هیڅکله ستا د راتگ خنډ نه شي کېدای.

ته د هیڅ چا او هیڅ شي په کیسه کې نه یې!
که د وریځو پنډونه خولې خلاصې کړي او د مخکې د تندې ختمولو لپاره په شېبو شېبو وورېږي او یا هم د مخکې وچې شونډې یوې قطرې اوبو ته په تمه وي، گلان د خپلو پاڼو په رنگ، رنگ وړېښمو کې پټ وي او که د خزان تې وېلي وي.....لنډه دا چې یو موسم هم ستا د لازې خنډ نه ګرځي، ته په هر شي بر یې.

د سمندر په ژوره او کراره غېږه کې هم له تا خلاصی نشته! د سپېدار د ونې تر سیوري لاندې هم ستا له لاسه څوک په کراره نه شي کېناستلی او په میدانونو کې خو هسې هم ستا واک دی. مختصر دا چې له تا هیڅ ځای خوندي نه دی، ستا د باز غونډې له سرو سترگو نه هیڅوک هم پناه نه دي او ستا ساړه او زیر لاشونه هر وخت د غېږې ورکولو لپاره خلاص دي!!

ملګري ته مې وویل :

«هاغه پورې ښځه وینې!...هغه چې اوس د بل چا پر څنګل وریږته ده...پرون یې بالکل همداسې زما په څنګل سر ایښی ؤ.»
ملګري مې ځواب راکړ : «او سبا به زما په څنګل خوب کوي.»
ومې ویل :

«اې! ته خو لږ ورته وگوره!! خومره نژدې ورناسته ده، د دوی وجودونه له یو بل سره لگيږي... پرون ماته همدومره نژدې راناسته وه.»

ملگري مې وویل: «او سبا به بیا زما خوا ته همدومره نژدې ناسته وي.»

ما ورته وویل: «اوه... هو... وگوره دواړه له یوې پیالې نه څښاک کوي... پرون یې زما پیاله له خپلو شونډو سره لگوله.»
ملگري مې ځواب راكړ: «او سبا به ته گورې چې له ما سره وي او له یوه ساغره یې څښو.»

ما بیا ورته وویل:

«وگوره د هغه سړي خوا ته خومره په مینه ورگوري... په سترگو کې یې اقرار او اظهار له ورايه خلا کوي.»

ملگري مې وویل: «او سبا به ماته هم داسې په مینه راگوري.»

ورته ومې ویل: «ته ورته وگوره لکه څنگه چې اوس د هغه سړي په غوږ کې د مینې سندري وايي همداسې یې پرون زما په غوږ کې د مینې زمزمې کولې.»

«او بله ورځ به بیا زما په غوږ کې د مینې دا نغمې زمزمه کوي»، ملگري مې ځواب راكړ.

ورته ومې ویل:

«هلته وگوره... لکه اوس چې یې څنگه هغه ته غاړه ورکړې پرون کت مټ همداسې ماته راتر غاړې وته.»

ملگري مې راته وویل:

«ته به گوري سبا به بيا ماته داسې غېره راکوي.»
ملگري ته مې مخ وروگرځاؤه، ورته ومې ويل :
«آه.. داڅومره عجيبه بڼه ده.»

خو ملگري مې ځواب راکړ:

«هغه بالکل د ژوند په څېر ده چې ټول خلک ترې برخمن دي... د
مرگ په څېر پر هر چا بريالی ده... او د ابدیت په څېر يې ټول
په خپله غېره کې نيولي... له هغې پرته ژوند امکان نه
لري... هغه ژوند دی.»

وروستی سوغات

د اته ویشتمې شپې تکې ژپړې سپوږمۍ په اوبلانو سترگو او
چوپیه خوله د مخکې لور ته کتل، کټ مټ د هغه مریض په څېر
چې نور له خپل ژونده ستړی وي او هر اشوبلی يې لکه د دېواله
گړۍ ټک ټک مرگ ته شېبې شماری.

پیکه رڼا به يې کله کله د نارنج د ونې په شنو پانیو ولگېده،
نژدې د یوه بلبل له شوزه ډک غږ به د شپې چوپتیا ماته کړه، له
فرياده ډک غږ به يې ازانگې وکړې او فضا به نوره هم وپرونکې
شوه، خو د فطرت په منگولو کې زنداني سپوږمۍ بې وسه وه
او د پنډو وریځو د سپینو ټوټو په منځ کې داسې بنسکارېده لکه
په سپین کفن کې د کوم ځوانیمرگ پېچلی جسد!

ځلېدونکو ستورو هم په ډېره مایوسۍ خپل ملگري ته کتل؛ له
سپوږمۍ سره له یوې میاشتي ساتېري او وخت تېرولو وروسته

اوس د هغې فراق ته اندېښمن وو او په يوه ژور چرت کې لاس تر زني ناست وو.

له بلې خوا سپوږمۍ چې له ډېره غمه په ځان نه پوهېده، شوکه شوکه د اسمان په شنو څنډو کې پناه کېده، د هغه وريځې په څپر چې له وړېدو وروسته رو، رو په فضا کې ورکېږي. ټول کاینات د يوې هيبت ناکې خاموشۍ په ټيکري کې نغښتی و، د سپېدار ونې يوې او بلې خوا ته بنورېدې ته وا له ډېره غمه لاشونه مېږي او د بدن ستړيا لري کوي، اوږده سيوري يې د شيشکو په څېر وپرونکي بنکار بدل، کله نا کله به په اسمان کې يوه پيکه ستوری د وچ گلاف غوندې ترسترگو شو او د سپوږمې زگېروو به په هوا کې ازانگې وکړي.

شپه ورو، ورو په ختمېدو وه او د اسماني خراغ روښانه شغله شوکه، شوکه مخ په مړه کېدو وه.

په دې وخت کې يو دم يوه ځلېدونکي ستوري په اسمان کې لاندې د مخکې په لور منډه کړه او د مخکې په بې پایانه ژورو کې وړک شو. ماته دا ننداره داسې بنکاره شوه لکه له ژوند سره د تل لپاره د خدای پاماني اخیستونکي مسافر وروستی

وغات.....خپلې ملگرې مخکې ته د انډيوالۍ وروستی نښته...د سپوږمۍ له اندېښمنو ډکو سترگو څخه خڅېدلې اوښکه

لومړۍ مچکه

د مینې د ستر دیوتا په لپه کې دا د ژوند د اوبو لومړی غرپ دی چې مین ته یې ورکوي.

دا غرپ د شک، بې باورۍ او یقین تر منځ د بېلتون لومړۍ کرښه ده....شک او بې باوري...چې اروا ورسره نارامه کیږي او زړه خواشینۍ کوي.....او یقین چې زړونه او ارواوو ته خوښۍ وربښي.

دا د ژوند د پیلامې لومړۍ سندره ده او د « یوه ارمانې او حقیقي انسان» د ډرامې لومړی رول دی.

لومړۍ بوسه د نابلدې ماضي او روښانه راتلونکې تر منځ یو تړون دی ، د احساساتو د خاموشۍ او نغمو تر منځ یو مزی دی. لومړۍ مچکه یو سپېڅلی لفظ دی چې د څلور شونډو له یو ځای کېدو څخه راپورته کیږي او خوریري.

زړه خپل تخت اعلانوي، محبت پاچا وي چې په سر یې د وفا تاج ایښی وي.

دا د گلاب په پستو شونډو د نسیم د تنکیو گوتو هغه پوست لمس دی چې یو شور اشوبلی زېږوي او زړه ته کرار او روح ته سکون ورکوي.

لومړۍ بوسه د جادویی اهتزاز هغه لومړنۍ څپه ده چې مین د دې مادي نړۍ د زمان او مکان له قیده خلاصوي او د خیالونو او خوبونو دنیا ته یې بیایي.

دا د دوو معطرو گلونو پیوستون دی چې د دواړو د خواره بوی
له یو ځای کېدو څخه یو دریمه اروا پیدا کیږي.

لکه څنگه چې د محبوب لومړی نظر هغه تخم دی چې دیوتا یې
د انسان د زړه په کرونده کې کړي، په همدې توګه لومړی مچکه
هغه لومړنی گل دی چې د ژوند د ونې په بناخونو رازرغونېږي.

څلور شاعران

د مېز په سر ايښې د شرابو تر يوې پيالې راگرځېدلې و.
يو شاعر وويل:

«زه په خپل تېز شاعرانه نظر او درېم حس د دې شرابو بڼايسته
بوی داسې احساسوم لکه د مارغانو يوه ډله چې د کوم زړه
رابنکونکې ځنگل په سر پروازونه کوي.»

دويم شاعر سر راپورته کړ، ويې ويل: «بالکل سمه خبره دې
وکړه. زه د خپل زړه په غوږونو د دې خيالي مارغانو خوږې
نغمې اورم! د دوی خوږو نغمو زما زړه له هرې خوا داسې گير
کړې لکه د کوم سپين گلاف پانې چې د شاتو مچۍ په خپله
پسته غېږ کې ونيسي.»

درېم شاعر سترگې پټې کړې، لاشونه يې په هوا کې داسې پورته
کړل ته واچاته ټينگه غېږ ورکوي، ويې ويل:
«همداسې ده! ما پخپلو لاشونو د دوی پستې وزرې لمس کړې
او داسې احساس مې وکړ لکه کومه بڼايسته بڼاپېرۍ چې د ناز
په درانه خوب ويده وي او اشوبلي يې زما له گوتو سره غاړه
غړۍ شي.»

څلورم شاعر د شرابو پيالو ورپوته کړه، ويې ويل:
«آه! افشوس ملگرو!! زه بېخي بد ذوقه يم! زما د ليدلو،
اورېدلو او لمس قوه بېخي کمزورې ده! زه خونه د دې شرابو

زړه رابښکونکې بوی، نه خوږه نغمه او نه هم پستې وزرې
احساسشولی شم! زه یوازې په دې پوهېږم چې دا شراب دي او
بس! نو د دې لپاره چې پنځه حواسه مې ستاشو په څېر قوي
شي او د لوړ تخيل څښتن شم، بايد دا شراب وڅکم.»
بيا يې د شرابو پيال په غاړه واړوله، يو څاڅکی يې هم نه شو
پاتې، ټول يې وڅکل.

پاتې دريو شاعرانو ورته حيران، حيران کتل، خولې يې وازې
پاتې شوې او په سترگو کې يې يو غير شاعرانه او ترې نفرت له
ورايه ښکار بده!

خزان

بيا تر ټول کاینات د خزان سپېره لاشونه تاو دي، گرده فضا يوه
وېرونکې ساه اخلي، مارغان پخپلو ځالو کې غلي ناست دي او
په تنکیو څانگو کې شنې پانې د کومې غمژنې پېغلي د اننگو
په څېر تکی ژېړې او ښتي دي.

د خزان سپېره باد ځپلې ژېړې پانې يوې او بلې خوا ته الوخي،
له کرپا يې يوه ویرزلی نغمه پيدا کېږي ته وا د غم ديوتا پخپلو
مړاوو گوتو سیتار وهي.

آف!! د ظلم او استبداد خونړۍ خپرې مخ په وړاندې درومي،
داسې برېښي لکه د گردې نړۍ شيطانان چې يو ځای شوي وي
او خپلې منحوسې وزرې رپوي.

هوا ساړه ، ساړه اشوبلي کاري او ورو، ورو مخ په وړاندې روانه ده. زه لرې، يوې خوا ته گوبڼه ناست يم او ددې خواشينونکې سانحې په تماشه يم، زړه مې د وپربدلې توتکۍ په څېر مېرؤى دى او روح مې د ناروغ د زگېروو په څېر خفه خفه! د خزان دې سپېرو لاشونو د سلگونو زړونو غوتۍ تر غورېدو وړاندې ورژولې.

سمندر په وراختيايي له ساحل سره ځان ووهي، هغه ته زارى کوي او د هغه مريض په څېر ستړي ستړي اشوبلي کاري چې د ژوند په وروستي پړاو کې وي او د ځنگدن سلگۍ وهي.... آسمان بې نوره او بې جلوي دى، د محکې څېره د نارنج په څېر تکه ژېړه او بڼتې ته وا د ټول کايئاتو په نبض کې د وينې تگ، راتگ درېدلى.

اف !! زما او بڼلني سترگې د دې غمژني نندارې د ليدلو توان نه لري... په دې تريخ او زهرجن چاپېريال کې مې سمه ساه بندېږي، ترك زړه مې چوي.... له درده ډکې نارې مې په فضا کې يوې او بلې خوا ته ستړي پروازونه کوي.

أف خدايه !! دا سپېره خزان !! دا بې نوره او خواشينونکې خزان !!

د شپې په ژوره خاموشۍ کې چې سيوري اوږده شي او د شيشکو غوندې په دېوالونو يوې او بلې خوا ته بڼوري..... په داسې حال کې چې د چنارونو ونې يو بل ته غړۍ سره وربېرته

کړي او غال مغال پیل کړي..... زېږېخونده سپوږمۍ په کفن کې د پېچلي جسد په څېر بنکارېږي او هغه وخت چې ستورې د وریځو پلوه مخه لري کړي او غلي غلي لاندې راگوي..... په دې وخت کې زما اروا د خیال په کاواکو لارو تگ ته بې ارامه شي او په نابنده درو کې ستا په لټه سرگردانه گرځي.

خو حیف !! چې هغه ستا په پیدا کولو کې پاتې راشي او نه هم ستا د پښو کومې نښې مومي چې ستا درک وروښيي. آه !! زما روح خفه، مایوس او ستړی ستومان راستون شي. بیا هغه وخت چې د خوب ملکه ما پخپله پسته غېږ کې واخلي، فکر وکړم چې د یو څه وخت لپاره به مې د دنیا ستړیاووي او لوړې، ژورې له یاده ووځي..... خو افشوس چې هغه وخت هم زما اروا ستا په لټه داسې سرگردانه گرځي لکه کومه مسافره توتکی چې د شپې تېرولو ځای نه لري.

هغه د خیال د نړۍ په گوټ گوټ کې لالهانده په تا پسې گرځي خو په هیڅ ځای کې تا ونه مومي او نه هم ستا کوم یادگار تر سترگو کیږي..... په دې وخت کې هغه د خپل خوار نصیب له لاسه داسې بې سکونه شي لکه د سیتار په خاموشو تارونو کې چې له شوزه ډکه نغمه غږېږي.

بېرته زما روح ماته ستړی او مایوسه راشي..... ستا په خوږو یادونو ځان مشغول کړي او ستا د راستنېدو په تمه ځان خوشاله کړي.

په خپو کې انځور

د پسرلي په يوه رنگينه ورځ، غم او خوشالي د يخو اوبو د يوې شني چينې په غاړه يو ځای شول. له روغې وروسته هم هلته کيناستل او پخپلو کې يې خبرې پيل کړې.

خوښي د دنيا د بنايستونو، په غرونو او ځنگلونو کې د ژوند پر ورځنيو جالبو پېښو او همدا راز د سهار او ماښام تر منځ د مستو نغمو په اړه خبرې کولې. غم د خوښۍ له ټولو خبرو سره همغږې وښوده او په پسرلي کې د شنو فصلونو او تازه هواگانو په اړه يې تفصيلي خبرې وکړې.

د دوی دواړو خبرې تر ډېره اوږدې شوې، دواړو لوريو د يو بل خبرې او نظريات تاييد کړل.

د چينې په هغه بله غاړه دوه ښکاريان تېرېدل، د چينې په پاکو اوبو کې يې وکتل، يوه وويل:

«يره! زه حيران يم چې هغه دوه کسان به څوک وي او هلته څه کوي!؟»

بل ښکاري وويل: «کوم دوه کسان!! زه خو يوازې يو کس وينم، په اوبو کې هم يوازې يو تصوير انعکاس کوي.»
لومړي ورته وويل: «نه ياره!! دوه کسان دي، په خپو کې هم دوه انځورونه ښکاري.»

دويم ښکاري بيا ورته وويل: «زه خو يوازې يو کس وينم.»
لومړي ورغبرگه کړه: «زه ښه ښکاره وينم چې دوه کسان دي.»
له هغې ورځې رانيولې تر ننه پورې دا يو ښکاري وايي چې:

«زما د ملگري په نظر کې فرق راغلی، یو شی ورته دوه
بنسکارېږي.»

او دا بل یې بیا وایي:

«زما د ملگري نظر کمزوری شوی، شیان سم نه ویني.»

لیک

ختیځ لور ته له شنو جزیرو د راگرځېدلي ستر سمندر په هغه
ژوره برخه کې چې هر وخت له ملغلرو او گوهر و ډک وي، د یوه
ځوان جسد پروت و.

په خوا کې ورسره سمندري بڼاپېری ناستې وې، بڼایسته شنې
سترگې یې د ځوان په مړي کې خښې کړې وې او په خپلو کې
یې په سندریز غږ خبرې کولې.

د دوی خبرې سمندر واورېدې... سمندر څپو ته وسپارلې... څپو
پر خپلو اوږو تر ساحله راوړې او د نسیم پاسته باد زما تر
غوږونو راورشولې.

یوې بڼاپېری وویل:

- دا سپرې پرون هغه وخت دې سمندر ته... زمونږ نړۍ ته... راغی
چې د سمندر څپې تور نورو ورځو یو څه کمې وې...
بلي وویل:

- خپې کمې نه وې خو دا انسان چې ځان پر مخکې د خدای خلیفه بولي، په یوه خونړي جنگ کې بنسټل دی او دومره وینې یې توی کړې چې دا دې اوس یې د سمندر اوبه هم تکې سرې کړې. ماته داسې بنکاري چې دا ځوان هم د دې خونړي جنگ د قربانیانو له جملې څخه دی.

درېمې بناپېری وویل:

- زه خو دا جنگ منگ نه پېژنم چې دا د کومې بلا نوم دی البته انسان پېژنم. انسان پر مخکې تر واک خپلولو وروسته اوس په دې لټه کې دی چې په څه چل پر سمندر هم بری تر لاسه کړي، په دې سلسله کې انسان د سمندر د څپو په سر یو حیرانوونکی شی ځغلوي. د ده په دې حرص سره زموږ سمندري مشر... زموږ دیوتا ډېر په غصه شو... اوس زموږ د دیوتا د خوشالی په موخه انسان دده په خدمت کې شوغات او قربانۍ راوړاندې کړلې. دا اوس چې ستاشو په مخ کې کوم جسد پروت دی، دا د انسانانو لخوا زموږ مشر، دیوتا ته یوه ډالۍ ده.

څلورمې وویل:

- زموږ مشر دیوتا څومره سپېڅلی شخصیت لري خو اوس څومره سخت زړی شوی... که چېرته زه د دې سمندر واکمنه وای ما به هیڅکله د انسان دا پېشنهاد نه وای منلی... ښه، خیر!! اوس راځئ چې د انسانانو لخوا د رالېږلې ډالۍ خوا ته ورشو، کېدای شي موږ د انسانانو په اړه یو څه جالب مالومات تر لاسه کړو.

دوی ټولې د جسد خوا ته ورغلې. یوې یې د ځوان د زړه خوا ته نژدې چېب ته خپل سپین لاس وراوږد کړ، یو لیک یې

راویوست، نورو بناپیریو ته یې په زوره ولوست، په لیک کې کنبل شوي و:

«زما گرانه...! دا دې شپه نیمه تېره شوې او زه تر اوسه وینه ناسته یم... په داسې ترخوشېبو کې هغه څه چې ماته ډاډه راکوي، یوازې زما اوبنکې دي چې ستا په فراق کې مې لپې لپې په مخ راروانې دي... په یوه شي مې هم زړه نه کراریري، یوازې دا خبره سکون رابښي چې ته به د جنگ له خونړیو خپرو بېرته روغ رمټ زما غېږې ته راځې... ستا هغه یو څو جملې چې د تلو په وخت دې ماته کړې وې، تر اوسه له ما څخه نه دې هېرې شوې او په غوږونو کې مې گرځي، راگرځي. هغه چې تا ویل: (هر انسان د اوبنکو یو امانت او خزانه لري چې یوه نه یوه ورځ یې حتماً بېرته ورسپاري.)

- گرانه !! نه پوهېږم چې څه درته ولیکم !!! زړه مې غواړي چې دا خپل زړه او روح په دې کاغذ کې درته ونغاړم... هغه زړه چې ستا په فراق کې بې ارامه، بې سکونه دی، خو ستا مینه دردونه په خوند او آرام بدلوي... او غمونه په خوښیو او خنداگانو بدلوي... هغه ورځ چې زموږ زړونه د مینې په برکت یو له بل سره غاړه غړۍ شول له هغې ورځې راهیسې په دې تمه یم چې د لوی څښتن په فضل به زموږ وجودونه هم یو شي او یو روح به په کې پرواز کوي... خو بیا د جنگ ډاروونکې نغاړه پیل شوه او تا د خپلې دندې او وطن د مینې په خاطر د جنگ دې نغاړې ته ښه راغلاست ووايه او د جنگ ډگر ته روان شوې... - اففف !! دا څنگه دنده او وطن دی چې دوه مین زړونه له یوه بله بېلوي. مېرمنې کونډې کوي او ماشومان یتیمانوي... دا

څنگه هېواد پالنه چې جنگونه راپاوري او په وړو وړو خبرو کلي او وطنونه وړانوي!....

دا څنگه دنده ده چې غريب کليوال خلک د خپلو ظالمانو بادارانو د واکمنۍ لپاره خپل ژوند قرباني کوي... که چېرې دنده د قوموتو تر منځ د شولې تباه کول وي او همدا راز هېواد پالنه د انسان د ژوند شوکالي او ارام له منځه وړل وي نو داسې دندې او هېوادپالنې ته خو له ورايه دوه لاسې سلام!....

نه، نه، نه...! زما گرانه...! زما په خبرو پسې مه گرځه!... زړور شه او خپل هېواد ته وفادار او ايماندار اوسه!... د يوې ځوانې جينۍ په خبرو پسې سر مه خوږوه، د چا سترگې چې مينې رندې کړې او په عقل يې د فراق پرده پرته ده... ته خپلې دندې ته وفادار اوسه... که مينې ته اوس زما تر غېږې روغ، رمت نه راورشولې نو په راتلونکې نړۍ کې به مو حتماً سره يو ځای کړي....
د خداى په امان!

ستا محبوبه .. د تل لپاره ستا»

بناپېرى هغه ليک بېرته د ځوان په جيب کې لکه څنگه چې ايښى ؤ، کېښود. ټولې په ډېره خواشيني او پټه خوله د ځوان سرتېري له جسده روانې شوې، دوى ټيټ سر روانې وې. له لږ مزل وروسته يوې وويل:

«دا د انسان زړه خو تر ډېرې او زموږ تر هغه ديوتا هم سخت دى.»

بنکلا

هر خوک بنکلا ته له خپل لیدلوري گوري.

خوږبدلي او ژوبل وايي:

- بنکلا د حيانا کي او مهرباني بنځي په څېر ده... چې په ډېر وياړ او عظمت زموږ تر منځ تېرېږي په داسې حال کې چې لېمې يې له حيا ډکې وي او بنکته گوري.

يوه بل جذباتي کس بيا داسې وويل:

- نه! داسې نه ده! حسن د طوفان په څېر وېرونکی او زورور دی چې تر پنبو لاندې مو محکه خوځوي او په سر مو آسمان سترې او ستومانه خلک بيا وايي:

- بنکلا يوه پسته نغمه ده چې زموږ په اروا کې گنگوسه کوي او زموږ د ذات په چوپه نړۍ کې رو، روانگازې کوي لکه د ډېوې تته رڼا چې له خپل سيوري څخه ډارېږي او سترگې پټې، پټې کوي.

هغه چې لالهانده دي د بنکلا په اړه داسې وايي:
- موږ د غرونو په منځ کې د بنکلا نارې واورېدې او ورسره سم د اشونو د پنبو تريا، د بنکاري مارغانو د وزرونو شور او د زمريو غږمېهار هم تر غوږو شو.

د بنار څوکيدار نيمه شپه له ځانه سره وويل:

- که خدای کول بنکلا به سهار له لمر سره یو خای له ختیځ لورې راوڅېږي.

په سره غرمه کې مزدوران او مسافر بیا وایي:

- بنکلا مو ولیده چې په لوېدیځ کې د لمر د پرېوتو له کرکې څخه د مخکې په لور راکوزه شوه.

هغه چې په ژمې کې د واورې له تورولو سترې شوي، وایي:
- هغه ده بنکلا له سپرلي سره یو خای د غرونو او درو په منځ کې په نخا را روانه ده.

او هغوی چې په سره اوږي کې د غنمو لو کوي، وایي:
- موږ بنکلا ولیدله چې د منې له ژېړو پاڼو سره یو خای راروانه ده، په وېښتانو کې یې د واورې بخرکي هم نښتي.

دا څومره خبرې چې تاسې د بنکلا په اړه وکړې په حقیقت کې بیا هم بنکلا دې ته نه وایي دا خو ټول یوازې ستاسې نه پوره کېدونکي تمایلات او اړیتاوې وې او بنکلا خواهش او اړتیا نه ده... هغه خو یو کیف دی!

بنکلا خو نه د کوم تېرې وچ شونډان دي او نه هم د فقیر غځېدلي لاس..... بنکلا خو د وریت شوي زړه او مین روح نوم دی.

بنکلا داسې یو انځور نه دی چې ته یې په سترگو وینې او نه یو داسې غږ دی چې په غوږونو یې واورې... دا انځور هلته لیدلی

شي چې كله خپلې سترگې پټې كړې او دا د بنسكلا سندر هلته اوربدلی شي چې كله خپل غوږونه په بشپړه توگه بند كړي. بنسكلا هغه نښان نه دی چې د بېړۍ له تېرېدو سره د اوبو په سر بنسكاره شي او سمدستي ړنگ شي او نه هغه وزر دی چې له پنځې سره نښتي وي..... بلکه دا خو تلیاتې باغ دی چې بېلا ، بېل گلونه په کې زرغونېږي او د پرېستو یو سېل دی چې د هسك په پراخه څنډه پروازونه كوي.

بنسكلا خو ژوند دی... ژوند په داسې حال کې چې له خپل سپېڅلي مخ پرده پورته كړي.

مگر تاسې پخپله ژوند هم یاستی او هغه پرده هم پخپله یی چې د ژوند په مخ پرته ده.

بنسكلا ابدیت دی چې خپل گلالی مخ د ژوند په هنداره کې گوري. خو ابدیت هم تاشو یی او هنداره هم تاشو پخپله..

انسان د وخت غلام دی او همدې غلامۍ د انسان ورځې د کړاؤنو او بدبختیو په پرده کې پېچلې او د ده شپې یې د غم او ځور په اوبنکو لمبولې.

زما له لومړي پیدایښته تر اوسه دا دې اوه زره کلونه کیږي، چې زه یوازې همدا غلامان وینم چې د غلامۍ درنې زولنې یې په پښو دي او په ځان پسې یې راکاږي.

زه د نړۍ له ختيځه تر لوېديزه تللی يم، د ژوند په سيوري او رڼاگانو کې گرځېدلی يم، قومونه او نسلونه مې له تورتم څخه د رڼا پر لور د خوځښت په حال کې ليدلي... خو په دې دومره وخت کې مې يوازې همدومره وليدل چې د دوی تر غاړو د غلامۍ رسۍ راگرځېدلي، زورور خلك مې هم ليدلي چې غلامان دي او کمزوري هم وينم چې د ډبرو خدايانو ته سر په نامه ولاړ دي..... زه له (بابلينه) تر قاهرې او له (بغداده) تر (پارسه) د انسانانو په دې قافله پسې تر شا، شا را روان يم او د دښتو په شگو کې د دوی د دې زنځيرونو نښې پخپلو سترگو وينم....

ما د ناكراره نسلونو هغه چيغې پخپلو گنهگارو غوږونو اورېدلې چې په غرونو او ځنگلونو کې انعكاس كوي.

زه كليساؤ، جوماتونو، د قرباني ځايونو او بنايسته محلونو ته ننوتی يم، له پاچاهانو سره يو ځای كېناستی يم.... ومې ليدل چې مزدور د خپل څښتن غلام دی... څښتن يې بيا د چارواكو مريي دی، چارواكي د خپل قومندان او قومندانان بيا د پاچا غلامان دي... پاچا د پادري غلام دی... او پادريان پخپله د بتانو غلامان دي... او بت خاوره ده چې شيطان پخپلو مردارو لاشونو خيسته كړې او بيا يې د انسانانو په كوپړيو ورتپلې.

زه د شتمنو ماڼيو او د بې وزله جونگرو ته ورغلی يم، ليدلي مې دي چې ميندي خپلو ماشومانو ته له شيدو وركولو سره د غلامۍ څاخكي هم وركوي او ماشومان آن په بنوونځيو کې د الف او ب له زده كولو سره يو ځای غاړه ايښودل هم زده

کوي... ومې لیدل چې پېغلو د عاجزی او بندیز جامې اغوستې او بنځې د تن ایښودنې او محکومیت په کمبلو کې په داسې حال کې پرتې دي چې سترگې یې له ژړا سرې دي.

له نن نه سلگونه کاله پخوا په یوه کلي کې یو راهب اوسېده. هغه به په میاشت کې درې ورځې ښار ته راکوزېده، په عمومي چوک کې به یې خلکو ته د سخا، صدقې او له خلکو سره د مرستې په اړه وینا کوله.

د هغه په خبرو کې ډېر تاثیر و، تر ډېرو سیمو پورې یې نوم تللی ؤ او له لرې ځایونو به خلک د ده لیدو ته راتلل.

یوه ورځ درې ملگري د ده دربار ته راغلل.

له روغېر وروسته یوه تن، راهب ته وویل:

«ښاغلیه! ته خلکو ته د سخا او ورکړې په اړه لارښوونې کوې... شتمن دې ته اړ کوې چې له بېوزلو سره مرسته وکړي... په دې خبره کې هیڅ شک نشته چې خلکو له تاسره د ډېرې مینې او عقیدت له وجې ډېره مالي مرسته کړې... موږ ډېر بېوزله او مجبور یو... له ډېر لرې ځایه تاته راغلي یو... موږ ته د خدای په نامه یو څه راکړه.»!

راهب ځواب ورکړ:

«گرانو وروڼو!! زه خو له دې یوې بستري او کوزې پرته هیڅ نه لرم... که په دې ستاشو کار کیږي، نو له ځانه سره یې

یوسی... له دې پرته خو زه په کور کې نور سره او سپین نه لرم.»
درې وار په ځوانان ډېر په قهر شول، سمدستي له هغه ځایه روان
شول، یوه یې په تلو تلو کې په ډېره غصه راهب ته وویل :
«ته دروغجن یې !! دهوکه باز یې !! تگ یې !!
ته نورو ته د داسې نېکۍ لارښوونه کوي چې خپله پرې عمل نه
شي کولی.»

کله چې عقل تا ته یو څه وایي نو کلک غوږ ورته ونیس، له هره
شره به په امان یې.

د عقل خبرې د زړه په غوږونو واوړه او د وسلې او زور په نیت
یې له خپل ځان سره سمبال وساته ځکه چې لوی څښتن ستا
لپاره تر عقل بل کوم ښه لارښود او بل کوم ستر قوت نه دی پیدا
کړی.

کوم وخت چې عقل ستا له زړه او ستا د اروا له ژورو سره خبرې
کوي نو پوی شه چې تاته د نفس او هوا له فریبونو د ژغورلو
لارښوونه کوي ځکه چې عقل یو هوښیار وزیر دی، یو وفادار
لارښوونکی دی او یو ځیرک مشاور دی.

د قهر او جهل په تورو تیارو کې عقل د یوه روښان خراغ مقام
لري نو هوښیار اوسه، هغه وخت چې جذبه شي او غصه شي،
هڅه وکړه چې خپل عقل د لارې مشعل وگرځوي.

خو یوه خبره باید هر وخت په ذهن کې درسره وساتې، چې یوازې عقل هم بس نه دی که چیرته له تا سره د علم او پوهې قوت ملگری نه شي. له علم پرته عقل داسې دی لکه بې کوره، بې اوره غریب سړی او علم هم له عقل پرته داسې دی لکه یو بڼه کور چې پیره دار ونه لري. آن تر دې پورې که عقل نه وي نو د مینې، انصاف او نېکۍ په څېر بارزښته او گران بیه شیان هم خپل ارزښت له لاسه ورکوي...

بشپړه نړۍ :

اې زما د ورکې اروا خدایه ! ای هغه ذاته، چې زما د خدایانو په منځ کې ورك شوی یې! زما غږ واوړه ! اې هغه ارام برخلیکه، چې زما د ورکې او لېونۍ اروا لپاره شپې په وینښه تېروي! غږ مې واوړه! ما له کمال او تکامل نه هېڅ برخه یو نه وړه، خود بشپړو انسانانو په منیځ کې ژوند کوم.

زه د انسانیت مین له هغه سرگردانه عناصرو نه یم، چې د کاملو جهانونو او داسې کسانو په میځ کې، چې تکمیل شوي او منظم قوانین لري؛ گړځم. دوی ټول داسې کسان دي، چې خوبونه او خیالونه یې په کتابونو او دېوانونو کې ثبت شوي دي. خدایه! دغه کسان د خپلو ثوابونو اندازه اخلي او خپل گناهونه هم په تله تلي او معلوموي. دوی دنېکیو، تېروتنو او عیبونو د

بې شماره دفترونو او فهرستونو لرونکې دي، پېژندل يې گناه نه ده او ثبت يې هم ثواب نه لري.

دوی هلته ورځې په ډېر دقيق او مرتب ډول په فصلونو ویشي، هغه وخت هر کار د خپل وخت په حساب پای ته رسوي. خوړل، څښل، ویده کېدل او اغوستل، د تن لوڅوالی او چې بیا له خسته کېدلو وروسته هر څه په خپل ځای کې دویم ځلي تکرارېږي.

کارکول، لوبېدل، سندري ويل او نخېدل او کله يې چې وخت را ورسېږي، استراحت کول، فکر کول، احساس کول او وروسته بیا له دې دواړو نه لاس اخیستل، هغه وخت، چې د نېکبختۍ ستوري له ډېر لرې افق نه را وڅېږي.

په خندانو او موسکوشونډو د گاونډي له مامل نه غلا او هغو کسانو ته د ډاليو بڅښل، چې د قدردانۍ او ستايلو توقع لري، په ځيرکۍ سره ستايل، په احتياط سره جزا او وهل، په کلام سره د روح وژل، په مچکو سره تن سپزل او په شپو کې د لاشونو وينځل، داسې لکه هېڅ چې نه وي واقع شوي.

په دود او رسم سره عشق پالل، په ټاکل شوي دود سره تفریح، د خدايانو عبادت څرنگه، چې مناسب بنکاري.

د شیطانانو فریبونه او په کافرانو مکر کول او وروسته بیا د دې ټولو داسې هېرول، لکه دا چې د یوه مړه شوې خوب کومه خاطره وي.

له انگېزې سره غوښتنه او یوې موخې لپاره تصور کول، په دقت سره شوچ کول، په خبرتیا او ستونزو گاللو سره بناد بدل او وروسته بیا د هیلو د جام خالي کول، هغه هم په دې هیله، چې شاید ورځې به یې بېرته ډک کړي.

خدایه! دا ټول په پخوانیو شوچونو سره د نطفې غونډې گوري او له ارادې نه زېږي، دقت روزنه ورکوي، نظم او قانون هغه اسانوي.

عقل یې لاز بنوونه کوي او په حرکت یې راوړي، هغه وخت وژل کېږي او د ټاکلي دستور سره یم په روح کې خښېږي، چې خاموش گورونه یې د انسانانو په روحونو کې نغښتي. ټاکلي نښه او نښان لري او دا زموږ لپاره یو پند دی!

هو! دغه نړۍ یوه کامله نړۍ ده، چې له معجزو او اندیښنو نه د اوچ تر سرحده مالامل ده. هو! دا نړۍ د خدای د جنت تر ټولو رسېدلې مېوه او د هستۍ د شوچونو شهکار دی.

خوای خدایه! زه د خه لپاره دلته یم، دا زه یم که د نارس او شهوت ناتمامه مېوه! زه هغه ویرانوونکی توپان یم، چې نه لودیخ ته ځي او نه هم ختیخ ته! زه د یوه قهرجن او شوزبدلي ستوري ورکه شوې او سرگردانه زره یم؛ نو بیا د خه لپاره دلته یم؟ ای دورکې شوې اروا خدایه! ای هغه خدایه، چې د خدایانو په منځ کې ورك شوی یې...

له بناره یوه نجلی یوه بانډار ته لاره.

جینی د پره بنایسته وه.

خپره یې یوه بنایسته تازه گلاب ته ورته وه.

د هغې په گلالی خپره کې د کایناتو ټولې بنسکلاوې راټولې شوې وې.

په زلفو کې یې د شفق په زړه پورې منظره وه او د سرو شونډو موسکا یې د لمرخاته په خپر بنسکلې نندارې ته ورته وه.

د ځوانانو سترگې چې څنگه په دې نابنده جینی ولگېدې، سمدستي پسې شول او گرد ترې راگرځېدل.

یوه هڅه کوله چې ورسره وناځي او بل یې بیا غوښتل چې د دې په درناوي کې یو کېک پرې کړي.

ټولو ځوانانو غوښتل چې د دې اننگي بڼکل کړي.....ځکه چې
يو بانډار و او په داسې ځايونو کې د هر چا زړه همدا غواړي.
خو جينۍ د ځوانانو دې چلند ډېر وارخطا کړه، طبيعت يې
خراب شو.

جينۍ ځوانانو ته ډېره غصه شوه او آن يو دوو ته خو يې په مخ
بڼه تېزه خپېره هم ورکړه.

آخر مجبوره شوه او له هغه ځايه په منډه ووته.
دې د خپل کور په لور چټک چټک گامونه اخيستل او په زړه کې
يې ويل:

«زه له دې سړيو کرکه کوم !! أففف ! دا سړي خومره بې اخلاقه
او بې حيا وي ! د دوی له بې اخلاقه حرکاتو زما د صبر کاسه
نوره ډکه شوه.»

تر يوه کال پورې دې بڼکلې جينۍ د هغه سړيو او بانډار په اړه
فکر کاوه.

څه موده پس دا جينۍ يو ځل بيا بانډار ته راغله. هغه بڼکلې
جينۍ چې آننگي يې گلاب ته ورته و، په زلفو کې يې دشفق
ندارې وې او د سرو شونډو په خوږه مسکا کې يې د لمر ختلو
منظرو جلوي کولې.

خو دا وار ځوانانو دې ته هيڅ پام ونه کړ ! د هر يوه چې به په دې
سترگې ولگېدې نو بلې خوا ته به يې لاره چپه کړه.
دا ځل دا ټوله ورځ گوښې وگرځېده او هيچا ورته چندان اهميت
ورنه کړ.

ماښام چې بېرته بيا د خپل کور په خوا چټکه روانه وه، په زړه کې يې ويل:

«زه له دې سړيو کرکه کوم!! اُفففف! دا سړي خومره بې اخلاقه او بې حيا وي! د دوی له بې اخلاقه حرکاتو زما د صبر کاسه نوره ډکه شوه.»

***

اې شپې...
اې شپې..... نيمې شپې!
د مينانو، شاعرانو او هنرمندانو د يوازيتوب ملگرې، شپې! د خيالونو او خوبونو او ارواوو انځورگرې، اې شپې! زموږ د يادونو، اميدونو او هيلو زانگو!
ته د يوه ډېب په څېر يې چې د ماښام د تورو وريځو د ټوټو په څېر کوچنۍ او د سهار تر وړانگو ستر وي،
د وېرې توره دې په لاس ده، د سپوږمۍ زرين تاج دې په سر ايښی او د خاموشۍ قبا دې په تن ده،
د محکې او اسمان تر منځ ولاړه يې، په زرگونو سترگو د ژوند ژورو او رېښو ته گورې او په زر غوږه د مرگ او فناه زگېروي ته غوږ يې.
ستا د تاريخۍ په برکت موږ د اسمانونو رڼاگانې وينو ځکه چې د ورځې رڼا خو موږ د محکې په تيارو کې زنداني کړي يو.
اې شپې! ته يې چې د بقا د سترې وېرې په وړاندې زموږ سترگې راخلاصوي، ډاډگېرنه راکوې او اميد مو پيدا کوې خو ورځ زموږ سترگې راتړلې او د زمان او مکان په معاملو يې تېر ايستيلې يو.

ته يوه بشپړه خاموشي يې چې د وينسو ارواوو رمزونه تر هسکه
رشوي خو ورځ بيا يوه پارونکې غوغا ده چې ارواوي په کې د
هوس او حيرانتيا تر کورمولاندې تربت وي.
اې شپې ته هغه مهربانه يې چې ستري خلک د يو څه وخت لپاره
د ارام په کښتۍ کې د خوبونو هغه جزيرې ته وړې چې دوی په
کې بې غمه وي ، هر څه يې له ياده وځي او عزم يې قوي کيږي.
شپې ! ته د يوه زړه شواند پاچا په څېر يې ، د مينې او شوق په
پستو گوتو د بېوزلو سترگې ورپټوي او د هغو زړونه يوې داسې
دنياگۍ ته انتقالوي چې تر دې زياته ارامه او ښه وي.
د مينانو ستري ارواې ستا تر شنه پلواندې ارام مومي او بې
کسه ستا په شبنم لړليو قدمونو کې خپلې اوبنکې تويوي.

اې شپې ! ستا د ملکوتي لاشونو په ورغوو کې د سمشورو درو
د شنو باغونو د راز، راز مېوو بوی او خوند پروت دی او د ژوند
په لاره ستري لارويان په کې استراحت کوي او ژوند ته يې بيا
هيلې پيدا کيږي.

ته د مينانو ملگرې يې ، زړه تنگو ته ډاډ ورکوي ، د مسافرو او
يوازي کسانو لپاره کوربانه يې.

ستا په زورو سايو کې د شاعر احساسات د پره دي او ستا له
خاموشي فضا الهام اخلي ، په لمن کې دې د پيغمبرانو زړونه
وينښ دي ، او پوهان هم ستا له ذاته سرچينه اخلي ، ځکه چې ته
د شاعر لپاره تخيل او الهام يې ، د پيغمبرانو لپاره د وحې
استازې يې او همدا راز د پوهانو لارښوده يې.

***

مورې

مور... له ازله تر ننه د انسان په ژبه تر گردو خوږ، سپېڅلی او
بنايسته لفظ دی او «مورې!» تر ټولو خوږ، ستر او مینه ناک غږ
دی.

مور... د زړه له ژورو راپورته شوی هغه خوږ غږ دی چې له
مینې، خلوص، مهربانۍ او شفقت څخه ډک دی.
مور هر څه ده.

مور د غم په تکه توره شپه کې د خوښۍ زرينه وړانگه ده.
مور... د تکليف په وخت کې د آرام او سکون څپه ده.
مور... د کمزورۍ په وخت کې د حوصلې او قوت بښونکې ملکه
ده.

مور د محبت، سکون، اخلاص، بښنې، زړه شوي او خواخوږي
يو سمبول دی چې د کایناتو ستر څښتن پورته له هسکه انسان
ته د يوه ستر نعمت په توگه دې نړۍ ته رالېږلې.
د دې کایناتو هر يوشی د مور پر ستروالي او هستۍ باندي
دلالت کوي.

لمر د دې مځکې مور ده، د خپل وجود رڼا او حرارت مځکې ته
وربښي.

لمر ټوله ورځ له مځکې سره وي، هغه يوازې نه پرېږدي مگر چې
ماښام يې کرار، کرار په داسې حال کې ويده ويده کړي چې
د سمندر د څپو، د مارغانو د نغمو او د ويالود زمزمو په ژبه
شوکه شوکه ا للو، للو ورته وايي.

مخککه بیا د ونو او گلانو مور ده. هغوی ته پخپله غېږه کې ځای او وده ورکوي، د هغوی پالنه کوي، هغوی ته غذا ورکوي، هغوی ته بنکلا وربښي تر هغه چې هغوی د انسانانو په څېر د مخکې پر مخ زرغون شي.

دا گلونه او دا ونې بیا د خپلو تخمونو او مېوو مهربانې میندې دي چې پخپلو پستو غېږو کې یې پالي.

موري!

د دنیا د دې ټولو رازونو سرچینه ستا سپېڅلی ذات دی. ددې دنیا ټوله بنکلا، ټوله مینه، ټول اخلاص ستا له ذاته سرچینه اخلي.

موري... ته یو ستر، بې پایانه، ابدی ذات یې.

***

بې ژبې حیوان

د یوې ښایسته ورځې له تېرېدو پس، چې د شفق لمنې سرې وې او لمر د ډوبېدو په حال کې و، احساسات او خیالات مې په عقل زورور شول، د باندې ووتم، د ښار په خالي کوڅو کې روان شوم. د ښار له تنگو اوختینو کوڅو تېر شوم، د یوه زاړه او ړنگ کور مخې ته راوړسېدم چې یوازې یې خاورې او لوتې پرتې وې او داسې برېښېده چې کلونه وړاندې ترې انسانانو کډه وړې. لږ چې نور ورنږدې شوم نو په یوه سپي مې سترگې ولږېدې چې په لوتو او ابرو کې پروت ؤ. ټول بدن یې زخمونو اخیستی و او په بې سیکه وجود کې یې هډوکي د باندې راوتلي وو. په

سترگو کي يې ذلت او بېوزلي دواړه بنسکار بدل او په ډېره مایوسی يې د ډوبېدونکي لمر خوا ته کتل.

شوکه د سپي په لورې ور روان شوم، له ځانه سره مې فکر وکړ چې کاشکې د حیواناتو په ژبه پوهېدلې نو اوس به مې دې خوار ته تسلی ورکړې وای او خپله خواخوږي به مې ورته بیان کړې وای خو هغه له ما څخه وډار شو، هڅه يې وکړه چې پخپلو گوزنې وهلو پنبو پورته شي او له هغه ځايه لاړ شي خو ونه توانېد. خو وارې پورته شو خو بېرته به په مخکه ولوېد، وروسته يې په ډېره عاجزی زما خوا ته راوکتل، په سترگو کي يې کرکه او د زړه شوي غوښتنه دواړه بنسکار بدل.

د هغه په شوي نظر کې د سړي تر خبرو زیات فصاحت او د بنځي تر اوښکو زیات اثر و، ځکه خو زه د ده په احساساتو پوی شوم او د انساني لفظونو بڼه مې ورکړه، چې ویل يې: «زه د انسان د وحشت او ځورونې له لاسه دې خوار حالت ته رارسېدلې يم. زه ستاسې د ظلم له وجې دې ځای ته راغلی يم او دلته په دې کنډوالو او ایرو کې مې پناه اخیستې..... دا ویجاړې ماته د انسان تر زړه یو څه مهربانه بنسکار يږي.... اوس له تا هیله کوم چې له دې ځايه لاړ شه او ما پرېږده چې دلته یو څو شېبې له انسانانو لرې په کرار تېرې کړم..... ورځه، لرې شه ته هم د هغو بې نیاوه او بې رحمه مخلوق له دنیا نه راغلی يې! - زه یو بې چاره حیوان يم چې تل مې په ډېره ایمانداري سره د ادم د زوی خدمت کړی دی، هر وخت مې له هغه سره وفا کړې، د هغه وفادار ملگری پاتې شوم او شپه، ورځ مې د څوکیوال په څېر د هغه له کوره ساتنه کړې.... د هغه په نه شتون کې مې دی

ياد کړې او پسې خواشینی شوی يم يم او په راتگ سره يې له حده تېر خوښ شوی يم او مخې ته مې ورمندې کړې. ما د هغه له سترخوانه په پاتې اتامونو (د ډوډۍ وړې توتې : ژ) باندې قناعت کړې او په هغو هډوکو مې گوزاره کړې او د ستر نعمت په سترگه مې ورته کتلي چې ده شکولي او ماته يې راچولي..... خو کله چې زه زور شوم او له ځواکه ولوېدم نو ده له کوره پسې راشلې يم، په خوار حالت کې يې د کوڅه ډبو هلکانو په لاس ورکړې يم چې دا دې اوس مې دا خراب حال ته هم گورې.

- اې د ادم اولاده ! زه يو کمزوری حيوان يم خو په ما او تا کې يو څه ورته والی شته ... انسان هم چې کله ځواکمن وي نو هر څه د ده په واک کې وي خو چې له پښو ولوېږي بيا د يوې گولې ډوډۍ شوال ته ودرېږي.

زه د هغه سرتېري په څېر يم چې ټول عمر د خپل وطن لپاره جنگيږي، په يخو سنگرونو کې شپې سبا کوي، وطن ته شوکالي راولي خو چې اندامونه يې د وطن لپاره غوڅ شي، له کاره ولوېږي بيا يې څوک د پوښتنې نه وي او له هر چا څخه هېر شي.

- بل ورته والی زما او انسان تر منځ..... بنځه هغه وخت چې پېغله وي او ښايسته وي نو بيا سړي خپل زړونه د دې په قدمونو کې غورځوي، په ډېرو هڅو او زاريو يې مېرمن کړي، دا هم خپل ژوند شپه او ورځ د خپل خاوند په چوپړ کې تېره کړي، د اولادونو مور شي، تر سهاره له خپلو اولادونو سره په ويښه تېره کړي خو چې بوډۍ شي او د ځواني موسم يې تېر شي

بیا د هر چا له پامه وغورځیږي او په کور کې د یوه زیات او
اضافه شي په سترگه ورته کتل کیږي.....

آه انسانه ! ته څومره سخت زړی او ظالم یی» !!
سپي د خاموشۍ په ژبه خبرې راته کولې او زما زړه په نېغې
نوتلې..... له یوې خوا به مې پرې زړه وشوځېد ، له بلې خوا به
مې سترگو ته د خپلو انسانانو زیر تصویر مخې ته ودرېد . له لږ
ځنډ وروسته د سپي سترگې سره ورغلې ، زه شوکه له هغه ځایه
وخوځېدم ، نه مې غوښتل چې له خوبه یې وباسم .

وروستی شوغات

د اته ویشتمی شپې تکې ژېرې سپوږمۍ په اوبنلنو سترگو او
چوپه خوله د مخکې لور ته کتل ، کټ مټ د هغه مریض په څېر
چې نور له خپل ژونده ستړی وي او هر اشوبلی یې لکه د دېواله
گرۍ ټک ټک مرگ ته شبې شماری .

پیکه رڼا به یې کله کله د نارنج د ونې په شنو پانیو ولگېده ،
نژدې د یوه بلبل له شوزه ډک غږ به د شپې چوپتیا ماته کړه ، له
فریاده ډک غږ به یې ازانگې وکړې او فضا به نوره هم وپرونکې
شوه ، خو د فطرت په منگولو کې زنداني سپوږمۍ بې وسه وه
او د پنډو وریځو د سپینو ټوټو په منځ کې داسې ښکارېده لکه
په سپین کفن کې د کوم ځوانیمرگ پېچلی جسد !

ځلېدونکو ستورو هم په ډېره مایوسۍ خپل ملگري ته کتل ؛ له
سپوږمۍ سره له یوې میاشتي ساتېري او وخت تېرولو وروسته

اوس د هغې فراق ته اندېښمن وو او په يوه ژور چرت کې لاس تر زني ناست وو.

له بلې خوا سپوږمۍ چې له ډېره غمه په ځان نه پوهېده، شوکه شوکه د اسمان په شنو څنډو کې پناه کېده، د هغه وريځې په څپر چې له وړېدو وروسته رو، رو په فضا کې ورکېږي. ټول کاینات د يوې هيبت ناکې خاموشۍ په ټيکري کې نغښتي و، د سپېدار ونې يوې او بلې خوا ته بنورېدې ته وا له ډېره غمه لاشونه مېږي او د بدن ستړيا لري کوي، اوږده سيوري يې د شيشکو په څېر وپرونکي بنکار بدل، کله نا کله به په اسمان کې يوه پيکه ستوری د وچ گلاف غوندې ترسترگو شو او د سپوږمې زگېروو به په هوا کې ازانگې وکړې.

شپه ورو، ورو په ختمېدو وه او د اسماني خراغ روښانه شغله شوکه، شوکه مخ په مړه کېدو وه.

په دې وخت کې يو دم يوه ځلېدونکي ستوري په اسمان کې لاندې د مخکې په لور منډه کړه او د مخکې په بې پایانه ژورو کې وړک شو. ماته دا ننداره داسې بنکاره شوه لکه له ژوند سره د تل لپاره د خدای پاماني اخیستونکي مسافر وروستی شوغات..... پلې ملگرې مخکې ته د انډيوالۍ وروستی نښته... د سپوږمۍ له اندېښمنو ډکو سترگو څخه څخېدلې او بڼکه!

لېونتون

د لېونتون په بڼې کې له یوه ځوان سره مخ شوم. خېره یې تکه ژپړه..... خو بڼایسته او له یوې ژورې حیرانۍ ډکه وه

نژدې ورغلم، په خوا کې په څوکۍ ورسره کېناستم! ترې ومې پوښتل: «څنگه دې لېونتون ته راغلی یې؟» ځوان په ډېره حیرانۍ زما په لور سترگې راپورته کړې، ویې ویل:

که څه هم شوال دې ناوړه او غیرمعقول دی، خو بیا به هم ځواب درکړم.

«دا خو داسې وه چې زما پلار غوښتل ما د خپل ځان په خېره ستر کړي او همدا راز زما تره همدا غوښتل چې زه د ده په خېره شم.

مور مې هم فکر کاوه چې زه د دې د خاوند په خېره شم، او ویل یې باید د هغه په پله لار شم او یو کشتۍ وان شم، ورور مې بیا غوښتل چې زه د ده په خېره شم یعنې یو بڼه لوبغاړی شم! زما د فلسفې بڼوونکي.... د موسیقۍ استاد... د منطقو بڼوونکي..... لنډه دا چې هر هره یوه غوښتل چې زه په راتلونکې کې د دوی په خېره شم،

هر یوه غوښتل چې زه د دوی د شخصیت هنداره شم.

نو ځکه ماته دا ځای مناسب ښکاره شو.

کم تر کمه دلته زه په خپل واك كې يم او پخپله خوښه لكه څنگه
چې يم ، هغسې اوسېدلی شم

بيا يې نابېره زما په خوا مخ راوگرځاوه، ويې ويل : ښه دا راته
ووايه ، چې ته هم دلته د ورته مشكل له كبله راغلی يې
، غواړې يو څه زده كړې او مشورې تر لاسه كړې، كه نه د كوم
بل څه دپاره راغلی يې !؟

ما ځواب وركړ : نه ! زه يوازې دلته د معاينې دپاره راغلی يم ،
غواړم دا ځای وگورم.

ځوان راته وويل : ښه ! ښه ! پوی شوم ! نو ته د دې لېونتون له
دېوالونو اخوا په دې بل لېونتون كې اوسېږې!

دوه لوستي كسان

دېر مخكې د «افكار» په لرغوني ښار كې دوه لوستي كسان
اوسېدل.

دوی دواړو له يوه بل سره كينه لرله او د يو بل پوهې ته يې په
سپك نظر كتل.

دوی د دوو بېلو مفكورو خاوندان وو.

يوه يې د خدايانو او ديوتاوو پر شتون ايمان درلود خو دا بل بيا
د ديوتاوو له وجوده منكر ؤ.

يوه ورځ چې پيروان يې هم ورسره وو، دواړه په بازار كې سره مخ
شول.

دواړو هلته د خدايانو او ديوتاوو د شتون او نه شتون په اړه
مناظره پيل كړه او هر لوري خپل دليل وړاندې كاوه.

له څو ساعته مناظرې او مناقشې وروسته دوى له يو بل څخه
بېل شول.

په هم هغه ماښام هغه يو يې چې دخدايانو له وجوده منكر ؤ،
كليسا ته لاړ، په منبر كې په سجده پرېوت، خدايانو ته يې زارى
كولې چې د هغه غلطې عقيدې بڼه ورته وكړي چې ده پخوا
لرله.

ويل كيږي چې په همدې ساعت كې هغه دويم كس چې د
خدايانو په وجود يې ايمان درلود، خپلو ټولو سپېڅلو كتابونو
ته اور واچاوه ځكه چې د ده عقیده اوښتې وه او دخدايانو له
وجوده منكر شوى ؤ.

***

دوه ماشومان

د شاهي ماڼۍ تر مخ زرگونه خلك راټول شوي وو. په ډېره
ناكرارۍ يې پاس د برنډې خوا ته كتل.

د ټولو په شونډو يوه مرموزه موسكا خوره وه او په خېرو كې يې
د يوې سترې خوبۍ نښې له ورايه ښكارېدې.

په برنډه كې څوكيداران يوې خوا ته شول، پرده يې كښ كړه،
پاچا راووت، لاندې فضا د (پاچا زنده باد) نارو په سر
واخيسته، پاچا راوړاندې شو، لاندې يې خلكو ته وكتل،
موسكى شو او د لاس په خوځولو يې له ټولو مننه وكړه.

ټول خلك غلي شول، يوه ژوره خاموشي شوه، پاچا وويل:
«ډېره مننه ښاغلو!»

- اجازه راکړئ چې تاسې ته او د دې ايالت ټول بختور اولس ته د
نوي شهزاده د پيدايښت په موخه د زړه له کومې مبارکي
وړاندې کړم. زه پوره ډاډ لرم چې دا نوی زېږېدلی شهزاده به
زموږ د درنې کورنۍ او د دې ټول هېواد نوم په نړۍ کې روښانه
کړي او انشالله تاسې ټول به په ده باندې وياړئ.

هغه به د دې ستر سلطنت نوی وارث وي او همدا راز د دې
سلطنت يوه روښانه راتلونکې او پرمختگ په هغه پورې اړه لري
او د دې ايالت کاميابي د هغه په لاس کې ده.

زه خپلې خبرې په همدې ځای پای ته رشوم.

تاسې خوشاله اوسئ او ښه ساتېږئ ولرئ.»

پاچا بېرته شاهي ماني ته ننوت.

ټولو خلکو لاشونه وپړقول، له خوشالی يې چيغې او غاڼل مغاڼل پيل کړ، سندرې يې شروع کړې او مستی يې ټوله فضا په سر واخيسته.

خو په اصل کې دوی د يوه مستبد واکمن لپاره نڅاگانې او خوشالی کولې.

هغه څوک چې په راتلونکې کې به په دوی واك چلوي او د دوی په غاړو کې به د ظلم زنځيرونه وراچوي.

په کمزورو به نور هم ژوند راتنگ کړي، د هغوی له بېوزلی څخه به ناوړه استفاده واخلي او په بدنونو کې به يې ارواوې ووژني.

دې ساده خلکو د ځان لپاره د همداسې يوه سرنوښت په ټاکلو خپل نوي امير ته سندرې ويلې، نڅېدل او مستی يې کولې. بالکل په همدې وخت کې چې په شاهي ماني کې نوی شهزاده وزېږېد، د ايالت په بله څنډه کې يو ماشوم هم دې نړۍ ته سترگې خلاصې کړې. په داسې حال کې چې خلکو د خپل راتلونکي مستبد په خوښۍ کې مستی او نڅاگانې کولې او پرېستو د دوی په کم عقلۍ او بېوزلۍ ویر کاوه، هلته لرې په يوه کوچنۍ، تياره او ړنگه جونگره کې يوه ناروغه او کمزورې ښځه په يوه کلک او پيوند توشک ناسته وه، سترگې يې له اوبښکو ډکې وې او په ډېره مايوسۍ يې خپل نوي زېږېدلي ماشوم ته کتل او هغه يې په خپله سينه پورې يې ټينگ نيولی ؤ.

له خو ورځو راهيسې دا وړې بنځه ټول انسانيت له پامه غورځولې وه. خاوند يې د پاچا لخوا په زور د جنگ ډگر ته لېږل شوی و او هلته د مرگ خونې خپرو د تل لپاره له خپلې مېرمن څخه بېل کړ. اوس خدای يو وړوکی ملگری ورته راوېږه چې ستر شي او د دې لپاره يوه گوله ډوډۍ پيدا کړي.

کله چې ټول خلك د خپلو کورونو په خواتيت او پرک شول او په ټوله سيمه د يوې ژورې خاموشۍ څادر وغوړېده.. بدمرغي بنځې خپل ماشوم زوی پخپل ورانه ځملاوه، هغه ته يې سيخ سيخ کتل، بيا يې يو دم له سترگو پنډ اوښکې په وچو آننگو راوړغړېدې، چې د ماشوم په تنکي بدن لگېدې او داسې ښکارېده لکه دا چې پخپلو دې اوښکو سره خپل ماشوم لمبوي.

په ډېر بې سپکه او کمزوري غږ يې ماشوم زوی ته وويل: «ولې دې خپله معنوي نړۍ پرېښوده او زما په دې خوار او بدبخته ژوند کې دې ځان راسره گډ کړي!.. ولې د پرېنتو له نړۍ او د هسک له سپېڅلي کوره د انسانانو دې بدبخته کور ته راغلي چې پرته له کرکې، زحمتونو، ظلمونو او ژړاگانو په کې هيڅ نشته!!..»

داسې يو ځای چې هر څوک د خپل ځان غم اخيستي او هيڅوک د بل په کيسه کې نه دي.....

زه له دې اوښکو پرته هيڅ نه لرم چې تاته يې درکړم، آيا ته دا خوبنوي چې د شيدو پر ځای دې په دې اوښکو رالوی کړم؟! زه د ورېښمو تاوده کالي نه لرم چې تاته يې درواغوندم، زما دا نري، وچ کلك او لوڅ مړوندونه به تا له يخنۍ وژغوري!!

آه... څاروي هم ټوله ورځ په وښيانو کې وڅري، ماښام بېرته خپلو کورونو ته ډک نس راستانه شي، مارغان هم په دانو ځان مور کړي او پخپلو ځالو کې ښه بې غمه ويده شي خو..... زما گرانه !! زما د زړه ټوټې!!

ته له يوې مينه ناکې، کمزورې او عاجزې مور پرته په دې نړۍ کې هيڅ نه لرې، زه يوازې تاته مينه درکولی شم، نور له ما سره هيڅ نشته.»

بيا يې په سلگو، سلگو وژړل.... ماشوم يې ورپورته کړ.... خپل نري مړوندونه يې ترې تاؤ کړل او په سينه پورې يې کلک ونيو، داسې ښکارېده لکه خپل ماشوم چې بېرته له خپل وجود سره يو کول غواړي او د خپل وجود يوه حصه يې گرځوي لکه لږه شېبه وړاندې چې و.

خپلې سرې او اوښلنې سترگې يې د آسمان په لور پورته کړې، ويې ويل:

«خدايه پاکه !! زما د وطن په دې بدمرغه اولس ورحمېږي.»

په دې وخت کې توره وربځ د سپوږمۍ له مخې لرې شوه، زرينې وړانگې يې د يوې ويجاړې کوټې له کړکۍ راننوتې او د دوو غاړه غړۍ جسدونو پر مخونو ولگېدې.

لومړی نظر

دا هغه شپبه ده چې د ژوند خمار له وینستوبه جلا کوي .
دا لومړۍ شغله ده چې د زړه کور پرې رڼا کیږي .
دا لومړنۍ جادویی نغمه ده چې د زړه په زرینو تارونو کې پیدا کیږي .

دا هغه لنډه لمحہ ده چې په کې د روح په مخ د زمانې ټول رازونه سپرل کیږي، سترګې د شپې ټول رنگونه او رمزونه ویني او د وجدان بوختیاوې له نژدې څاري.

دا هغه وخت دی چې د ابدیت له رازونو ټولې پردې پورته کیږي .
دا هغه تخم دی چې د مینې ستر دیوتا یې پخپلو مبارکو لاشونو توږي، د محبوب لېمې یې د مینې په کرونده کې کړي ، د مینې او میلان په ارامه فضا کې وده کوي او په پای کې یې اروا پخپلو نازکو ګوتو ربښي .

د محبوب د سترګو لومړی نظر د هغې اروا په څپر دی، چې د بې پایانه سمندر د څپو په سر یې پروازونه کول، هغه وخت چې خدای پاک وویل

«کن» او دا مخکې او سمانونه منځ ته راغلل.

***

د واك تپي

يو ځل مې په يوه جزيره كې يو غټ دېو وليد چې سر يې د انسان ؤ او د اوسپنې پښې يې وې.

هغه درگرده لگيا ؤ، ژر ژر يې په يوه لاس د سمندر اوبه څښلې او په بل لاس يې د مځكې خاورې خوړلې.

زه تر ډېره په چرت كې ورته ولاړ وم، وروسته ورغلم، ترې ومې پوښتل:

- آيا ته لانه يې موړ شوى!

له دومره خوراك او څښاك وروسته هم ستا تنده او لوړه نه ده ختمه شوې او ته نه يې مطمئن!؟

زما خواته يې راوكتل، ويې ويل:

- ولې نه! له ډېره څښاكه او خوراكه زياتې ستړى يم، زړه مې هم راډكېږي خو له ما سره دا وېره ده چې سبا به بيا د څښلو لپاره اوبه او د خوراك لپاره مځكه نه وي.

د قبرونو کرپکې

اوس هم د ليکوال يوه په زړه شهکاري لنډه کيسه:

امير د انصاف په کرسۍ ناست و، ښي او کيڼي خواته يې د سلطنت پوه کسانو ډډې وهلې وې، د پخو عمرونو څېرو څخه يې د علم او پوهې نور ورېده، شا او خوا يې پوځيانو توري پرغولې او نيزې او چتې نيولې وې، مخامخ د ليدونکو گڼه گڼه وه، ځنې داسې وه چې د ليدو هيلې راکش کړي وو او ځينې بيا د پرېکړو په انتظار و، سرونه زورېد، سترگې ټيټې او ساده نيولې وه، داسې تابه وې د امير په سترگو کې کوم قوت دی چې هغوی باندې يې وېره او ډار حاکم کړي او زړونو کې د هغه خواته د مېلان تخم او د پرېکړو ساعت رانږدې شو، امير لاس پورته کړ او په لوړ غږ يې وويل (مجرمان يو، يو زما مخې ته ودرؤئ او ووايئ! د هغوی جرم او گناه څه ده؟)

د جېل دروازه پرانيستل شوه، تور دېوالونه داسې ښکارېدل لکه د يوه خونړي ځناور ستونۍ! څلورو خواته زنځيرونو او زولنو د شرنگار سره د بنديانو د ویر او ماتم غږونه پورته شول خلکو سترگې پورته کړې، ورمېړونه يې يوې بلې خوا واړول تا به وی چې د قبرونو څخه مرگ د ښکار د ليدو په خاطر راوتلی او د قانون څخه مخکې کېدل غواړي، لږ ځنډ وروسته دوه پوځيان د يوه ځوان سره د عدالت کوټې ته دا دننه شول، د مجرم څېره د متانت او صبر هنداره وه، د مجرمينو ځای يې ورټپل واهه او پوځيان دوه گامه شاته شول، امير څو دقيقې

سترگې پکې بنځې کړې او ويې پوښتل (...ددې ځوان گناه شه ده؟)

زما مخې ته داسې په لوړ سر ولاړ دی ته به وايې د عدالت کوټه کې نه، د وياړ کوم ځای کې ولاړ دی!

د سلطنت د ارکانو ځينې يوه ځواب ورکړ (دا قاتل دی، پرون ده د حکومت يو مشوول پوځي هغه وخت وواژه چې د کلو په دوره وتلی، هغه يې ځمکې باندې غورځولی و، سينې لاندې کړی او بيا يې وژلی و او په کوم وخت کې چې ونيول شو په وينو ککړه توره يې لاس کې وه).

امير له زياتې غوسې ولړزېده د غضب او قهر غشي يې له سترگو په ورېدو شول او په عوصه يې وويل (دی بېرته هماغه تورتم ته بوځی، په زنځيرونو يې وتړی او سبا يې پخپله توره سر غوڅ کړی، جسد يې ځنگل کې وغورځوی!

تر څو غوښه يې د مارغانو خواړه شي او باد يې د خوسا جسد بوی خپلوانو او دوستانو ته ورشوي!

ځوان يې د جېل خواته بوتله د خلکو سترگو تعقيب کړ او فضا د سرو اشوبلو څخه ډکه شوه، راشه! ای د مضبوط جسم او بنايسته څېرې پېغلي!

پوځيانو يوه نازک اندامه او بنايسته بنځه راوښوله او رامخکې شول، د هغې په څېرې کې د خپگان او نا اميد ښښې وې، سترگې يې له اوبسکو ډکې وې او ولو باندې د پښپمانتيا بار پروت و، امير چې وليده ويې پوښتل (او ددې بدې بنځې جرم

خه دی؟ زما مخې ته داسې درېدلې لکه د حقیقت تر څنګ
سیوری!...))

یوه پوځي ځواب ورکړ ((دا یوه بدکاره بنځه ده، پروڼ شپه یې د
ملګري غېږ تودوله، مېړه ولیده پولیس ته یې وسپارله او
ملګری یې تښتېدلې...)).

امیر په غور د هغې خواته ولیدل، د قهر او غصې څخه یې
غابڼونه وچپچل او امر یې وکړ ((داد جېل تورو کوټنو ته دننه
کړئ! از غو باندي یې وغورځوئ تر څو خپل پالنګ ورپه یاد
شي کوم چې دې ناپاک کړ، په شاتو کې ورته د مرغوني اوبه
ګډوډی او پرې څکۍ یې! تر څو د هغو ښکلولو خوږوالی ور په
یاد شي چې د خاوند پرته بل سره مذهب او قانون دواړو کې
حرام دی او سبا سهار یې لوڅه کړئ، ښارته یې وباسئ او بیا
یې سنگسار کړئ، جسد یې همالته پرېږد تر څو غوښې یې
لېوان وخورې او هډوکې یې چینجې شوري شوري کړې)).

بنځه د جېل په تیارو کې ورکه شوه پدې وخت کې لیدونکو د
امیر پر عدالت او انصاف حیرانوونکې خوښې هم څرګندوله او
د ښځې پر غم ځپلې څپرې او له درده ډکولیدو افشوس هم...!

پوځي یو کمزوری بوډا رامخې ته کړ، هغه لږ زېدونکو
پښو باندي راروان په عاجزي یې څلور خواته وکتل، له درده
ډکو سترګو څخه یې خپګان، محتاجي او بدبختي ورېده، امیر
چې د هغه خواته وکتل په حقارته ډکې لهجې یې پوښتنه وکړه ((
... او ددې ناپاک کس ګناه څه ده؟ داسې درېدلې لکه په ژوند یو
کې مړی!)).

یوه پوځي ځواب ورکړ ((دا غل دی، پرون شپه یې لکه کلیسا
غلا کړې خو معصومو راهبانو نیولی، د پتلو په دوران کې د
کلیسا لوبنی هم ورڅخه پیدا شوي...))

امیر دهغه خواته داسې وکتل لکه وږی تپوس چې د وزرماتې
مرغی خواته گوري، په لوړ غږ یې وویل (... دی د جېل تنگو او
تیارو ځمکتلیو ته ورواچوئ، په فولادي زنجیرونو یې وتړئ او
سبا سهار یې یوې لوړې ونې څوړند کړئ، غاړه کې ورېښمین
پرې واچوئ او چې ساه یې وختله بیا یې هم مړی څوړند
پرېږدیتر څو چینجی یې بند، بند او تس نس کړي او بیا یې په
هوا کړي)).

غل یې زندان ته بوتله او خلکو پخپلو مینځو کې گنگوسي پیل
کړل، دې بې ایمانه بوډا د مقدسې کلیسا د لوبنو د غلا کولو
جرئت څنگه کړی؟)).

امیر د انصاف له کړسې رابنکته او د پوځیانو مینځ، مینځ کې
روان شو، د سلطنت غړی هم شاته ورپسې په حرکت شول،
لیدونکی ورو ورو خواره شول او د بندیانو بې هیلې اشوبلي او
کړیکې فضا کې داسې تاوېدې لکه د د بوالونو سیوری!

څه چې باید شوی وي وشول خو زه همالته درېدلې پاتې شوم، د
هغې هندارې په بڼه چې د متحرک شي مخې ته اېښودل شوي
وي، ما هغو قوانینو باندې فکر کاوه کوم چې انسان د انسان
لپاره جوړ کړی او هغه حماقت ته مې زړه پرسېدلې وه چې نړۍ
ورته عدل او انصاف وایي، د ژوند د اسرارو پته مې لگوله، تر
دې چې ماغزه مې خراب شول د فکر نیلی مې داسې وشلېده

لکه چې شفق ورېځو کې پټ شي، له هغه ځايه لارم زړه کې مې ويل: ((واڅنبه د ځمکې عنصرونه زېږنښي، پشونه او وزې واښه پښو لاندې کوي او خوري، لېوان بيا پشونه او وزې ښکار کوي او گرگدن بيا لېوه وژني، زمري بيا گرگدن څېرې کوي او مرگ زمري له مينځه وړي...))

ايا کوم څوک شته چې د ژوند دا ټول اجزا ځان سره ونغاړي؟ په خدا او خوښۍ يې ولوبوي او ځان ته يې جذبوي! ايا داسې کوم قوت شته؟ چې قاتل او مقتول، زنا کار او ملگري غل او د کليسا هغه پادريان چې مال يې غلا شوی داسې عدالت کې ودروي چې د امير لدې عدالت څخه ډېر لوړ او غوره وي...))

په دوېمه ورځ زه ايله ښار څخه وتلی، شنو سيمو ته لارم، چې سيمي ته نژدې شوم ومې ليدل، چې د يوه نارينه جسد ونه کړې ځوړند دی، د يوې ښځې لوڅ جسد هغو تپرو مينځ کې پروت دی کومو باندې چې دا سنگساره شوې او د يوه ځوان تنه خاورو او وينو کې لیت پرته ده او سر يې تر څنگ گوښی غورځېدلی، ودرېدم ددې صحنې وېرې زما پر سترگو پرده وغورځوله، سترگې مې پورته کړې وينو کې ککړو جسدونو مينځ کې مې د مرگ د سيوري پرته، څه ونه ليدل...

غوږ شوم د انساني قانون ښکار باندې مې د کارغانو د کاغ... کاغ او د نېستۍ د کړيکې پرته څه وانه وربدل، د زړه ټوټې! چې تر پروانه د ژوند غېږې کې وې، نن د مرگ منگلولو ته لوېدلې! ... درې کسان! چې په عامه اصطلاح يې د قانون څخه سرغړولی و او پانده قانون په ډېرې بې دردې سزا ورکړه.

درې هستې! چې جهالت مجرم وبلل... ځکه چې هغوی کمزوري و او قانون د مرگ غېږې ته وسپارل، ځکه هغه قوي و. یوه کس بل وواژه، نړۍ وویل ((... دا ظالم قاتل دی)) خو چې امیر بیا هغه وواژه بیا یې وویل: ((داغل دی)) خو چې امیر ژوند ترې واخیست همدې خلکو ویل: ((امیر د احترام وړ دی)). یوې بنځې د مېړه امانت کې خیانت وکړ هر وار ه زار وویل: ((دا رنډۍ ده)) خو امیر چې برېنده کړه، لوڅه یې بازارونو او کوڅو کې وگرځوله او د ټولو وړاندې سنگساره کړه خلکو وویل: ((امیر د شرافت ټوټه ده)).

خو د ژوند څخه د انسان محرومول چا د عظمت سبب او نښه گرځولې، بنځه چې د مېړه امانت کې خیانت وکړي بدکاره ده، خو د هغې لوڅول چا نښه کار بللی؟ مور د بدۍ مقابله د هغې څخه لوی بدۍ سره کوو او وایو دا قانون دی، مور فساد په فساد گډوو او چغې وهو!! دا ناموس دی، مور پر جرم د غالب کېدو په خاطر نوی جرم کوو او ونعړې وهو! دا انصاف دی.

ایا امیر کله د خپل دښمن سر په توره نه ده غوڅ کړی؟ ایا هغه کله د لاس لاندې کس ځمکې په زور ندي قبضه کړي؟ ایا کله کومې بنایسته بنځې دهغه شهواني جذبو کې پوتان نه دی راپورته کړی؟ ایا ټول ژوند کې یې ځان لدې گناهونو ساتلی چې د هغه لپاره د قاتل وژل، د غله دار ته خپجول او زناکار سنگسارول جاپز گرځېدلی؟ دا څوک و چې د اعدام په خاطر یې غل ونې پورې ځورند کړي؟ ایا پرېښتې راتیتې شوې وې، یا هم خلك و چې څه په لاس ورځي د مور د شېدو په شان یې خوري،

دا خوك وه چې د قاتل سر يې غوخ كړ؟ يا هم هماغه پوځي و چې خلك وژني او ويني يې د اوبو په څېر څكې، دا خوك و چې زنا كاره يې سنگساره كړه؟ ايا ټوله شپه په عبادت بوخت كسان راوتلي و؟ يا هم هماغه كسان و چې تل گناهونو كې ډوب وي او د شپې په تيارو كې لوبېږي.
قانون... قانون څه دی؟

كوم وخت كې پرېنتو انسانانو ته ويلې چې ((كمزوري له ژوند څخه محروم كړي! گنهگار ووژني او خطا كاران له پښو وغورځوي!)) ماغزه مې همدې شوچونو سره لاس كړېوان و او جذبې مې دې افكار و په مخه كړې وې، په همدې وخت كې مې د چا د پښو غږ واورېد، ورو ورو رانږدې كېده ومې ليدل يوه ځوانه ښځه دوېرې څلورو خواووته گوري، د ونو له څنگل څخه راووځي او جسدونو ته ځان ورشوي.

چې د ځوان غوخ شوی سر يې وليد د زياتې غصې څخه په لړزې شوه، مخكې ورغله او هغه يې په لړزېدلو لاشونو را اوچت كړ، له سترگو يې اوښكې روانې شوې، د هغه گډوډ وپښته يې لاس كې ونيول او داسې له درده ډكه ژړا يې پيل كړه چې د زړه له تل څخه يې راوتله، چې د ژړا او كړيكو او نا امېدۍ د يرغل مقابل كې مغلوبه شوه سمدستي يې په لاشونو د قبر كندل پيل كړل.

د يوه اوږده قبر تر جوړولو وروسته يې د ځوان جسد كش كړ او وويې غورځاوه په ډېره سختي يې سر راواخيست او دهغه د دواړو ولو مينځ كې يې كېښود. قبر باندي خاورې وغورځولې

او توره يې قبر باندې ودروله، کله يې چې غوښتل روانه شي ور مخې ته شوم، زما په ليدويې ټکان وخور، د زياتې وېرې داسې ولږزېده چې پر ځمکې ولوېده، گرمې گرمې اوبسکې له سترگو د باران په شان ورېدې شوې اشوبلې وايست او ويې ويل: ((که ته غواړې امير ته زما شکايت کولای شي! زما لپاره دا ښه ده چې مړ شم او هغه چاسره يو ځای شم چې زه يې د بدنامۍ له منگولو خلاصه کړم، ولې د هغه جسد سپيو او وحشي ځناورو ته پرېږدم ...))

ما وويل: ((معصيب ځپلې خورې! ما ستا راتگ وړاندې پردې ځوان ویر کاوه، له مامه وېرېږه! ماته ووايه! ده څنگه د بدنامۍ له منگولو ژغورلې يې؟

له زيات درد څخه په سلگو شوه او ويې ويل: ((... امير زموږ کلي ته يو مامور د مالي راتلولو په خاطر رالېږلی و، کله چې هغه وليدم يوه وېروونکې خوشي او ځلا يې سترگو کې پيدا شوه، زما پر پلار يې ډېره درنه ماليه کېښوده، دومره درنه چې خان هم نه شو ورکولای، د ماليې د نه پوره کېدو په بدل کې هغه زه راو نيولم تر څو د امير محل ته مې ورشوي، ما په ژړا تر يې د ترحم غوښتنه وکړه خو ويې نه منله، د پلار سپين ږيري توب مې ورته واسطه کړ خو زړه يې نرم نه شو، مجبوره شوم چيغې مې کړې.

او د کلي له خلکو مې مرسته وغوښتنه، د اځوان چې زما نامزاد هم و راغی او زه يې د هغه ظالم له منگولو خلاصه کړم.

د امير د مامور غصه له حده زياته شوه او غوښتل يې هغه وژني خو ځوان يې ور دمخه شو مخامخ د پوال کې ځورنده توره يې راواخيسته، مامور يې پر ځمکه وغورځاوه او په يوه لاس يې هغه له مينځه يوړو، مېراني هغه تېښتې ته اړ نه ايست، د عامو مجرمانو او قاتلانو دا کار وي چې تېښته کوي خو دا د مېراني او زړورتيا پيکر همالته درېدلې و تردې چې پوځي راغی او ويې نيوه...)).

زما خواته يې داسې راوليدل چې زما د زړه ټوټې يې وا لوزولې او سينې کې د غم د اور لمبو ته لمن ووهله، گړندي گامونه يې واخيستل او له هغه ځايه لاړه، په فضا کې د هغې له درده ډک غږ او کړيکې چورلېدې.

د لږ ځنډ وروسته ما وليدل يو ځوان چې په لستونې يې څېره پټه کړې، دې خواته را روان دی د ښځې جسد ته چې راوړسېد خپل کوټ يې وايست او د هغې پر بړينه وجود يې ورواچاوه بيا يې په توره قبر وکنه، ورو يې جسد پورته کړ او هلته يې څښ کړ پداسې حال کې چې له سترگو يې اوښکې لکه باران ورېدې او ځان يې نشو کنترولولی، پر قبر يې خاورې را انبار کړې او شا او خوا بوټو څخه يې گلان را وښکول يوه گيلې يې ترې جوړه کړه او قبر باندې کېښوده، چې د تگ اراده يې وکړه ما ودراره او ورته ومې ويل: ((د امير د حکم څخه دې سرغړونه وکړه او تر کابو لاندې شوی جسد دی د ښکاري مرغیو له خوراک نه وژغوره...))

زما خواته يې وليدل، سترگې داسې درد او غم څخه درنې اوسرې وې چې پخپله يې د غم كينه بيانوله، ژوره ساه يې واخيسته او په درده ډك غږ يې وويل: ((... زه هماغه بد نصيب انسان يم، د چاله وجې چې دا سنگساره شوه، مور د هغې ورځې راهيسې يو بل غوښتل، چې وركوتې و او كورونو كې موليوبې كولې، د عمر سره يو ځای زموږ مينه هم پخپده تردې چې دا زما ملكه وگرځېده.

او خدمت يې ما خپل ايمان باله، مينې د هغې خواته كښ كولم او چې ومې ليدل دارواهر مې ته وقت شوی سينې كې مې ځان وركړ، يوه ورځ د ښار څخه بهر وتلی وم په همدې ورځ يې پلار هغه په زور داسې يو چاته نامزد كړی و.

چې دې كركه ترې درلوده كله چې بېرته راغلم نو له دې پېښې خبر شوم ورځې مې تورو شپو باندي بدلې شوې او ژوند مې يوه بدبختي او عذاب وگرځېد كوښښ مې وكړ خپل جذبات ساړه او د زړه غوښتنې ووژنم خو مينه راباندي غالبه شوه او زه يې غلې او په پټه توگه داسې هغې ته وروستم كله يو بينا چې روند چېرته بيايې، د نيكه بخته ماته د هغې د نوره ډكه سترگو او له نغمو ډك غږ و اورېدو موقع په لاس راغله، ما وليدل چې هغه يوازې ناسته ده او خپل قسمت باندي ژاړي، خپلې هغې مينې باندي ژاړي چې د شوکاله كېدو وړاندي ټولنيزو جهالتونو له مينځه يوره لږ لري ترې كېناستم، چوپتيا زموږ خبرې وې او سپېڅلتيا زموږ ساتونكې، خو افشوس! يو ساعت نه و تېر شوی چې يې راغی، زما په ليدو د هغه د دښمنۍ جذبه راويښه

شوه، په وحشي لاشونو يې د نازك ورمېر څخه ونيوله او مخکې يې روانه کړه، چيغې کړې:

((... ای خلکو! راشئ!! رنډۍ او ملگری يې وگورئ!...))

گاونډيان يې راوړسېدل او ددوی تر خبرېدو وروسته پوليشو هم ځان راوړساره، ظالم مېړه د بې رحمه پوليشو منگولو ته ور وسپارله او هغوی په زور داسې بد حالت کې کش کړه چې دې وينسته شکول او کالي يې څېرې کول پاتې شوم زه، زما نيول خو پرځای پرېږده، چا د اونه پوښتل چې ((ته څوک يې؟))

ځوان پر خپلو کاليو څېره پټه کړه او د ښار خواته بېرته روان شو او زه پخپل ځای کې درېدلۍ وم په غورمې دا حالت لیده او ساړه اشوبلي مې ایستل، کله به د هوا په څپو کې حرکت پیدا شو، ونې کې ځوړند ځوان به يې وخوراوه داسې تا به وی فضا کې موجود و، ارواو څخه غواړي چې له دار څخه مې را کوز کړي او د غیرت او مینې د شهیدانو تر څنگ مې ویده کړي یو ساعت وروسته شلېدلو کاليو کې یوه زړه ښځه رابښکاره شوه ځوړند مړي ته چې راوړسېده، ودرېده چيغې يې کړې او پټې يې واهه، ونې ته وختله او پړی په خپلو غاښونو وشکاوه، جسد ځمکې ته راوغورځېد، داسې لکه چې اوبو ته یوه ناولې توتیه راوغوځي، ښځه له ونې راکوزه شوه او د هغو دوه قبرونو تر څنگ يې نوی قبر وکېنده جسد يې خښ کړ.

او تر خاورو وراچولو وروسته يې دوه لرگي راوړل، صلیب يې ترې جوړ کړ او د قبر سرکې وتومبه، کله يې چې د تگ په نیت مخ واراوه ما وروله او ترې ومې پوښتل: ((څه مصیبت درباندي نازل شوی چې د یوه غله د څښولو په خاطر دلته راغلي))

په اوبنکو ډکو سترگو چې د زیات درد او ژړا څخه پرسېدلی وي زما خواته ولیدل او ویې ویل: ((دا زما سپېڅلی او گران مېرپه دی، تر پرونه زما د غمونو ملگری او اولادونو غمخور و... د هغو اولادونو پلار چې مشريې داوو کالو، کشر یې ترې پورې دی او همدا اوس د لوږې چیغې وهي...))

د اغل ندی بزگر دی او د کلیسا ځمکې یې قبوله کولې، ددې کار په بدل کې به پادري دومره ورکول چې د ما بنام به وشول او سهار ته به یوه گولۍ مری هم نه پاتې کېده هغه ټوله ځوانی د کلیسا ځمکو کې تېره کړه، د خپلو وینو او متیو په زور یې د کلیسا بڼو شنه وساتل او حاصل ته یې برابر کړل خو ددې ردانه کار بدل او گټه ده ته داوه چې کله سپین ږیری شو ډېر لږ کار به یې کاوه، نور و ناروغیو حملې پرې وکړې او چې هغوی ولیدل کمزوری شوی له کلیسا یې وایسته...)) څه ! کلیسا اوس تاته ضرورت نلري، که زوی دې ځوان شو موږ ته یې راولېږه ستا دنده به وروسپارو...))

پادریانو ته یې زیاتې زاری وکړې خو چې ویې لیدل هغوی باندي اغېزه نه کوي زه یې ورولېږم، ورغلم د عیسی (ع) په نوم مې قسم ورکړ او د ترحم غوښتنه مې ترې وکړه، په پرنېستو او د الله (ج) نېکو بنده گانو باندي مې ورته قسم ورکړ خو هغوی نه پر موږ رحم وکړ، نه هم زموږ پر ماشومانو، مېرپه مې مجبور شو د مزدوری په نیت د ښار خواته لاړشي، له هغه ځایه هم مایوسه راستون شو ځکه چې په ښکلو مانیو کې اوسېدونکې هم د خدمت لپاره ځوانان په کارو کله چې د څلورو خواوو څخه مایوسه او نا امېده شو د خیرات ټولول یې پیل کړل خلکو هغه

دخیرات قابل هم ونه باله هر یوه به همدا ویل ((د تا په شان ټنبل او حرام خورته خیرات ورکول جایز ندی)).

یوه شپه بیا داسې راغله چې لوږې او غریبې بېخي بې وسې کړو، ماشومانو د لوږې له لاسه ځانونه په ځمکه وهل، تی خوری ماشوم به مې تیونه رول خو چې شیدې به یې پکې پیدا نکړې بیا به یې وغ...وغ ژړل ددې صحنې په لیدو ددې صحنې په لیدو زما د خاوند رنگ بدل شو او د شپې په چوپتیا کې یې د کلیسا هغې ته ځان وغورځاوه کومې کې چې پادري د شرابو او غلی ذخیرې جوړې کړې وې، یوه بورې وړه یې په شا کړه او غوښتل یې راووخې چې پادري پاڅېد او هغه یې ونیوه بنه یې وواهه او کنځلې یې ورته وکړې چې سهار شو پولیشو ته یې وسپاره او ورته ویې ویل: ((د اغل دی، د کلیسا د سروزو لوبنی یې غلا کړی)) پولیشو ونیوه او امیر د خپل حکم له مخې په دار وځړاوه تر څو تپوسان یې په غوښه خپتې مړی کړی یوازې په دې گناه چې ده غوښتل هغې غلې باندې د ماشومانو خپته مړه کړي کومه یې چې کلیسا کې د نوکړۍ په وخت را غونډه کړې وه.

غریبه بنځه لاره، د هغې گوډې خبرې یو تصویر وگرځېد او داسې هرې خواته خوشو تا به وي چې د وربځو له چت سره هوا لوبې کوي.

د قبرونو مینځ ته لارم، د هغه لړزېدنکې مجرم پشان چې د زړه درد یې خوله بنده کړې وي، له سترگو یې یو شاڅکی پر غمبوري راوڅاڅي او د هغه د ټولو جذبو ترجمان شي، ماڅه باندې فکر کول غوښتل خو ما غزه مې ورته چمتو نشول، زه ولاړوم او د قبرونو له خاورو د مظلومیت کریکه پورته کېده او د

خپل غږ راورشولو په خاطر مې تر غوږ ګرځي راګرځي... غلی
ودرېدلی وم...

او ساړه اشوبلي مې ایستل... که زما د ساړو اشوبلو شغلې پر
شا او خوا ونو لګېدې نو لږزېدلی به وي، رینسې به یې غوڅې
شوي وي، په حرکت به راغلی وي، پخپلو څانګو به یې امیر او
د هغه د پوځ مقابله کړې او پخپلو تنو سره به یې د کلیسا
د بوالونه پر پادریانه راغورځولي وي.

ودرېدم او ومې لیدل زما لیدو سره د هغه باندې د شفقت او
مهربانۍ خوږه او د غم خپګان تریخوالی ودرېد... د یوه ځوان
پر قبر چې دیوه کمزوري او بې مرستې کونکې پېغلې عزت یې
وساته او هغه یې د لېوانو له منګولو خلاصه کړه، خو ددې
شرافت او مېړانې په بدل کې یې سر غوڅ شو، پېغلې پدې خاطر
توره پر قبر کې ښکته کړه چې د ظالم او جاهل حکومت په
دوران کې د مېړانې د پایلې انجام د یوه داستان په بڼه خلکو ته
یادګار پاتې شو...

د یوې ځوانې ښځې پر قبر، چې د جسماني غوښتنو تر
راوینسېدو وړاندې روحاني محبت او مینه یې خپله کړه او
سګسار شوه یوازې پدې خاطر چې زړه کې یې د مرګ تر وخته
میین امانت ساتلو پرته هر څه مسترد کړي.

میین یې پدې خاطر پر قبر د ګلانو ګېډۍ کېښوده، چې تر
مړینې وړاندې د هغه هستوي باندې رڼا واچوي د کومو مینې
چې دې قوم ته سپېڅلتیا او امتیاز ورکړي او د مادیت رانده
او جهالت باندې اخته کړل.

د هغه غم خپلي غریب پر قبر چې په خپلو متیو یې د کلیسا د
ځمکو او بڼونو خدمت کړی وه، دده په ځای له نورو قوي متیو

کار اخیست، مجبور شو او غوښتل یې مزدوري وکړي او خپلو ماشومانو ته روزي وگتبي خو چا له هغه کار اخیستل هم غوره ونه بلل، بیا یې ځان خیرات اخیستلو ته مجبور کړ خو دالله ج یو بنده هم خیرات ورنکړ، چې له هرې خوا مایوسه شو، کونښن یې وکړ د هغې غلې څخه چې د زړه په وینو یې راټوله کړې وه یو څه ځانته راوباسي، د کلیسا د پادریانو وینو او امیر د دار تختې ته وخپژاوه، مېرمن یې ځمکه پر قبر صلیب جوړ کړ چې د شپې په چوپتیا کې ستوري دی پادریانو پر ضد شاهدان ونیسي.

لمر د شفقت په پردو کې پټ شوی وه، داسې تا به وې چې انسان د مصیبتونو په لیدو ستړی شو او زیاتو ظلمونو او تېریو له هرڅه غورځولی، ماښام د تیاري او چوپتیا د یوه دروند څادر پشان را روان و، ما د اسمان خواته ولیدل د قبرونو او د هغوی د اسرارو او رمزونو خواته مې لاس پورته کړ او په لوړ غږ مې وویل:

((ای زړورتیا او مېړانې! د استا توره ده چې خاوره کې ښکته شو!))

((ای مینې! دا ستا گل دی چې د اور شغلي سره رانغاړي!!))
((اوی ای مسیح ناصري! دا ستا صلیب دی چې د شپې تیاور پټ کړی!!))

***

زهر او اوبه

(لنډه كيسه)

د مني په يوه زرین دور چې نظرونه يې تېر ایستل د شمالي لبنان د (تولا) اوسېدونکې چې يو سهار د کلیسا په خوا کې راټول شوي وو، د (فارس) په نابیره تری تم کېدو اندېښمن وو.

دې خبرې ته ټول حیران وو چې هغه څنگه ښکلې او ځوانه مېرمن چې ایله شپږ میاشتې يې کېدې چې په ښه زور او شور کې يې واده کړی وه، پرېښوده!

«فارس»، په نابیره د خپلې قبیلې سردار او سرداري ورته په میراث پاتې وه. اوس خوا ایله د ۲۹ کلونو و، خو د هغه شخصیت په ټول پوره و، ځکه خو يې درناوي او احترام ته قبیلې خلك اړ وو.

د پسرلي په موسم کې يې چې «شوسان»، سره واده وکړ، نو د هرچا په خوله به دا خبره وه: «څومره بختور دی، د دېرش کلنۍ له عمر نه دمخه ورته هغه نیکمرغي په برخه شوه چې د مادي ژوند پورې اړه لري.»

خو ددې ورځې په سهار چې د «تولا»، اوسېدونکې له خواره خوبه راویښ شول نو په دې حیران وو چې «فارس»، له خپلوانو او دوستانو پرته څنگه او چېرته لاړ؟ د دوی په زړونو کې شکونه پیدا شول او په دې لټه کې شول چې دا راز مالوم کړي چې د

هغه په بنا ، «فارس» ، خپله ځوانه اوښکې مېرمن ، کور ، کلی ، شتمني او د قبيلې خلك پريښي وو .

د شمالي لبنان د ټولني طرز د نورو نظامونو په پرتله اشتراکي نظام ته نږدې دی ، ټول د ژوند په استراحت او ستونزو کې يو له بل سره په خلاص مټ لاس کوي او دا ددې خلکو په فطرت کې اخبل شوي دي .

د همدغه ټولنيز مزاج پر بنسټ د ، «تولا» ، اوسېدونکې د خپل کار څخه بې پروا د ، «تولا» ، د کلیسا په ځواکې راغونډ شوي او په نابره تلو يې خبرې او اټکلونه کول . د خلکو تر منځ گونگوسی وه چې پادري راوړسېد . په څېره کې يې اندېښنې ښکارېدې .

خلك په پادري راټول شول او د ، «فارس» ، په باره کې يې راز راز پوښتنې پيل کړې ، خو پادري هېڅ ځواب نه ورکاوه ، غلی ولاړ و ، لږه شېبه وروسته يې وويل : « هېڅ پوښتنه مه کوی زما بچو ! له مانه هېڅ پوښتنه مه کوی ! » .

يوازې دومره راته مالومه ده چې له سحر نه لږ د مخه ، «فارس» ، زما دروازه وټکوله ، ورمې بېرته کړ ، ومې ليدل چې هغه د خپل آس سره زما دروازې ته ولاړ و او په څېره کې يې غم او اندېښنې برېښېدې ، ما په حيرانتيا پوښتنه ځنې وکړه ويې ويل : « ستا نه د رخصت اخيستو لپاره راغلی يم ، زه بل ملک ته ځم ، اراده مې ده چې ژوند به بېرته نه راگرځم .

دایې وويل او ماته يې د يو دوست (نجيب) په نوم يو ليک راکړ او تاکيد يې وکړ چې لاس په لاس به يې ور رشوم ، په اس سپور

شو او د سترگو په رپ کې مې له نظره تری تم شو. ماته یې دومره وخت هم رانه کړ چې ددې د تلو وجه مالومه کړم، په څه چې زه خبر وم تاسې مې پرې خبر کړې! نور له دې نه زیات له ما څخه په دې هلکه هېڅ پوښتنه مه کوئ.

د غوندې څخه یو تن وویل: «نجیب په قبيله کې له هر چا ده ته نیردې دوست و، بنایي هغه ته یې د ملک د پرېښودو ټول حامل په لیک کې لیکلی وي. بل پوښتنه وکړه: «تاسې د هغه مېرمن لیدلې ده؟»

پادري ځواب ورکړ: هو، په همدغه سهار له عبادت نه وروسته د کړکۍ په خوا کې ناسته وه او په ځیر ځیر یې چېرته لرې کتل او داسې بنکارېده چې په خود نه وه. د «فارس»، په باره کې مې ترې پوښتنه وکړه، مخ یې راواړاوه او ځواب یې راکړ: ماته هېڅ نه دي مالوم او په هېڅ هم نه پوهېږم. د ایې وویل او د ماشومانو غوندې په سلگو سلگو په ژړا شوه. د پادري خبرې لا خلاصې نه وې چې د قبیلې له ختیځ اړخه د ټوپک له ډز سره د یوې بنځې ژړا او چیغې واورېدل شوې.

دې حیرانونکې ډز او ژړا او ټوله فضا هیجاني کړه، خلک د لرې شېبې لپاره حیران او غلي ولاړ وو. خو یو دم ټول د غره په لور په منډه شول، کله چې د فارس د بنگلې د باغ مخې ته ورسېدل، د هرچا په زړه کې وپره خوره شوه، زړونه یې ودرېدل او په رنگونو کې یې وینو ځغل سست شو.

هغوی ولیدل چې نجیب په وینو کې ککړ پروت دی او تر خوا یې د فارس بنځه شوسان په چیغو چیغو له خپل سره

وېښتان شڪول جامې يې ټوټې ټوټې كړې وې او په دردناك اواز يې ويل: ”دې ځان وواژه، خپله سينه يې په گولۍ شورۍ كړه، خلك په داسې حيرت كې ولاړ وو، لكه هر يو يې چې د مرگ د پرېښتې گوتې په خپل روح محشوشولې، پادري مړي ته نيرېدې شو، ويې ليدل چې د مړي په كين لاس كې هغه ليك و چې سهار وختي ورته ده د فارس له غوښتنې سره سم په خپل لاس وركړې و، مړي ليك دومره كلك نيولى و، لكه د هغه د گوتو يوه برخه.

پادري د مړي له گوتو په داسې ډول ليك راواخيست او جېب كې يې كېښود چې هېڅوك يې ونه ويني دوه درې گامه وړاندې لاړ، خلكو د نجيب مړي د هغه كور ته ورساوه، د نجيب مور چې خپل يوازینی زوی په وينو كې ډوب وليد، بې خوده شوه او پرځمكه راپرېوته.

ځينې ښځو وار له مخه د نجيب د مرگ تور د فارس په مېرمن شوسان ولگاوه، پادري خپل كور ته راغی، د كور دروازه يې وټړه، له جېب نه يې هغه ليك را و ايسته چې د نجيب له لاسه يې اخیستی و، په لړزېدلي غږ يې د ليك په لوستو پيل وكړ: ”نجيبه وروره! زه خپل وطن پرېږدم، ځكه چې زما وجود نه يوازې دا چې ستا او د شوسان له پاره، بلكې زما له پاره هم يوه لويه بدمرغي ده.

ته ډېر شريف سړی يې، تا د خپل دوست چې ستا گاونډی هم دی، په امانت كې هېڅكله هم خيانت نه دی كړی. دا هم ماته مالومه ده چې زما د مېرمنې شوسان په سپينه لمن تور داغ نه شته. خو له دې سره سره په دې هم پوهېږم چې كومه مينه چې

ستا او د شوسان زړه يې يو کړی دی ستا او د شوسان له وسې
وتلې خبره ده.

تابه ډېر کوبنس کړی وي چې د شوسان مينه له زړه نه وباسې،
نو بريالی شوی به نه يې، زه پوهېږم چې د سيندونو اوبو ته د
شکو بند نه تړل کېږي. نجيبه، ته زما د کوچنيوالي راهيسې
دوست يې، اوس هم ماته هغه وختونه په زړه کېږي، چې ما او
تا به په باغونو، پتيو او د کليسا په انگر کې گرځېدو.

زه په پاک خداى شوگند خورم چې اوس هم ته زما هم هغه شان
دوست يې لکه څرنگه چې وي. زما هيله ده چې ته به هم ماته په
هماغې نظر گورې لکه څنگه چې مو تل يو بل ته ليدلي دي.

که نن يا سبا دې شوسان وليده، نو ورته ووايه چې زه په هغې
هېڅ بد گمانه نه يم، زه اوس هم د هغې پاکيزه گۍ سره مينه
کوم او د مهربانۍ وړه يې گنم او چې ژوندی يم نو په زړه کې
ورته درنښت لرم.

دا هم ورته ووايه کله چې زه په نيمه شپه کې بيدار شوم، ومې
ليده چې د حضرت عيسى د تمثال مخته ناسته ده او په ژړا او
فرياد يې د زړه د سکون د عا کوله او زما زړه د همدردۍ له
جذبې څخه ويلي ويلي شو. په دنيا کې داسې مثال نه شته چې
د يوې بنځې د داسې يوې رېږې سره يې پرتله کړو چې يو خواته
مين وي او بلې خواته يې مينه، شوسان غريبه په کشمکش کې
اخته وه...

هغې غوښتل چې د بنځېتوب سپېڅلې فريضه په بڼه توگه سرته
ورشوي، خو دا يې هم نه شو کولای چې د خپلو جذبو ساه په

خپله وباسي، نو په دې خاطر زه ډېر لرې ځای ته په دې نیت ځم چې بیا به هېڅکله را ونه گرځم. زه نه غواړم چې ستاسې پروړاندې د کانو دیوال جوړ شم.

په اخر کې زه هیله کوم چې ته به دمینې دا اړیکه له شوسان سره د ژوند تر وروستۍ سلگۍ پورې کلکه وساتې او دهغې ساتنه به کوي، هغې ستا له پاره خپل هرڅه قربان کړي دي، له دې کبله هغه ستا د هر ډول زړه شوي او مهربانۍ وړ ده او هر سړي یې باید له داسې یوې بنځې سره وکړي.

نجیبه! خدای دې وکړي چې ستا زړه تل پاک وي او پراخ زغم ولري، خدای دې تاسې تل په خپل امان کې وساتي. ستا ورور فارس لیک له لوستلو وروسته پادري په جیب کې کېښود د کړکۍ په خوا کې کېناست، لري یې د غره پر لور کتل، یوه شېبه به لاتېره نه وه چې یو دم ودرېد، داسې ښکارېده چې هغه د خپلو فکرونو په راز پوه شوی وي.

هغه دقیق راز چې ظاهره په پردو کې پټ و، هغه وویل: فارسه! ته خومره چالاکه یې، زه پوه شوم، تا غوښتل چې څنگه نجیب مړ کړم او بیا څنگه د هغې جرم نه برات واخلم، تاته د زهرو په بدل کې شات ورسېدل، تا نجیب ته توره په ورېښمو کې لېږلې وه تا نجیب ته د لیک په ډول د اجل پرېښته لېږلې وه.

هغه چې ځان واژه نو اراده یې ستا په لاس کې وه، هی فارسه! ته خومره عیار یې پادري بېرته په چوکۍ کېناست، وار په وار یې سر ښوراو او په خپلو گوتو یې خپله ږیره رابښکله او په شونډو یې مانا خیر زه تبسم خورېده لږه شېبه وروسته یې له الماری نه

د(افرم سراني) كتاب راواخيست او د هغه پاك شعرونه يې
زمرمه كول او كله ناكله به يې د مړي دكور نه د ژړا او فرياد په
لور سترگې له كتاب نه پورته كولې،،.

لنډه کيسه

يوسف فخري د پېرش کلن و چې له دنيا او ما فيها يې لاس واخست تنها، خاموش او د زاهدانه ژوند تېرولو لپاره يې هغه ويرانه خانقا آباډه کړه چې د شمالي لبنان د درې قاديشا په څنډه کې موقعيت لري. نژدې کليوالو د هغه په اړه بېل بېل فکرونه درلودل چا به ويل:

(هغه د يوه شتمن او شريف تېر وگړی دی، د يوې نسخي سره يې مېنه درلوده د هغې د بې وفايي له کبله يې زړه مات شو، بنار يې پرېښودلو د هغې د هېرولو په خاطر يې يوازيتوب غوره کړو).

چا به ويل: (هغه د خيالونو د نړۍ اوسېدونکی يو شاعر دی چې خپلو خيالونو او جذباتو ته د شعر او نظم رخت رغولو لپاره د ټولنيزو هنګامو يې لمن را ټوله کړې ده).

چا به دا ډول اټکلونه: (هغه يو عبادت کوونکی صوفي دی چې له دنيا او دنياوي چارو يې مخ اړولی دين يې قناعت بللی دی.

او چا به په غوڅه توگه ويل (هغه لېونی دی) لاکن زه؟ زه په دا پېښه کې يو مخيزه خاموش وم ولي چې زه پوهېدم په اروا کې څه دا ډول نازک رازونه هم مېشت وي چې اظهارول يې د اټکلونو تروس تېروي. خو بيا هم د دې عجيب و غريب انسان سره د ليدلو او مجلس کولو مې زښت ارزو درلوده - ځکه مې دوه ځلي دا هڅه وکړه چې د هغه سره ووينم، حقيقت يې ځان ته معلوم کړم، مقصد او مدعا يې درک کړم لاکن رډ، رډ، کاتو او د ځينو داسې ټکو پرته چې د هغه سنگدلي، شور هر کلی او

بزرگي ورځني جو تېڌله، نور هيڄ بريا مې په برخه نه شوه. لومړي ځل چې مې هغه وليدلو نو يې د صنوبر د گڼوونو سره په خوا کې قدم وهلو. په ډيره خوا خوږي او بنايستگي مې سلام ور واچولو لکن هغه بې د سر له خو ځښته بل کوم ځواب رانکړو او بېرني له هغه ځايه رهي شو.

په دويم ځل چې زه او هغه سره مخامخ شو د هغه د خالقاه سره په خوا کې د انگورود باغيچې په منځ کې ولاړ وو، زه يې خوا ته نژدې شوم ورځني و مې پوښتل (پرون د يوه چا د خولې خبر شوم چې دا خانقاه کوم سرياني عابد په څوارلسمه پېړۍ کې و دانه کړې وه! ولي په دې اړه تاشو و ماته کوم معلومات راکولای شئ؟)

هغه زښت په ستوغه لوجه راته وويل. (زه نه پوهېږم چې دا خانقاه به چا ودانه کړې وي او نه ورباندي پوهيدل غواړم!) دا چې يې راته وويل شايي راباندي راوگرځوله په طنزيه لهجه يې راته وويل: (ته دي له خپلي انا ولي په دې اړه پوښتنه نه کوې؟ تر ټولو په عمر هم هغه مشره ده او د دې درو تاريخ هم تر بل هر چا ښه ورمعلوم دی!) زه پر دا خپل طفلانه حرکت پښيمان او پريشان بيرته راستون شوم. دوه کاله خو دغه ډول راباندي تير شول چې دا د اسرارو ډک سړی مې پر خيال او تصور غورېدللی و.

د خزان د موسم کېسه ده: - زه د يوسف فخري د خانقاه سره خوا کې نژدې غرونو په درو کې گرځيدم چې توپان را باندي راغی، باد شو، باران شو، تر ما دا ډول تاو شول لکه څه ډول چې يو

مست سمندر تر هغه کښتی. تاو سي چې پارو يې ورمات کړې وي او بادبان يې توندې سيلی. ورڅپرلی وي. په داسې حال کې مې د خانقاه لار ونيوله د خپل زړه سره مې وويل. دا د خلکو بېزاره سړي سره د ليدلو په زړه پورې موقعه ده. توپان او لاندې کالي مې د زړه شوي لپاره غنيمت وباله. ځان مې هم دا ډول د زړه شوي په حالت کې خانقاه ته ور ورشولو، لامې د دروازي ځنځير اوس ورشرنگولی نه وو. چې هغه سړی مې تر سترگو شو چې د يوې مودې يې ما د ليدلو تمنا په خپل زړه کې ساتلې وه. د هغه په لاس کې يو مرغه و چې سر يې زښت ژوبل شوی او وزر يې مات و، مرغه دا ډول چونښدی لکه چې د خپل ژوند وروستي ساعتونه شمېري، د سلام وروسته مې ورته وويل. (و بڅښه چې په داسې يو حالت کې تاشو ته راغلم. لاکن څه مې کړي و، نا وسه شوم، توپان خورا توند دياو کلی له دا ځايه زښت آزاد دی)، هغه په خپل تندي گونځي وغورولې، په ځير، ځير يې راته وکتل د حقارت په ډکه لهجه يې راته وويل.

(دلته يو شمېر سمځي شته، که دي زړه وای پناه دي پکې اخستی شوه).

دا چې يې راته وويل د مرغه پر سر يې دا ډول مېنه ناک لاس را تېر کړو چې تر دې وړاندي مې هيڅ داسې ليدلي نه و. دا توپير منه ډوله رحم او سنگدلي چې مې وليدلی بيخي هېښ پاته شوم. زما لپاره زياته حيرانونکې پېښه دا وه چې هغه راسره دومره بې قدرې ولي روا ساتي؟. هغه اوس په پوښتونکو سترگو راته وکتل لکه چې زما ذهني اضطراب يې درک کړو راته و يې ويل. توپان کله هم تروه غوښه خپل خوراک نه گرځوي بيا ته ولي

ځني ډارېږي چې په تاخت يې؟ په ځواب کې مې ورته وويل. دا سمه ده چې توپان له تر شگې سره اړيکې نه ساتي لکن ساړه او تازه شيان يې خوښ دي نو ځکه زه په دې باور يم که يې بېرته په دام کېو تم نو يوه خوندوره گوله به مې کړي تر ستوني به يې تېر کړي دا چې يې واورېدل خيره يې يو څه خنده رويه غوندي شوه راته ويې ويل. (توپان که چېرې تا د خونده ډکه گوله و پاموي او تر ستوني دي شيوه کړي دا به ستا لپاره د دومره لوی عزت باعث سي د کوم چې ته هيڅ حقداره نه يې) ما په ځواب کې ورته وويل. (دا ځکه له توپانه په تاخت دلته راغلم چې هغه عزت زما په برخه نه سي چې زه يې هيڅ حقداره نه يم.) د خپلي نړۍ مسکا پټولو په خاطر چې د هغه پر شونډو بې اختياره وغورځيده، اوس يې و ماته شا راوگرځوله و يوې چوکۍ ته يې اشاره وکړه چې د يوې سرې انگيټۍ په څنگ کې پرته وه. راته ويې ويل (پر دا چوکۍ کېنه او خپل کالي وچ کړه!). ما ورځني مننه وکړه دواړه کېنستوزه پر هغه لرگينه چوکۍ کېنستم چې اور ته ور څرمه وه په منځ کې تورلې غرنۍ ډبره پرته وه هغه په يوه خاورينه پياله چې تېل ورپکې وو گوتي ډوبي کړې د مرغې په ژوبلو وزرونو او خوږمن سر باندي ومورلې. بيا يې راته وويل (باد او غبار دا خوار مرغې بنکېل کړو خوار په نيم زاله حالت کې په غرونو را پرېوتو). ما په ځواب کې ورته وويل (دغه ډول زه هم باد او غبار ستا پر در راپريستم، په دې تر اوسه نه پوهېږم چې زما يې لاشونه رامات کړي دي او که يې سر راله مات کړي دي؟)

هغه زما څېرې ته په ځير، ځيرکاتو وروستي وويل (څومره به جالبه وای که د انسان فطرت د مرغانو پشان وای. نوره به جالبه

واي چې توپان د انسان لاشونه او سرور ماتولای شوای لاکن
بزدلي د انسان په رگونو کې پرته ده توپان يې لاپخپل موج کې
ليدلی نه وي چې په سمخو او کونجونو بېړنی ننوزي).

د خبرو د غځولو په اراده مې ورته وويل. مرغانو ته هغه شرف
حاصل دي چې انسانان ورځنې بې برخې دي، انسانان د هغه
قانون او دود په شوري کې ژوند تېروي چې يې خپل ځان ته
ټاکلي دي لاکن مرغان د دې عام او پراخ قانون سره سم ژوند
تېروي د کوم له رويه چې مخکه تر لمرگرده چورلي). اوس د
هغه په سترگو کې رڼا بنکاره او څيره يې روښانه شوه. لکه
زه چې يې خپل ځيرک شاگرد وموندلم. هغه راته وويل (ډېرښه!
ژوندی اوسې دا کوم څه چې ته وايي او دغه دي عقیده هم وي
نو انسانان پرېږده. د هغو ضعيف دودونه او ناکاره قوانين
پرېږده د مرغانو په څېر په يوه داسې ځای کې ژوند تېر کړه چې
د ناموس الهی پرته د هره څه بې برخي پاته وي). ما يې په ځواب
کې وويل (زه چې دا څه وایم هم ورباندي اعتقاد ساتم) هغه
اوس خپل لاشونه وغورول په ډېره ستوغه لهجه يې راته وويل.
(اعتقاد بېل شی دياو عمل ورباندي کول بېل شی دی. داسې
ډېر خلك شته چې خبري خو د سمندر پشانې کوي لاکن ژوند يې
د باراني اوبو تر ډنډ پراخ نه وي. خپل سرونه د غرونو تر څوکو
هم هسک پاموي لاکن ارواي يې د سمخو په تيارو کې بيدې
پاته وي). دا چې يې وويل هيڅ د خبري موقعه يې رانکړه را
څخه ولاړ شو، شاوخوا پرته خاشي يې سره راغونډي کړې په
اوردان کې اچولو مهال يې راته وويل: (بوټان دي وکاره، پښې
وچې کړه نودبل(رطوبت) انسان ته ضرر رشوي خپل کالي دي
ښه وچ کړه او هيڅ ډول خجالت مکوه). زه يو څه نور اورته

ورنزدې شوم، تر لنډو کالیو مې توبن ولاړیدو او هغه د خانقاه په وره کې ولاړ غضب ناکه فضا یې په ژور تیا سره څارله، یو گړی وروسته مې ورځني وپوښتل. دې خانقاه ته مې ډیره موده وشوه چې راغلي یاست؟ هغه بې د کومې پاملرني راته وویل (دې خانقاه ته زه هغه وخت راغلی وم څه مهال چې محکمه سپېره او ویرانه پرته وه. په سمندرونو تیارې غوړېدلې وې).

او روحونه د اوبو پر سرو رپېدل). زه نور پټه خوله شوم له ځان سره مې وویل څومره عجیب و غریب دیدا سړی او څومره تریخ د حقیقت ته یې رسېدل په کار دي لکن له ده سره خبري کول او د ده د روح اسرار ته رسېدل زبنت اړینه ده نو ځکه صبر د ځان توبنه کومه، آن تر دا چې د ده ستوغه ورځ او غضب په لطف او کرم اړوم.

شپې خپل تور څادر پر درو باندي غوړولې و. باد او باران دومره په زور وو چې په زړه کې مې دا راوگرځیده توپان د ژوند و ډرولو او محکمه د خس او خاشاکه مېنځلو ته بیرته په جوش راغلی دی. د یوسف فخري له ما بیزارې اوس نوره په مېنه او خوا خوړې بدله شوې وه. گویا د اصل اجزاو پاروني د هغه په روح کې هغه اطمینان اخیسلی و چې ځني وختونه د عکس العمل په توگه را څرگندېږي.

هغه جگ شو دوي ډیوي یې بلي کړې، بیا یې زما په وړاندي د شرابو ډک منگی او یو پتنوس کېښودلو چې ډوډی، کورت، د زیتون تېل او څه وچه مېوه پکې پراته وو. هغه اوس مخامخ راته کېنستو، زبنت د لطف او مهربانۍ په انداز یې راته وویل. (له

ما سره چې څه د خوړلو او څښلو اسباب پروت وو ټول ستا په وړاندي دي راځه راسره شريك سه. (مور دواړو د ماښام ډوډۍ په چوپتيا كې سره وخوړله. دباد سړي، د باران شرنگي مي اوريدلو ما چې به هره گوله راپورته كوله د يوسف فخري څيري ته به مې وكتل چې د ده د خد و خال څخه د ده ذهني حالت او وجداني تلوسي او آرزو گاني يې درك كړم. د دسترخوان تر ټولولو وروسته يې د اور دان ترڅنگ د پیتلو يوه چای جوشه را واخيستله، په دوو پيالو كې خورا خوندوري شني چای واچولې. بيا يې د سگرېتو پيكت پرانستلو په خورا نرم غږ يې را ته وويل (در واخله. سگرېت وڅكوه!!). ما يو سگرېت ځني را واخيستلو، په دا بل لاس كې مې د شنو چايو پياله وه، دا مهال چې مې سترگو كوم څه ليدلو هيڅ باور مې نه ورباندي راتلو. زما د سگرېت د بلولو او د شنو چايو د درو، څلورو كوتونو كولو پس هغه خپل سر و خوځولو، لكه چې زما په افكارو پوهېدلې وي راته ويې ويل. (و تاته په دې خانقاه كې د شراب، سگرېت او شنو چايو په شتوالي حيرانتيا دريږي تش دانه د خوراك پر شيانو او بستره باندي هم حيرانتيا اخستې يې، تازه هيڅ نه گرموم. ته هم د دا ډيرو خلكو د ډلي يو يې چې د خلكو څخه د گوشه توب په خاطر د ژوند او ژوند له ټولو فطري خوندو نو او عادي خوشاليو گوشه توب يو لازمي سبب اټكلوي). ما په ځواب كې ورته وويل. (وو! دا عقیده په غوڅه توگه زموږ په ذهن كې غوړيدلې ده چې د خدای د عبادت لپاره له دنيا مخ اړول دا مانا لري چې يوازي او پرنيز گارانه ژوند دي تېر سي او د دنيا هر خوند او خوشالي دي پرېښودل سي، تش او به او په وښودي گزاره وسي) هغه راته وويل. (د خدای د مخلوق

سره په استوگنه کې هم د خدای عبادت کولای شو نو ځکه عبادت لپاره یوازیتوب او گوشه توب اړینه نه ده. ما د خدای موندلو لپاره دنیا پرېښې نه ده، خدای خو مې تش د خپل مور او پلار په کور کې نه هر ځای مې لیدلو. له خلکو مې گوشه توب ځکه اختیار کړو چې زما اخلاق د دوی له اخلاقو بېل و او افکار مې د دوی له افکارو توپیر من وو. د خلکو سره مې ټولنيزي اړیکې ځکه غوڅي کړې چې د خپلي روح کېنې اړخ ته اوبستونکې څرخونو کې مې ښي اړخ ته تاویدونکې څرخونه ولیدلو. تمدن مې ځکه پرېښود او زما په اند هغه یوه زړه بې فایده قوی او ډارونکې و نه وه چې جرړي یې د محکمې په تیارو کې غورېدلې او ښاخونه یې آسمان ته رسیدلي و لکن لالیچ بد اخلاقي جرم او گناه یې گلونه و مېوه یې بدبختي، فکر او اندېښنې وې.

ځینو هڅه وکړه چې پیوند یې کړي، د دې ونې طبیعت تغیر کړي لکن هیڅ بری یې په برخه نه شو دا ډول هغوی د ناهیلۍ، ناوسۍ، او ناکامۍ په حالت کې مړه شول) هغه اوس چوکۍ ته ملا ایله کړه غږ یې نور هم جگ شو گویا د کلام له تاثیر یې یو خوند هڅېدل. د خبرو لړۍ یې وغځوله و یې ویل.

نا! ما د رهبانیت او عبادت لپاره یوازیتوب نه دپخوښ کړی په دې خاطر چې عبادت د زړونو سپېڅلې ترانه ده په ناشمېره ساندو کې گیر پاته د دې باوجود تر خدایه رسي. او رهبانیت چې دویم نوم یې پر بدن جبر کول او آرزوګانې یې وژل دي. یوه ستونځه سته چې زما په مذهب کې کوم ځانګړی ځای نه لري.

خدای پاک بدن د روح عبادت خای گړخولی دیاو زموږ مشولیت جوړېږي چې موږ یې ساتنه وکړو چې دا ډول روڼ، سپېڅلي او هڅاند هم د هاغه (الوهیت) قابل وگرځي کوم چې پکې استوگن پاتېږي.

نا! زما ملگریه! ما د زهد او عبادت لپاره گونښه توب خوښ کړی نه دیپه دې خاطر مې خوښ کړو چې ماله خلکو د هغو له قوانینو د هغو له زده کړو، د رسم او رواج، د هغو له اندونو، کړاوونو د هغو له رش او له کښه مې ځان گونښه کېدل غوره و بلل ما یوازیتوب ځکه مهم و پامولو چې د دغو خلکو ناولي مخونه نور ونه وینم چې خپل روحونه و پلوري په بیه یې دا ډول شیان رانیسي چې په ارزښت او بیه کې څو چنده تر هغو پست پاته وي. گوشه توب مې په دې خاطر مهم و پامولو چې نور هیڅ له دا ډول مېرمنو سره لیدل نه غواړم چې په هسکه غاړه سترگي رغروي، په شونډو کې یې ناشمېري خنداوي ناڅي لکن په زړونو کې یې هم تش یو غرض!

ما یوازیتوب ځکه غوره وبللو چې د هغه نیمگړو فلسفیانو د ملگریا ځان په ډډه کړم چې په خوب د علم سیوري وویني او په دا باور سي چې د معرفت په عالم کې ارزښت هم هغه دیکوم چې په دایره کې نقطې ته حاصل دیاو چې کله په وینښه د حقیقت سیوری وویني په دې عقیده سي چې د دوی د حقیقت واړه او کامل جوهر پخپله ولکه کې کړو. خلوت نشيني مې په دې خاطر مناسب وبلله چې نور د هغه ناپوهانو د تاوده هرکلي ډاریدلی وم چې مهرباني د اړتیا، تېر او بېر د بزدلی او غرورد عظمت یوه بڼه نوموي. مجرد توب مې ځکه ژوند وگرځولو چې روح مې

د دې دولت لرونکو سره په اوسېدلو، اوسېدلو نوره ستومانه وه چې په دا خیال دي لمر، ستوري او سپوږمۍ د دوی له خزانو راخیږي او د دوی په جیبونو کې پر یوزي. د هغه رهبرانو مې نور زړه را ډک شو کوم چې د قوم د آرزوگانو سره لوبیږي سترگي یې په طلايي غبارونو او غوږونه یې په مترنم ټکو وړ ډکوي د هغو پادریانو زښت تنگ شوی وم، کوم چې خلکو ته نصیحتونه کوي خپله هیڅ وخت عمل نه ورباندې کوي او له هغو د داسې شيانو د غوښتلو هیله څرگندوي چې د خپل نفس څخه یې هیڅ وخت طلبو لای نه سي.

یوازیتوب مې ځکه د خپل ژوندون مرکز و پامولو چې تر ننه د انسان د لاسه و ماته داسې یو شی رارسیدلی نه دی چې قیمت دې ما پخپله خوښه ادا کړی نه وي ما گوشه توب په دې خاطر خپل مقصد و پامولو چې د دې لوی پراخ او ډارونکې تعمېره مې نوره کرکه راپاریدلې وه کوم چې دنیا یې (تهذیب او حضارت) نوموي هاغه تعمېر چې د صنعت او نقاشۍ د کمالاتو آینه او د انساني کوپړیو پر کوږه ودان شوی دید یوازیتوب تلوسه ځکه راپکې وزېږېده چې په یوازیتوب کې د روح او فکر زړه او بدن لپاره ژوند دی. ما په دې ویرانو ځنگلونو کې ځان ته کور ځکه خوښ کړو چې د لمرنیا، د گلکو وږمې او د ویالو سندري لري.

ما دا غرونه ځکه خپل استوګن ځایونه وګرځول چې دلته د سپرلي بې دردي د گرمۍ لیوالتیا د خزان ترنم نوازي او د مېني اراده پرته ده. دا نړیدلې خانقاه مې په دې هیله ودانه کړه چې د محکې له پتو رازونو سره بلدتیا او د خدای له یادګارونو سره

اشنایي مې موخه وه اوس هغه چوپ شو، ساه يې لنډېدلې، لکه یو دروند بار چې يې د سره ایسته شوی وي. اوس د هغه په سترگو کې عجیب و غریب جادوگري ځلاوي ځلېدلې او پر خپره يې د عزت نفس، ارادې او قوت موجوده په نڅاشول. ما تر ډېره د یوې ځانگړي خوشحالی په غیر کې د هغه خپرې ته کتل. زه په دې نور هم خوشحاله وم د کومو پتو خبرو د معلومولو آرزو چې مې د یوې مودې په زړه کې ځنگوله، اوس هغه ټول پر ځای او حق دي ولي ته نه پوهېږې د ټولنیزو نا خوالو چې کوم تشخیص تاشو وړاندي کړلو راته دا ډول څرگنده شوه چې تاشو بشپړه طبیب یا ست او د یوه طبیب سره هیڅ نه بنایي چې د رنځور تر روغتیا یا مرگ نه وړاندي د رنځور د علاجه منکر سي، دنیا ستا غوندي خلکو ته زیاته اړتیا لري، دا به د انصافه وتلې وي چې ته ټولني ته د گټې رشولو استعداد لري او بیا هم لمن ورځني ژغورې؟. هغه اوس بڼه تر ډېره و ماته په ځیر، ځیر وکتل بیا يې د نا هیلی او خواشني په ډکه لهجه راته وویل.

د خپل زېږون د پیله د طبیبانو دا خواهش پاته شوی دی چې رنځور له رنځه وژغوري دا ځکه ځینو پکې نشتر او ځینو پکې دارو راوړل لکن درېغه ټول در ټوله بې د کوم امېد او بري پرته مړه شول. کاش! د زمانې د گردشونو دا رنځېدلې رنځور خپل لړلې بستر ټینگ نیولې. او پخپلو زړو زخمونو يې قناعت کړې وای خوداسې نه ده هغه د خپل څادره لاس راباسي هر هغه څوک تر غاړه ونیسي چې د رنځور پوښتني ته راغلي وي لکن کومه خبره چې مې زیات لېونی کوي او ویني مې په رگونو کې خوږ کوي هغه دا ده چې دا خبیث رنځور یوار خو طبیب ووژني او

وروسته پښېماني ورباندي څرگندوي خپلي سترگي پټي کړي د زړه سره و وای. رښتیا هم دا کامل طیب و. نا؟ وروره! په دنیا کې څوک هم د انسان سره هیڅ بڼیگره کولئ نسي څه ډول چې یو بزگر، هغه که هر څومره ماهر او عقلمند هم وي. په مني کې کرونده ریبلی نسي) ما په ځواب کې ورته وویل.

بناغلي! د دنیا د خزان موسم په وتو دیورپسي بڼکلی زړه ورونکي سپرلي را روان ديچي گلونه به پکې وغورپري، په باغونو کې به رنگونه ونڅيرې او ويالي به په درو کې سندرې زمزمه کړي).

هغه اوس یو شور اشویلی واخیستو، تندي یې گونځي کړو په غمگینه لهجه یې راته وویل کاش! چې و ماته دا څرگند والی چې څه خدای پاک د انسان ژوندون (موخه مې زمانه) د خپل وارپه تعلقات سره. په دغه موسمونو کې وپشلي دي، چې د خپل رفتار او تسلسل لکبله د عادي موسمونو سره مشابهت لري؟ ولي زرونو کلونو پس پر محکمه باندي داسې یو انسان جماعت را څرگندیدلی سي چې د روح او رښتینتوب د اصولو سره سم ژوند تېروي به؟ څه داسې وخت به هم راسي چې د انسان به عزت او بزگرگي پکې په برخه سي د ورځي د رڼا د شپې د اطمینانه برخمن د ژوندون په بڼي اړخ کې به کېني؟ څه دا خوب به یې تعبیر ومومي. ولي دا خوب به هغه مهال خپل تعبیر ته رسیږي چې کوم گړی محکمه د انسانانو په غوښو خپله لورپه او د هغه په وینو خپله تنده سره کړي؟ اوس هغه ولاړ شو خپل بڼی لاس یې آسمان ته جگ کړو. لکه د دې عالم سیواد یوه بل عالم په لور چې اشاره کوي هغه راته وویل:

دا دنیا د لېوني خوب دیاو دا خانقاه د داسې خوبونو خای نه دیولې چې زه یې د انگن هم یې د کونجانو د هر یوه، یوه شی سره په یقیني توگه بلد یم یوازي دانه د دې غرونود هریو کاني سره عادي یم زه دا حقیقت د یقین تر بریده تسلیموم چې زه موجود یم او د وجود په ژورتیا کې لوږه هم تنده لرم. دا حق لرم چې د ژوند په خوراک او خنیاک کې هغه لوبنی وکاروم چې په خپل لاس مې رغولی دی. هم دا یې علت و چې د خلکو مېلمستاو او غوړیدلو دسترخوانوته مې شا کړله. او اوس به تل هم دلته مېشت یم).

اوس هغه د کوټې په منځ کې قدم وهلو او ما دا مهال د هغه د خبرو د هغه د اسبابو او علتونو په اړه خپل د فکر نیلی خغلولو کومو چې ده په وړاندې د انساني ټولني دا رنگ عکس را کښلی و. چې کړې وږې کړښي یې درلودلې یا یې تور داغونه درلودل آخر چې مې دا ورته وویل هغه نور ودرېدلو. (زه ستا د خیالونو هم دي مقصدونو ډېر زیات احترام لرم لکن زما په علم کې ده او علم د افشوس پیلامه ده. چې ستا د گوشه توب له کبله، دې قسمت رټلي قوم یو داسې وگړی د لاسه ورکړو چې قوم ته یې د گټې رشولو او وینسولو توان درلودلو) اوس هغه خپل سر خوځولو، راته ویي ویل.

دا قوم هم د نورو قومونو پشان دی ولي چې ټول خلک د یوه فطرته زیږیدلي دي تر منځ که یې کوم توپیر سته هم هغه یې تش د خارجي منظرونو توپیر دیکوم چې هیڅ حقیقت نه لري. په دغه اساس د مشرقي قومونو بدبختي په اصل کې د ټولني نړۍ بدبختي ده، کوم شی چی ته د مغربي ودي سره تعبیروې هغه د بي پایانه غرور یو پراخ سیوری دی اوبس! فرېجن به تل

فرېبجن پاته وي د يوه حامل ويونکې که نوکان و کارې که يې خوله ور وگنډې حامل ويونکې به وي د ورينسمو جوړ لباس که واغوندي، په محلونو او حرم سرايونو کې که مېشت سي درواغ رښتيا نومېدلای نه سي. په اورگاډو کې کېني او که په الوتکو کې والوزي خيانت په امانت اوړېدلای نه سي.

غلامې. د ژوند غلامې، د ماضي غلامې، د اصولو، خصلتونو او د لباس غلامې، د مړو غلامې، غلامې به غلامې پاته وي، پرته بې له دې که يې خېره ورنگوي يا يې لباس ورله تغير کړي! غلامې به غلامې پاته وي څه وشوه که خپل ځان په ازادي نوموي هم.

نا! زما ملگرې! مغرب تر مشرق زښت ترقي يافته دينه مشرق تر مغرب زيات زوال خوړلې دی په دواړو کې هيڅ توپير نسته پرته بې له دې چې د يوه ليوه يا کوم بل ځناور تر منځ شتون لري ما د ټولني ځانگړي منظرونه وليدل تر هغو وډر مې ازلې انصاف خوبونکې ناموس تر سترگو شو چې بدبختي، غلامې او جهالت په يوه درجه کې څاري، يوه قوم ته پر بل قوم فضيلت نه وربخښي، دا چې يو ټبر پرېږدي پر بل ظلم نه کوي. (د التباس تربريده په حيرانتيا سره مې ورته وويل. (وو! باطل دی دا تمدن هم يې واړه منظرونه باطل دي دا واړه ايجادات او اختراعات څه دي؟ پرته بې له دې نقاصو چې عقلونو ته يو دروغجنه تسلا ورځني رسېږي حالته کې هغه په اضطراب او پريشانۍ کې گير پاته وي او دا د واټنونو غفلت، د غرونو او درو همواري او پر فضا باندي غلبه د څه ده؟ پرته له هغو لگېدلو مېوو چې سترگي په ډکېږي او نه زړه په مړېدلای سي، نه اروا اوج ته رسولای سي پاته شوې هغه معماوي او کېسۍ کوم چې په

علمو او هنرونو سره تعبیریري گویا زرین تناوونه دي چې انسانان يې په ځلاو او شرنگي هوسیري پخپلو پنبو کې گرځوي، بلکې دا هغه پنجرې دي چې انسان د عالم زېږون په پیل کې د کبشوانو او غینکو څخه ودانول راپیل کړي و په دې هیڅ نه پوهېدلو چې د دې واړه کاریگری حاصل به بې تش دا وي چې خپلي موتي به په دا پنجره کې بند یواني گوري. وو! انسان دا ټولي کارگزار یاني، واړه موخي، بریاوي، ټولي جنگ جگړې او دا واړه آرزوگانې دروغجنې دي.

وو! د دنیا هر یو شی دروغجن دیاو د ژوند په واړه چتلیاتو کېنې د یوه شي پرته هیڅ بل یو شی د روح د رغبت، مېنې، شوق او لیوالتیا وړ نه دی. دلته تش یو شی دی) ما ورځني پوښتنه وکړه بناغلي هغه کوم یو شی دی؟.

هغه یو گړی پته خوله وو. وروسته یې لاس په تهر باندي کېښودلو، سترگي یې پټي کړې په خېره کې یې ځلا او تازگي وغوړېده، په رپرډونکې او خواږه غږ یې راته وویل (هغه د روح وینوالی دی، هغه یو تصور دی چې د بې هوښۍ او ناخبرۍ په ساعتونو کې د انسان پر احساساتو ناڅاپه یرغل وروړي د سترگو بصیرت یې ور رڼوي او ژوند د انسان لپاره په سندرو کې نغښتی په رنگینو حلقو کې را ایسار د محکې او پراخي فضا تر منځ د یوه نوراني څلي په خیر و لار ښکاري هغه ضمیر دی چې د وجود د لمبو یوه لمبه ده ناڅاپه په روح کې بلیږي هغه خس او خاشاک ایرې کړي چې روح یې له څلورو اطرافو گیر ساتلي وي سړی یې سي پراخه فضا کې لاهو سي. هغه یوه جذبه ده چې د انسان پر زړه باندي نازلیري او هغه حیرانتیا او هېښتیا اخستی ودریري هر هغه شی بې حقیقته ورته وایسي

چې د ده په خلاف وي. د هر هغه شي څخه بد وړي چې د ده سره ملګرتيا نکوي او د هر هغه چا په ضد د بغاوت نارۀ پورته کوي چې د ده په رموز او اسرار نه پوهيږي هغه يو پټ لاس ديچا چې زماله سترگو پرده پورته کړه، ما خود خپلو عزيزانو دوستانو او هيواد والو سره يو ځای ګډ ژوند تېرولو چې يوه ورځ مې د خپله زړه څخه د حيرانتيا او پريشانۍ په حالت کې وپوښتل (دا خلک څوک دي چې راګوري او زما لور ته د راکتونکو حيثيت کوم دی؟

زه دوی څه ډول پېژنم او دوی مې چېرې ليدلي دي؟ زه په دوی کې څه دپاره استوګن يم او له دوی سره ناسته پاسته مې څه دپاره ده. په څه خاطر له دوی سره غږېږم؟ زه په دوی کې پردی يم او که دوی په دې کلي کې نابلده دي. کوم چې ژوند زما لپاره ترتيب کړ او کېلی. يې و ماته راوسپارلې. هغه اوس د څه ساعت لپاره پټه خوله شو لکه چې د تيرو وختونو يادونو يې په حافظه کې هاغه تصويرونه او نيم کښه انځورونه تازه کړل چې اظهارول يې دی نه خوښوي، بيا يې خپل لاشونه وغورځول قرار يې وويل. (دا ديهغه کيفيت چې څو کلونه وړاندي راباندي غورځيدلی و، دنيا مې خوشي کړه بد خوابي تېرول د فکر جذبې او چوپتيا څخه خوند اخستلو لپاره دې ويران ځنگل ته راغلم، داچې يې راته وويل د شپې ژوري تيارې څارلو ته د خانقاه وره ته رهي شو وره ته چې نژدې شو. هغه چېغې کړې لکه توپان ته چې مخاطب وي. دا يوه تلوسه چې د روح په تل کې رازيږي کوم څوک چې يې پېژني هغه يې د خبرو په وسيله اظهارولای نه سي او چې څوک يې پېژني نه هغه يې تر قيامته په رازونو پوهېدلای نه سي)!

يو بڼه گړې د فکر په ټال او د توپان د چپغو، نارو سره يې تېر شو. يوسف فخرې به کله په کوټه کې قدم وهلو او کله به په وره کې ودرېدلو غضبنا کې فضا ته يې په ځير سره کتل لاکن زه پټه خوله ناست وم د هغه روحاني خپې مې هڅولې او د هغه قولونه مې په حافظه کې ځنگول دا مهال مې د فکر موضوع د هغه ژوند او د يوازيتوب هغه خوندونه او کړاوونه چې د ده په ژوند کې نغښتي پراته وو شپه چې نيمه تېره شوه هغه مې څنگ ته ودرېدلو او تر ډېره يې راته کتل لکه چې په حافظه کې د هغه چا خدو خال خوندي کول غواړي. چې ده ورباندې د خپل يوازيتوب او گوښه توب راز څرگند کړی دی. اخريې د سکون په ډکه لهجه راته وويل (زه دا مهال په توپان کې گرځيدوته بيرون ځم دا مې يو عادت گرځولی دي چې په دوبي هم په مني خوند ورځني اخلم دا ونيسه! سگريټ او د چايو چای جوشه که دي شرابو ته زړه و نو په دا منگي کې پراته دي. گوره! تلتک او بستره په هغه کونج کې پراته دي که چېرې خوب درغلو قرار يیده سه) دا يې راته وويل يو خيرن تور کوټ يې په غاړه کړو، په خدا يې راته وويل (زه هيلمن يم سهار د تگ مهال به ورتړې ولي چې بيا به زه ټوله ورځ د صنوبر د گڼو ونو په منځ کې تېروم). هغه اوس د وره په لور رهي شو، يوه اوږده همسا اخستلو مهال يې راته وويل که دي چېرې د خانقاه په څنډو کې توپان بيا راگير کړي گوره چې دلته په راتگ کې هيڅ ځنډ و نه کړې او زه دا هيله څرگندوم چې ته به له توپانه ډارېدل نه، مېنه کول به زده کړې. بڼه ده، بڼه شپه درته غواړم!). دا يې وويل بېرني رهي شو. زه د خانقاه په وره کې ودرېدم تر ډېره مې پسې

کتل چې آخر ځي کوم لوري ته لاکن نور هغه تيارو زما له سترگو
نهام کړو لاکن تر ډيره مې د هغه د پنبو سکاسه اورېدله.

﴿ ۵ ﴾

سهار شو توپان درېدلی دی، ورېځې بېرته شوي دي. د اطرافو
غرونه او ډاگونه د لمر په رڼا کې لمبېدلو ما د خانقاه ور وتړلو
او پخپله اروا کې مې د دغه معنوي وينستيا يو ژور اغيز را
اخستی راستون شوم، کوم چې يوسف فخری زبنت په شدت سره
د اظهار په وسيله راباندي څرگند کړی و لاکن کوم گړی چې
آبادی ته را نژدې شوم ټول خلک مې روان وليدل او د هغو غرونه
چې مې واورېدل نو ودرېدم د خپل زړه سره مې وويل بې د شکه
د روح وينستيا د انسان لپاره زبنت اړينه ده ولي چې هم هغه د
هستی موخه ده نو بيا څه تمدن د خپلو بيلو لېاشونو او بڼو له
رويه د روح د وينستيا پيلامه نشوه؟ مور د موجوده حقائقو څه
ډول انکارېدلی شو ولي چې وجود درلودل يې په کار د لوېدلو
بشپړه دليل ديامکان لري چې موجوده تمدن يو نړېدونکی
(عرض) وي لاکن ابدی ناموس (اعراض) يوه زينه گرځولې ده
چې پورې (مطلق جوهر) ته ورسېږي تمامې سي تر دا وروسته
مې بيا کله هم د يوسف فخری سره ليدل نه دي شوي ولي چې د
ژوند اړتياو زه د هغه خزان په موسم کې د شمالي لبنان څخه په
يوه گوبڼه هيواد کې مېشت کړم، چېرې چې توپان بد رنگ او
بد خونده د يلاکن هلته د تجرد د جنون يو ډول سته؟

جبران؛ د لبنان ويار

واورين توپان خپل لاشونه وپړقول د ځمکې د شنو وبنو پر کمبله
واورين څادر وغورږیده ، د جوهر او د توت د ونو پانې له یخه
ورژیدې په سپېڅلو سمخو کې تیارو اتڼونه واچول ، باد
شپېلکې وهل ، د لبنان د غرونو د سپېڅلي درې ، ، قاديسه ،
په څنډه کې پروت د ، ، بشاری ، ، کلی تر اوسه د تړلو دروازو تر
شا د باد نڅا او تماشا کتو ته وینې پاته و ، ، کاملې رحمت ،
خپل څلور واړه اولادونه تر ځان را تاو کړي و ، مشريې ، ، بطر
وس ، ، ورپسې ، ، جبران خلیل جبران ، ، یې یو او بل څنگ ته
پراته و ، ماشومه ، ، ماریانه ، ، په تاوده تلتنک کې نغښتې پرته وه
او ، ، سلطانه ، ، چې تر ټولو کشره وه د مور په غیر کې پرته وه ،
مور یې ډیره زغرده وپویدله چې په کین اړخ کې څوک موجود
نشته څلور کلن جبران اوس د خپلي بستري غاښ و . ډیر
فسادي دی بیا به د پلار په ځای کې پروت وي ، پریږده چې یې
وترتې په ژړا به راسي ، ، کاملې رحمت دا ډول د ځان سره وپتېله
په غیر کې پرتې سلطاني تې الاهو للو ، للو پیل کړو چې ویده
شي ، هم دا مهال یو قوي جگ تند خویه سړی په ځنگیدو ،
ځنگیدو له پوري کوتې را ووتو ، له اسراره ډکې شنې سترگي
یې د خطرونو د اور اورکو په خیر ځلیدلې ، ، کامله ، ، د وخت له
دا جبر سره اوس عادي وه هم په دې باندي ښه پویدله خاوند چې

یې د شرابو روغ بوتل تش کړي بیا ناورین او نورو بدمرغیو ته
څه ، څه ډول پیلامې لټوي .
» د خوارلو لپاره څه شته ؟ خاوند یې په یو غضبناک انداز
ورځني وپوښتل ، هم دا اوس یې درته راوړم ته دلته کېنه !
کامله لاره پخلنځي ته روانه شوه چې ناڅاپه جبران ور تر زړه شو
د ځان سره یې وویل هغه که د پلار سره وایي نو تر اوسه هلته څه
کوي هم د هغې کوټې پر لور ور وگرځیده چې دا اوس ، اوس یې
خاوند ورځني را بیروه شوی و ، گیلان پر ځمکه نسکور پروت
و ، بوتل تش شوی و لکن په کوټه کې جبران موجود نه و ، اوس
کاملې بیرون ته وځغاستل لوی ، لوی نارې یې جوړې کړې زما
جبران څه شو ، زما جبران څه شو ! د ټپوس لوري ! ما درته څه
وویل چې ډوډۍ را وړه ته نارې وې ، کاملې ورته وویل ته یې
نگورې دا څه د قیامت توپان جوړ دی جبران نشته ، جبران څه
شو ؟ اوس یې خاوند په قهر او غضب ورته وویل ، چیري به مړ
پروت وي ، ته وماته ډوډۍ را وړه ، نور یې خاوند ورسره هغه
څه وکړل چې کاملې یې طمعه ځني درلوده ، کامله یې زښت
ورټله ، یو توپان دباندې په چیغو سر و بل توپان کور پر سر
اخستی و ، کاملې به اکثر د داسې توپانونو په وړاندې سر
څوړند کړو لکن هغه د یوې ژوبل شوي زمري په څېر د کوره
بېرون ته په منډه شوه ، د انگر ور پرانستی پاته و مطلب دا چې
جبران بېرون تللی دی ، اَف زما خدایه ! مسیح دې ساتندوی
شي په داسې توپان کې هغه دباندې تلی ولي ، ، باد څپري پر مخ
ورکولې کامله په وړاندې خوځیدله ، څوک او څه په مخه ورغلو

په هیڅ نه پویدله ، تر پښو لاندې سپینه واوره او دا ور باندي رهي وه ، جبرانه ، د زړه له تله یې دا نارو وخته ، ماشوم جبران په واوره کې بې سده پروت و کمیس یې د گربوان لخوا پداسې یو ترتیب خیري شوی و لکه څوک چې د قهر او غضب مهال د عقل او هوبن تراتي وباسي او د مور روح په چیغو او په ساندو شوه ماشوم یې په خپله غیر کې را ټینګ کړو ، ماشوم غوندې ریږدیدلو لاکن مور په خدا ، خدا تر خپله کوره را ویستلو او په کور کې لویدلی توپان هم نور تهم شوی و ، لاکن تر شا یې د بربادۍ زیاتي نخبی پریښی وې ، ماشومان ډاریدلي او لوبني شو پتو سره پراته و ، هر څه چې و کومه یې دا مهال د هیڅ تاوان په کیسه کې نه وه یوازي په جبران دم گړی زیاته ځوریدله چې له ډیره یخه یې ټول بدن شین اوښتی و ، په کور کې د الکحل څه کمی نه و ، د ماشوم جبران بدن یې په براندۍ ور غور کړو او تلتکان یې پرې واچول .

یوهغه وخت و چې د عثمانی سلطنت تر ټولو ولایتونو لبنان زښت شیراز ، خوسال او عصریز و ، د بیلو نژادونو او مذهب منونکو عسوي ، سني ، شعیه او یهودیان ټول په خوشالي او خپلوي سره اوسیدل هم دا تصوراتي چاپیریال تر ۱۸۴۰ ء کلونو پوري سلامت پاته و ، یورپی ځواکونو د عثمانی سلطنت د ړنگولو په خاطر په لبنان کې د کورنۍ جگړې وحشي او جنونه ډکې لمبې بلي کړې ، د کال ۱۸۶۰ ء ډلیزه آخ و ډب په لبنان کې د اروا شوځوني تر بریده په غموډې توگه د مذهب په نوم وژني پیل شوې تر شمیر تیر عسویان یې په مقدس ځایونو)

گرجا گهر) کې حلال کړل ، تر دیریش زره زیات یې و وژل ، بې شمیره د وطن په پریښولو اړ شول ، د ” میروني “ ډلي عسیویانو د بشاری غرنۍ سیمې ته پناه یوړه کامله رحمت د میروني ډلي د پادري لور وه په مذهبي چارو بوخته کامله تر واده وړاندي د سینت ساهمن د گرجا گهر ساتونکې وه د خپل د کاکا زوي حنا رحمت سره یې واده وشو مشر زوی بطروس چې یې وزیرد حنا رحمت په حق ورسیدو ، وروسته د خلیل جبران په یو سړی چې د بشاری مالیه به یې ټولوله د کاملې د بنایست زبنت لیواله و هم پخپله ډیر بنایسته و ، د جوهرزو باغ یې هم در لودلو ، د بنې اقتصادي وضعي لکبله د کاملې مور او پلار یې له ورکولو منکر نشو ، دا تر واده وروسته ور باندي څرگنده شوه چې دا سړی د ډیرو شرابو څښلو او قمار لکبله له زیاتو ستونځو سره مخامخ دی ، یو داسې بلا سړی دی چې د کاملې بې له ډاریدلو پرته بله هیڅ چاره ورځني نه وه ، د لبنان د غرونو په سیورو کې کاملې په ډیر صبر او زغم د دې یوري بلا خاوند سره په ژوند تیرهولو اړه وه ، په کال ۱۸۸۳ء کې یو ماشوم وزیرد ، د ماشوم نوم یې د پلار د نوم په نسبت جبران خلیل جبران ور باندي کښیښود ، ورپسې یې دوه هلکوان او دوې انجونې نور وشول ، د خاوند د ناوړه چلندونو لکبله یې ژوند یو عزاب ورته گرځیدلی و لکن کاملې په ډیره مردي سره د خپلو ماشومانو په روزنه کې زیار گاللو ، د وخت په تیریدو سره یې د خاوند په شراب څښلو کې زیاتونه پاموله او څه چې به یې گتېل هغه به یې په قمار کې بایلل د ښه شوکاله ژوند لرلو باوجود یې په کور کې

مسکینۍ کډي اړولي وې ، د پلار وحشي او غضبناک طبيعت ماشومان ډاريدلي و خصوصاً جبران چې نوري يې خبري هم پرېنسي وې ، د اوسه بيا دومره حساس و چې د خپل کور چاپيريال ته به يې نظر کړو دننه ، دننه به په زړه کې سره خوړل کيدو ، د خپل ذات د اظهارولو په خاطر به يې په سپينو پاڼو کرښي راکښلې او څه مهال چې به واوره ولويده د واورو پر خپولو بې تر ډيره انځورونه رغول و د نابره غضبناک توپان په شپه به يې پر ځان کالي څيري کړو له کوره به په تاخت ووتو ، د توپان په شپو کې د جبران ژغورنه د مور لپاره زښت بې خونده او سترې ستونځه وه هر گړۍ به يې څارولو او دې اندېښنو به نوره هم ځوروله چې پای به د توپانونو د دې شهزاده مستقبل څه جوړېږي څه مهال چې يې د مور د انځورگړۍ و ليوالتيا ته ور پام شو ، د کور په يوه برخه کې يې ورته ځای ځانگړی کړو ، جبران هم د مور له دا لوريني په کالو کې نه ځايدو ، د کور دا ځانگړې برخه زياتي د بنايستو کاڼو او رنگينو پينسلانو دوکان ايسدلو او جبران به ټوله ورځ په دا دوکان کې مشغول پاته و په پنځو کلونو کې د کور ټول ديوالونه په سمو او ناسمو انځورونو وپوښل جبران د غرونو ، ويالو ، ابشارونو او ونو په منځ کې د ژوند خوندونه ميندل ، يوه ورځ مور او پلار د لومړي ځل لپاره جبران له ځان سره د سمندر نندارې ته بوتلو د شمالي لبنان په لور بهيدونکې دې سمندر په اړه به جبران د ډول ، ډول خيالونو سره لوييدلو، تر دې وړاندي يې هيڅ سيند ليدلی نه و ، تر اوسمهاله د هسکو غرونو په وپرو لمنو کې را لوی شوی و لاکن

اوس يې د سترگو تر ديدنه ارت سيند غورپيدلی پروت و جبران
يو نظر آسمان ته وکاتو آسمان او سيند يورنگي و ، بې شمېره
لوی ، لوی بېرې گرځيدې چې د جبران لپاره يوه نوې او
حيرانونکې دنيا وه ، د فطرت يو نوئ انځور د جبران په وړاندي
ځليدو چې د ده و تصوراتي نړۍ ته يې پراختيا او ليوالتيا
وروبخښله جبران چې بيرته بشاري ته را ستون شو نو يې په
سترگو کې بې پایانه سيند هم ورسره را وړلو او په سيند کې
تاويدونکې بېرې يې د خپلو خوبونو برخي وگرځولې ،
انځورگري يې ناخپه تغير وموندلو نور يې په اهځورونو کې د
غرونو او ابشارونو ځای د سيند شنو اوبو ونيولو ، جبران د دې
حيرانونکو منظرونو د خوبونو په تبصرونو پسي لالهانده و چې
يوه بله نوې دنيا ور باندي څرگنده شوه ، يوه ورځ يې پلار د
محصولاتو تر را ټولولو پس کور ته راغی پر شونډو يې مسکا
رغړيدله ، ويې ويل موږ به ټول بعلبک ته ځو ! بعلبک يو مقدس
زيارت دی او دا ښار د لمړين ديوتا په نوم يادېږي ، لوی او پراخ
کهنډرات د مقدس زيارت د پام وړ او حيرانونکې چوپتيا د دې
ښار مهمه ځانگړتيا پاميرې څه مهال چې دوی بعلبک ته
ورسيدلو پر لمړين ښار د سپوږمۍ نازکه سپينه پرده غورپيدلې
وه ټول مخلوقات د چوپتيا په غيږ کې بیده پاته و جلالي
کهنډرات دا ډول ايسيدل لکه ديب زاد مخلوقاتو چې خپل
سرونه را هسک کړي او ښار څاري ، دوی ټول په يوه ځنگله کې
ميشت شو چې په معبدونو او مقدشو سمخو کې گير و ، د
ځنگل تيارو او د اسرارو ډکو چوپتياو ماشومان ډارولي و لاکن

د جبران لپاره دا هر څه د زیاتې خوښۍ باعث و له ونو را
څخیدونکو تیارو یې سترگو ته ځلا ورکوله تر نیمو شپو به د
فطرت لوڅي نندارې ته وینس پاته و ، څه ډول چې به سپیدی
وچاودل شوي جبران به په تاخت په تویونو د ځنگل پر لور روان
شو ، یو سهار یې د یوه زاړه معبد در څنگ یو سپری تر سترگو
شو چې په یوه ویرانه څنډه کې ناست و ، سترگي یې په لویدیځ
کې کنډلي وې جبران بڼه تر ډیره په برندو سبرگو ورته کتل
وروسته یې پوښتنه ورځني وکړه دلته څه غواړې هغه سپری په
ځواب کې ورته وویل ، د ژوند په اړه فکر کوم ، جبران ورته
ووویل ، بس فقط هم دا قدر ؟ هغه سپری په زغرده ورته وویل ،
ولي دا قدر کافي نه ده ؟ د دې سپری په خبرو کې څه عجب
غوندي کشش و جبران هښي سترگي ورته پاته شو لکه چې
جبران هم د ژوند په اړه فکر کوي او دا ورباندي په لومړي ځل
روښانه شوه چې د ژوند په اړه هم فکر کیدلی سي جبران تر
څلورو شپو د خپل تېر سره په دې ځنگل کې میشت و هغه
کهنډراتو ته بې کتل چې یو وخت روغ رمت او سلامت پاته و او
اوس یې تش یو څه نخښي پاته وې جبران له ځان سره وویل هم
دا به ژوند وي ، جبران ته یوه ورځ په زړه کې ور وگرځیده ، د
ژوند په اړه د فکر یوه لازه دا هم ده چې دا ټول منظرونه دي د
کاغذ پر پاڼو انځور سي ، په دا بل سهار جبران خپل ارزښتناک
پینسلونه او د سکارو ټوټې له ځان سره واخستې د کور سره
نژدې د غره په لمن کې جوړي خانفاه (مارسارکس) ته ورغلو
جبران دا ډول وپاموله یی دا به هم هغه خانقاه وي چې په پنځمه

پيری، کې سينت ميرون د خپلو عباداتو گڼلونه پکې شيندلي و هم دلته د شام لومړيو عيشويانو د سينت ميرون شاگردې قبوله کړه هم له دا ځايه ميروبي ډلي وجود وموندلو جبران پخپله د دې ډلي يو غړی و جبران د ميروني ډلي زياتي کيسې د خپلي موره وريدلي وې دا ځکه جبران پخپله يو صوفي ايسدلو هغه هم ۹ کلن نابده صوفي ، په خانقاه کې په ساعتونو ، ساعتونو په انځورگرۍ کې بوخت پاتيدل يې اوس ورځنی معمول گرځيدلی و ، د خانقاه خلوت ، د خانقاه تر ديوالونو را خښدونکې وحشتونه او فطري منظرونه يې پخپله اروا کې واخښل وروسته يې د انځورگرۍ په چارو کې ورور هم ورسره انډيوال شو ، دواړه وروڼه زښت پر يو او بل سره گران او په فکري کچه يوه او بل ته سره نژدې و ، د سهار له منظرې د خوند اخستلو لره د لمر تر را خاتو د مخه به دواړو ځانونه خانقاه ته ورسول ، جبران به په انځورگرۍ بوخت شو او ورور به يې ورته گرځيدلو ، يوه ورځ يې ورور ورته وويل درځه چې غره ته ولاړ شو د غره تر څوکې د وډري څنډي ننداره به وکړو ، جبران په ځواب کې ورته وويل دا غر څومره هسک دی ؟ ورور يې ورته وويل نو څه وشو د غره تر څوکې چې د کومې دنيا ننداره کوو ، ته راته ووايه هغه کومه بعيه لري ؟ جبران ورته وويل ته سم وايې لکن خطر پکې دو چنده دی ! ورور يې ورته وويل ، څه عجبه غوندي خبرې کوي ته هم له خطرې ډارېږې ، ورور دا وروستۍ خبره په داسې خارجن انداز ورته وکړه چې د جبران غيرت يې را وخوړ...

د شاعر ژوند

شپه پخه شوې وه او واورې ټول ښار ته سپینې جامې اغوستې وې، تردې یخني وه چې ښاریان د ځان ساتنې په خاطر د کورونو په لور تښتېدلې وو.

د هوا غږ ساندو ته ورته برېښېده، لکه کوم غمگین چې د قبرونو په مینځ کې د خپل گران ملگري پر مرگ... لکه د زمري پنجو چې د ژوند له خوندونو څخه بې برخې کړي وي... سلگۍ وهي.

د ښار په یوه څنډه کې وړوکی غوندي کور و چې د کړو ستونو او پرچت د پرتې واورې له زوره را تپت شوی و، چې گواکې اوس به راپرېوځي د کور په یوه څنډه کې پر یوې زړې بستري مرگ ته نږدې یو کس پروت و، نظر یې په یو زور څراغ تړلی و چې هره شېبه یې په تیارو باندي د بريالیتوب غوښتنه کوله، خوله ناکامۍ سره به مخ کېده، یو ځوان... پوهېده چې د ژوند له جگړو څخه د خلاصون وخت رانږدې شوی دی د هغه زېربخني څپرې د هیلو ځلا او په وچو شونډو یې خپه موسکابنکارېده.

یو نېک انسان ... چې په ژوند کې یې د خوښیو د لاس ته راوړلو لپاره د الهي برکتونو زېری راوړي و، مخکې لدې چې انسانیت پرې وځاندي، له نړۍ څخه رخصتېده، د هغه اخرنۍ ساه په یو ډول کشمکش کې لیدل کېده، خواکې یې هېڅوک نه وو، پرته

هغه زور څراغه چې له يوازېوالي سره يې مينه وه او هغه، پانېې
چې پکې يې خپل نرم او روحاني خيانت راخيستي وو.
دغه مرگ ته نږدې ځوان خپل هغه زور چې دده په غېږ کې بې
وسه پروت و او چت کې، د هسک په لور يې خپل نظرونه وپور
او خپل نيم ژواندي بانه يې داسې وڅوځول لکه د ستورو د
ديدن لپاره چې د خپل نظر له لارې د جونکرې چت څيروي.

ای بنکلیه!

راشه، زما روح تاته اړ دی، ماته نږدې شه او دا مادي ځنځيرونه
مات کړه، زه نور لدې محدودې سلسلې څخه زړه تورن شوی
يم.

ای خوږه مرگه!

راشه، څنگ ته مې راشه، ځکه چې دنيا زما له خياله وتې ده.
يوازې په دې يې هېر کړی يم چې د هغوی پشان د مال او دولت
درناوی نه کوم او نه له ځانه کمزوري خلک د ځان غلامان
کړځوم.

ای زړه ته راتېره!

راشه، راشه او ماله ځانه سره يوسه! ځکه چې له ما څخه
وروسته خلک اوس ماته اړتيا نه لري، راشه او ما خپلې مينه يې
غېږ کې ونيسه، زما هغو وچو شونډو ته مچې ورکړه چې کله
يې هم د مور د مينې خوند څکلی نه دی، چې کله يې هم څېره
راياده شوې نه ده او چاچې تر اوسه د خپل محبوب څېره بنکل
کړې نه ده.

زما مینه گرکې مرگیه! راشه، زر راشه او ما ازاد کړه.
د مړه کېدونکې تر څنگ یو بنځینه سیوری راپیدا شو، چې د
واورو په څېر سپینې جامې یې پر تن وې او په لاشونو کې یې د
جنتي گلانو تاج و.

سیوری راتاو شو د هغه پر غاړه ولگېده او د هغه شونډو ته یې
مچې ورکړه... د مینې هغه مچې چې پر شونډو یې تلپاتې
موسکا پرېښوده.

اوس پدې کور کې د خاورو یو ډېرې او د هغو پاڼو څخه چې په
تیاره کې اخوا دېخوا پرتې وې، نور څه نه وو، کلونه تېر شول او
ددې ښار اوسېدونکې د بې پروایۍ او سکون په خوب ویده
وو. کله چې راوینس شول او سترگې یې د سهار په نور روښانه
شوې نو په عام ډگر کې یې د هغه شاعر بت ودراره او هر کال
یې ورته تلین نمانځه.
اه! د انسان ناپوهي!

قانون

له نن نه خو زره کاله مخکې یو پاچا پر یو ملک حکومت کوه، باچا انصاف خوښوونکی و، ډېر زیات پوه او مهربان وه، هغه د خپل ملت لپاره د یو ښه قانون جوړولو په تکل کې و.

د همدې لپاره یې د خپل ملک زر تنه پوهان را وغوښتل چې په پلازمېنه کې راغونډ شي او قانون جوړ کړي، راغوښتل شوي پوهان په پلازمېنه کې د قانون جوړونې لپاره راغونډ شول، کله چې د غو زرو تنو پوهانو زر نسخې قانونونه جوړ کړل او باچا ته یې وړاندې کړل نو باچا یې له لوستلو څخه وروسته خپه شو.

هغه په خپل زړه کې ډېر وژړل، ځکه چې هغه لاپه دې نه پوهېده، چې په ملک کې یې زر ډوله جرمونه کېږي، بیا یې خپل لیکونکی راوغوښت او په ډېر اعتماد یې پرې له خپله ځانه اووه مادیز قانون ولیکه.

د پاچا په دې کار باندې پوهان خپه شول او د خپلو جوړو شویو قانونونو سره خپلو قبیلو ته بېرته لاړل او هرې قبیلې د خپل مشر د جوړ شوي قانون پر بنسټ ژوند پیل کړ، تر ننه پورې په

همغو قبیلو کې هماغه زر قانونه چلېږي دا یو ډېر لوی ملک دی.

پدې کې زندانونه دي او پکې داسې سړي، بنځې او ماشومان پراته دي چې هره ورځ په زرگونو قوانین ماتوي، بې شکه دا یوه ډېر لوی ملک دی، دا ډېر زیات لوی ملک دی او ددې ابادي د هغو کسانو قانون جوړوونکو د اولادونو له امله ده، په کومو کې چې یوازې یو پوه با چا و.

(۱، م ۵۳)

انصاف

يوه شپه په پاچاهي ماني کې مېلمستيا جوړه شوې وه، يوکس مېلمستون ته راننوت او د باچا مخې ته ودرېده، ټولو مېلمنو د هغه لورته وکتل وې ليدل چې دهغه يوه سترگه راوتې ده او له خالي ځای څخه يې وينې رابهېرې.

پاچا وپوښتل: ((دا په کوم غم اوښتی يې؟))

هغه کس وويل: ((ښاغليه! زه يو غل يم، يو نن شپه په داسې حال کې چې سپوږمۍ راختلې نه وه، د يو مالدار کورته د غلا کولو په نيت ووتم، خو غلط شوم او د گنډونکې کورته ننوتم، څنگه چې زه په کرکۍ ورواښتم نو سر مې د گنډولو پر ماشين ولگېد او سترگه مې ووته.

ښاغليه!

زه ددې گنډونکې پر وړاندې د انصاف غوښتنه کوم.

پاچا چې ددغه کس وړاندیز واورېد، گنډونکی يې راوغوښت او امر يې وکړ چې يوه سترگه دې يې وويستل شي.

گنډونکی وويل: ((عزتمند پاچا! ستا پرېکړه سمه ده، چې زما سترگه دې وويستل شي خو پاچا صيب، زه پدې کار کې دواړه سترگو ته اړتيا لرم چې د گنډلو پر وخت د جامو دواړه لوري وگورم، البته زما په گاونډ کې يو موچې اوسېږي، د هغه دواړه سترگې روغې دي او هسې هم هغه دوه سترگو ته اړتيا نه لري.

ددې خبرې په اورېدو پاچا موچې راوغوښت او د هغه يوه سترگه يې وويسته پدې ډول د انصاف غوښتنه پوره شوه.

(۱، م ۶۱)

خپلواکي

ولې محکوم قومونه زړونه نه لري! او يا په زړونو کې د
خپلواکۍ هيلې!

ايا په زهرجنه هوا کې ساه اخيستل ددوی د تقدير پر پانه کوم
تحريك ته ورته کار دی او ديا دې نړۍ ته د راتلو په جرم بايد
ددوی ژوند د سرو سکروټو په څېر وي.

چې نه، نو!

ای! ځان ته خپلواک ويونکو خلکو!

تاشو ولې د خپلې ازادۍ بې ځايه دغوي کوی او دڅه لپاره يې
کوی!

تر هغې چې يو ژوندی د ځمکې پر مخ د غلامۍ بنسکار وي، تر
هغې چې خزان د هغوی جذبې له منځه وړي، هيلې يې زخمې
کوي او په اشوبليو يې بدلوي، تاشو تر دې وخته حق نه لری چې
د خپلواکۍ بنسکلي توري ځان پورې وتړی او په دې خام خيال
باندي مست او خوښ واوسی!

دا چې په تاشو کې دا احساس جذبه پاتې نه شوه او د نورو په محکومولو ځان ته د حاکم نوم ورکوي او د خوښۍ احساس پرې کوي، د خپلو غوښتنو د پوره کولو په خاطر درته د مظلومانو هیلې د هېڅ برابر دي، نو تاشو له غلامانو څخه څو واره بدتر یاست او د محکومو قومونو څخه پدې برخه کې ډېر مخکې شوي یاست.

تاشو د ازادۍ هېڅ حق نه لري او هېڅکله دا سپېڅلي توري د خپل نوم سره نشي تړلي، چې سپېڅلتیا یې له منځه یوسي او بیه یې راتپه کړي.

(۱، م ۶۳)

ژوند او بنځه

ما خپل ملگري ته وويل: ته چې دا نن څنگه دده په متيو کې ويني، پرون همداسې هغه زما په متيو پرته ده.

زما ملگري ويل: او سبا به دا زما په متيو پرته وي.

ما ورته وويل: ته وگوره! دا څنگه د هغه په غېږ کې پرته ده، پرون همداسې زما په غېږ کې پرته وه.

زما ملگري وويل: هو بلکل؛ همداسې به هغه زما په غېږ کې پرته وي

ما وويل: لږ وگوره! د هغه پيالې سره يې څنگه خوله لگولې ده او همداسې يې پرون زما په پياله باندې شونډې ايښې وې

هغه وويل: او سبا به يې زما پياله کې څښي

ما بيا وويل: ته گوره هغه څومره په مينه گوري، سترگو کې يې د ځان لوگي کولو اظهار دی...

او پرون يې بلکل همداسې ماته کتل

زما ملگري ويل: او سبا به په همدې نظر ماته گوري

ماويل: ولي ته نه وينې چې دهغې په غوږونو کې د مينې
سندرې وايي، بلکل هماغه سندرې چې پرون يې زما په غوږونو
کې زمزمه کوله.

زما ملگري ويل: او سبا به ماسره غېږ په غېږ وي

زه غصه شوم، دا څنگه بنځه ده دا؟

ليکن هغه ويل: هغه د ژوند په شان ده، په چاچې د ټولو قبضه
ده او د مرگ په شان هغه هر يو وړانوي... او د تل لپاره هر يو
په خپلې قبضې کې اخلي.

ماخذونه

۱. احساس ذبیح اللہ (۱۳۸۷) ل دوه بنارونه، مومند
خپرندویه ټولنه جلالکوټ

۲. خزایل، ډاکټر حسن (۱۳۴۸) فرهنگ ادبیات جهان دویم
ټوک، حیدري چاپخونه-تهران

۳. سالک، زینب (۱۳۸۴) ل، هیله مجله پنځلسمه گڼه

۴. صدیقی عوض الدین (۱۳۷۶) ل، د جبران خلیل جبران
شهکاری لنډې کیسې - پېښور خیبر پښتونخوا

۵. گوهر، انعام اللہ (۱۳۹۲) ل، په هېندارو کې ارواوي، مومند
خپرندویه ټولنه - جلال اباد

۶. رحمانی، گل رحمان (۱۳۹۲) ل، مړ سپری، گودر خپرندویه
ټولنه - جلال اباد

۷. د پوان، رحمت WWW.FACBOOK.COM/RAHMAT

DEWAN

۸. زهیر، عصمت اللہ، تاند انټرنیټي وپېاڼه

www.taand.com

د تحريك يادښت

د افغانستان ملي تحريك د (۱۳۹۳ ل) كال په پيل كې له خپلو گرانو هېوادوالو سره ژمنه كړې وه چې د دې كال په بهير كې به (شل عنوانونه) بېلا بېل ديني، علمي، ادبي او ټولنيز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې كوي. ملي تحريك دا ژمنه د ياد كابل د كب پر (۲۸) مه نېټه پوره او د يوې پرتمينې غونډې په ترڅ كې يې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې كړل. ملي تحريك په ياده غونډه كې ژمنه وكړه چې د (۱۳۹۴ ل) كال په بهير كې به انشاء الله د خداى (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې كوي. طبيعي خبره ده چې دا اسانه كار نه دى، ډېر زيات زيار او زحمت ته اړتيا لري، خو ملي تحريك ټينگ هوډ كړى چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملى كوي. دا اثر چې ستاسو په لاس كې دى د همدې (سل عنوانونو) ژمنه كړو اثارو له جملې څخه دى، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحريك هيله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې گټه پورته كړي. ملي تحريك له ټولو هغو ليكوالو، ژباړونكو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندويانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهير كې يې يو بل سره مرسته او ملگرتيا كړې او دا فرهنگي بهير يې بريالى كړى، د زړه له كومې مننه كوي او كور وداني ورته وايي.

د هېواد د فرهنگ د ښېرازۍ په هيله

د افغانستان ملي تحريك فرهنگي خانگه

مننه او کوروداني

د افغانستان ملي تحريک د هېواد پال او فرهنگپال شخصيت
بناغلي (اميرخان يار) څخه د زړه له تله مننه کوي چې د دې اثر
چاپ ته يې اوږه ورکړه. ملي تحريک وياړي چې د علمي اثارو د
چاپ لړۍ يې پيل کړې ده. دا لړۍ به دوام لري. موږ له ټولو درنو
هېوادوالو څخه په خورا درنښت هيله کوو چې په خپل معنوي او
مادي وس د کتابونو د چاپ دا لړۍ لا پسې وغځوي.

يو ځل بيا ددې اثر له ليکوال او چاپوونکي څخه د زړه له تله مننه
کوو چې ددې اثر د ليکلو او چاپولو جوگه شول.

په فرهنگي مينه

د افغانستان ملي تحريک

د ليکوال چاپ شوي اثار:

ورزش

ننگيالی د زمانې خوشال خټک يم

ما لا گل بوی کړی نه و

خوانان د انټرنېټ په زمانه کې

زهر او اوبه

د سپنگاپور داستان

ناچاپ اثار:

د ماشوم ارواپوهنه

د حافظې تقويت

نثر څنگه وليکو

د افغانستان ملي تحریک

www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۳۹

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**